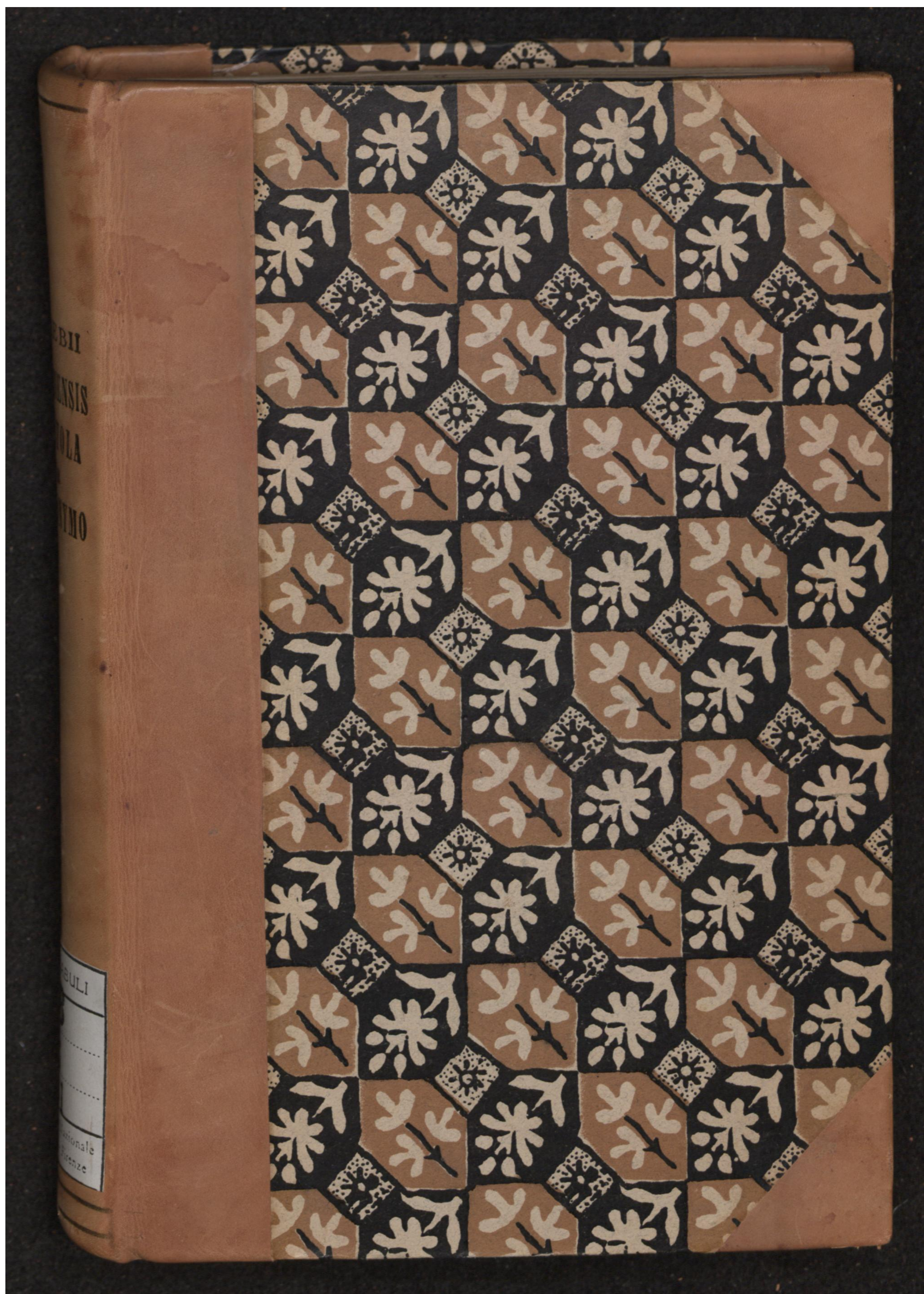
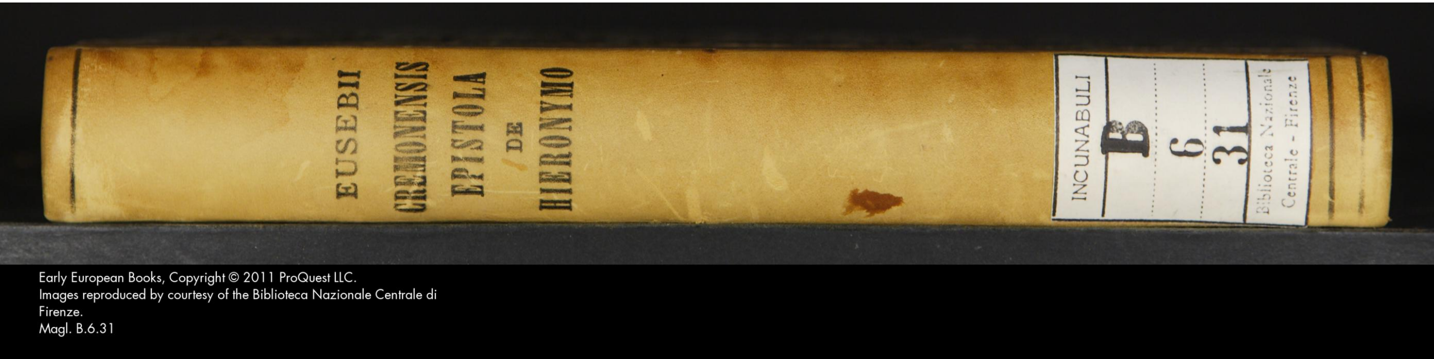

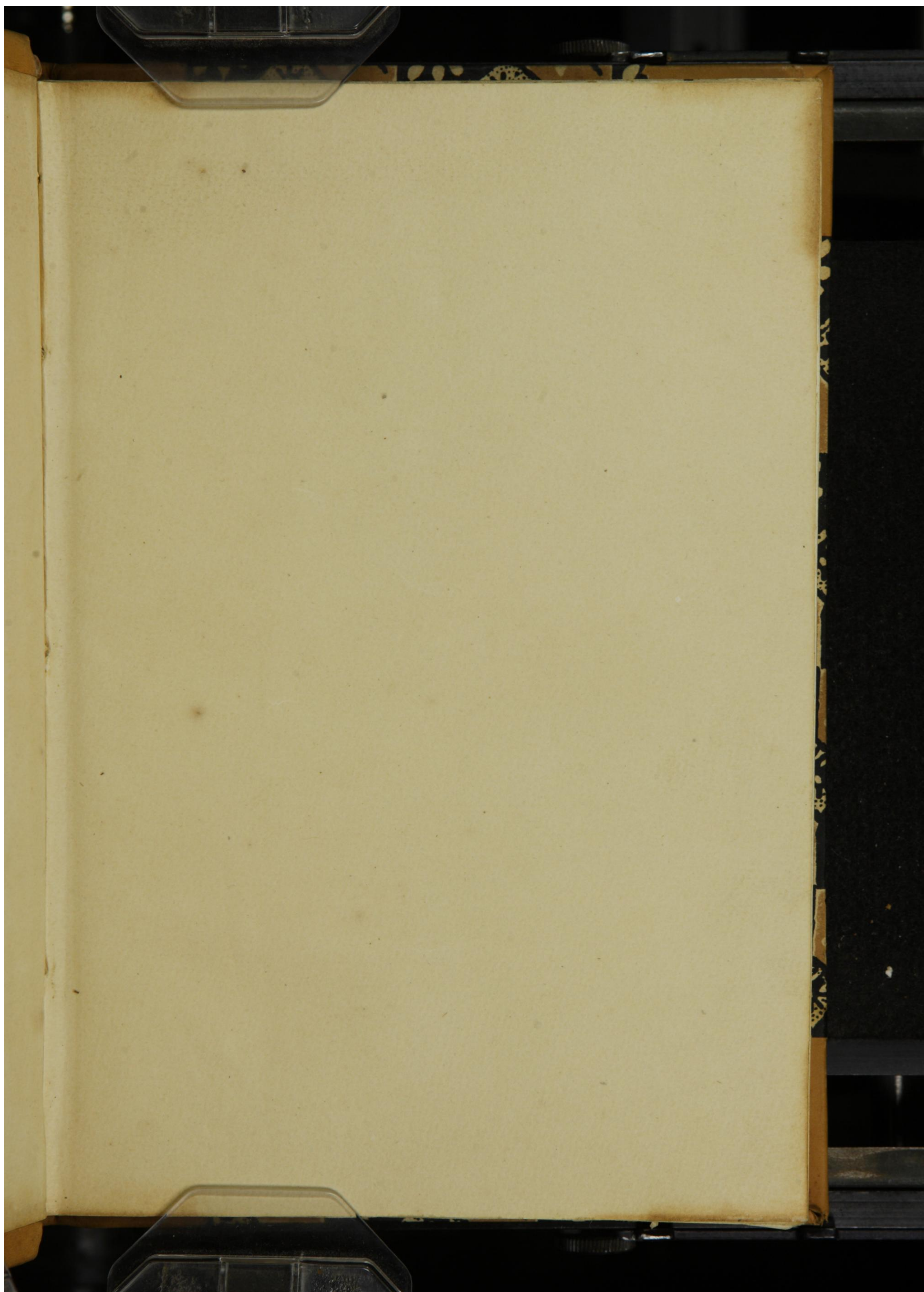

EUSEBII
CREMONENSIS
EPISTOLA
DE
HIERONYMO
INCUNABULI
B
6
31
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

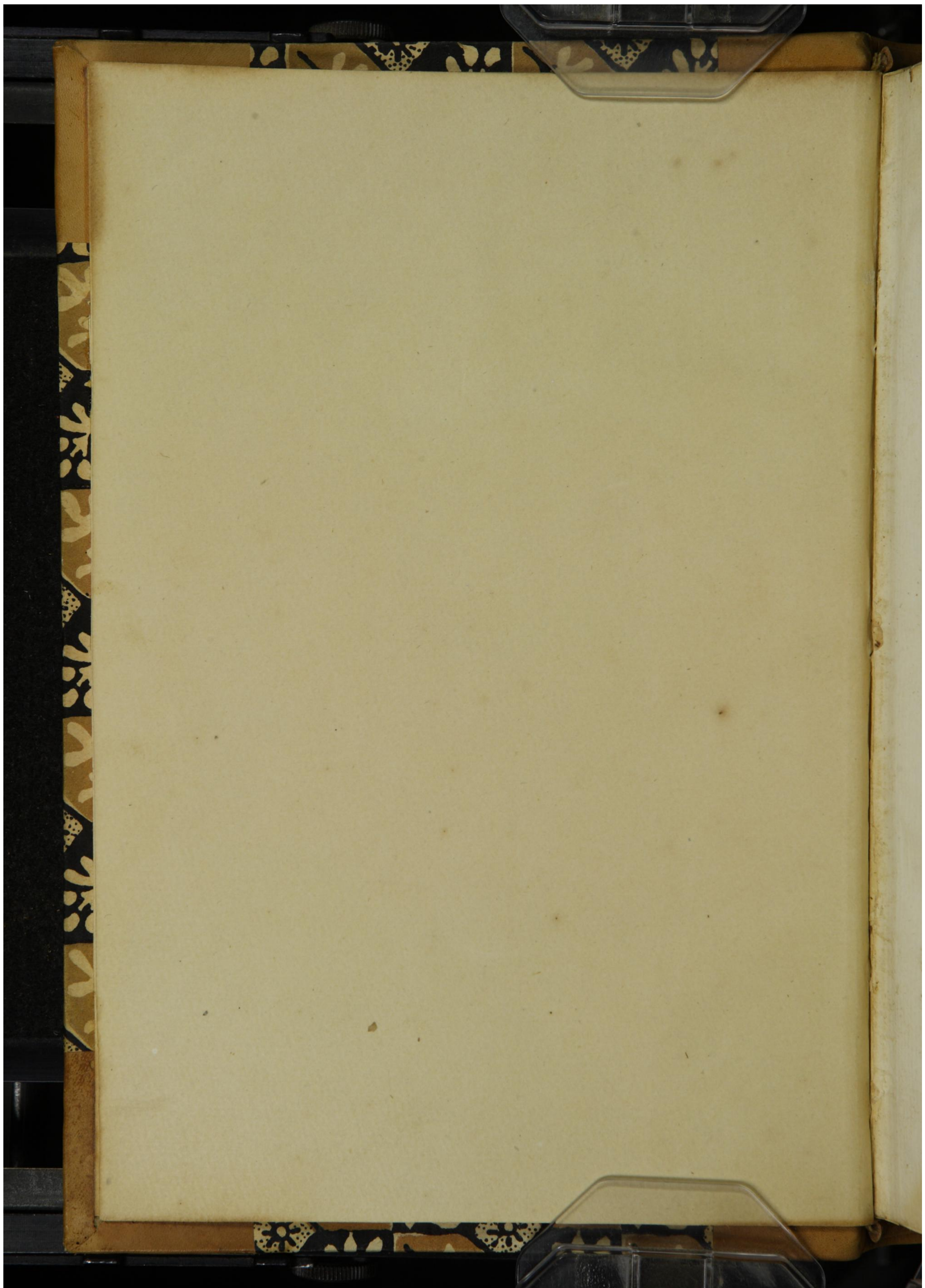

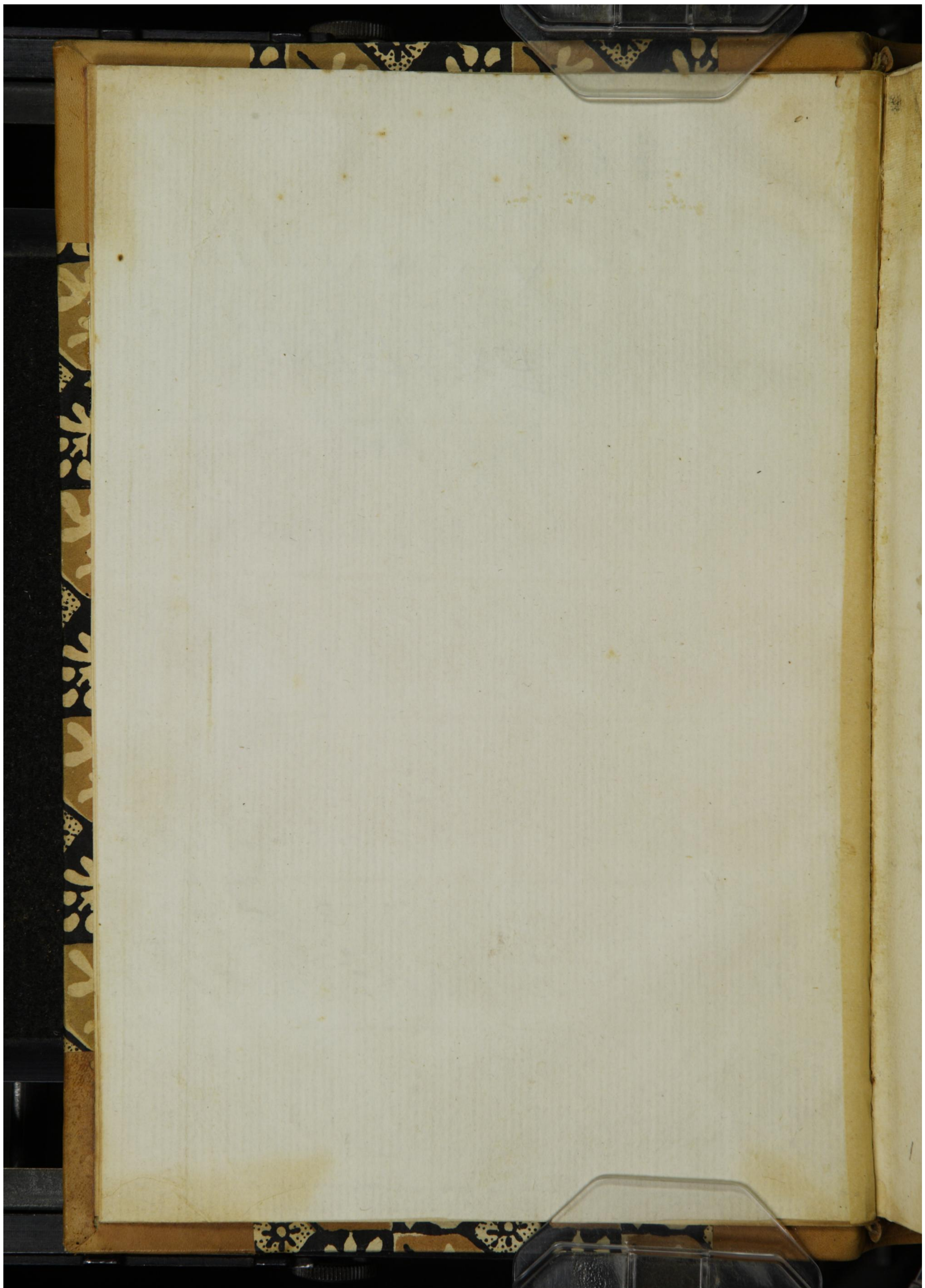

XXXVIIII

EVSEBII

Opus. ad Damq.

J. M. c V.

CC

Hieronymi

XXXVIII

VAR. de vita
B. Hieronymi
saec. XV.

~~XVIII~~

~~HIERO:~~

XXXVIII

~~IVSTIN~~
ANON

14

Incipiut Rubricæ testam̄ti beati Hieronymi

REuerēdissimo patri damaso por
tuēsi epō ac christianissio Theo
doro senatori urbis romāe claris
sio Eusebius olī Hieronymi san
ctissimi discipulus piū nūc uero eodē orbat9
lumīe & dolorē & suauissimū gaudium. De
us omnipotens: cuius misericordia præit an
te faciē eius: qui & iustus est & rectū iudiciū
suū: reddēs mercedē laborꝝ sanctorꝝ suorum
pastor bonus & uerus in misericordia dispo
nens oīa & cōgregās oues suas ī sinu suo. no
uissime diebus istis cursu intollerabili & one
roso agonis grauissimi: in quo & caro cōcupi
scit aduersus spiritū: & spiritus aduersus car
nē fœliciter cōsumato portuq; iam diu cōcu
pito: de nauigatione huius maris procellosi ī
quo sūt reptilia innumerabilia & inimicorū
agmina colluctantia ut decipiant & trucidēt
rctos corde. iam obtēto suū dilectissimū Hie
ronymum exutum toga mortalitatis & pu
tredinis huius carnis miserrimæ perpetuæ
imortalitatis brauiis decoratū ad celeste atri
um euocauit: ut quod uidebat hic in enigma
te ibi uideat facie ad faciē: Quē cū extrema

a ii

2

hora eius egredi de corpore urgeret iã cõple
tis nonaginta & sex annis febre estuans uali
da: suos circa se uoluit i unũ filios: quos sicut
nouellas plantationes stabiliuit a iuuentute
sua. Quorũ uultus luctu graues intuens ut
pius & misericors. his paulisper motus fleti
bus infremuit spiritu & lachrymans in me
aliquãtulum eleuans oculos plana uoce inqt
Fili Eusebi cur istas ĩutiles fũdis lachrymas
Nõne uacuum ẽ super defũctũ producer̃ la
chrimas: quis uiuens non uidebit huius cor
poris solutionem quod semel locutus est de
us & audisti. audes contradicere: & nosti nul
lum resistere posse suæ uoluntati. iam fili ro
go nõ secundũ carnẽ ambules. flere desine.
certe nostræ militiæ arma carnalia non sunt
Deinde uultu hilari & iocũdo alacri uoce ce
teros alloquens filios exclamauit. Cesset me
ror: luctus abeat: sit omnium una uox gaudẽ
tiũ qm̃ ecce tẽpus acceptabile. ecce dies Iu
bilationis & letitiæ p̃ omnibus diebus uitæ
meæ in quo fidelis dñs in uerbis suis & san
ctus ĩ oĩbus opibus suis aperit manũ suã ut
meam exulẽ aĩam hucusq; in carcere mortis

huius ob reatũ mei genitoris Adæ reuocet ad supernã patriã recuperatã filii sui sangui ne precioso. nolite filii mei dilectissimi quos semper habui in uisceribus caritatis impedi re gaudiũ meũ ne prohibeatis reddere terre quod suum est. Corpus meum stati exuite terr̃ datæ ex qua factũ ẽ ut uideat ũde uenit.

¶ De pace

h Ortor uos carissimi mei & dilectissi mi filii quos genui & cupio ĩ uisceribus iesu christi ꝑ dilectionẽ & caritatẽ qua dilexi uos ut pacificati nunc pacẽ habeatis. Decet nãq; uos tãq̃ dei ministros domesticos & amicos ad spiritualia mellare ut sitis aliis ad exẽplũ Vos qui spirituales estis cur istas infructuo sas fũditis lachrymas. Peccatoꝝ recordatio uobis sẽper lachrimas inducat. Tãto prõpti estote ad lachrimas quãto ꝓmpti fuistis ad culpam. Siquis moritur nõ flete nã si malus a morte cũ pœnitentia surgit angeli gaudẽt ĩ cælis. Certe siquis bonus peccator moritur angeli dolent. Me uero nõ tanq̃ morientem lugeatis: sed mecũ tanq̃ portum salutis attin gentem gaudeatis. Quid deniq; imbecillitu

miſeria huius uitæ: qua tot circūdamur do
lorum & paſſionum agminibus: ut nulla pe
ne hora ſit in qua uiuens quicūq; homo ar
dore in minus transeatur. Si diues/undiq; ā
guſtiatur timore ne quod poſſideat amittat
Si pauper nunq̄ quieſcit ut inueniat. Si bon9
hinc Diaboli timet periculum. hinc ne nauis
mortalis corporis in huius mūdi pelago nau
fragetur nō mediocriter pertimeſcit. Iccirco
nullus ſexus uel ætas uel cōditio doloris trā
ſit expars quouſq; in hac manet miſeria ui
tæ. Si quid in me cernitis mecum impediēs
iter dolete. Heu quot nauigātiū per hoc ma
re magnum & ſpacioſum in quo ſunt tot di
uerſa genera inimicorum ſecundum cuiuſli
bet uirium quantitatem colluctantia: poſt
multam nauigandi fœlicitatem: poſt multas
uictorias iam credentes finem capere perop
tatum aliqua Diabolica ſuggeſtione in hac
hora ad laqueum perditionis: ſua indiſcretio
ne peruenerunt. Heu quot hic uita cōmēda
ti & fama quibus unico peccati cōſēſu mors
īminet & ruina.

De timore dei

i Ccirco dum uiuitis timeatis fratres. principium sapiētiæ est timor domini. Vita nostra militia est super terram. Qui hic uicerit alibi coronabitur. Dū hic pelle tegimur nulla nobis inest certa uictoria. Si uester genitor timuisset nunq̄ cecidisset. Principiū omniū malorꝝ sui presumptio. Qui nō timet de se presumit. Quō inter latrones quis onustus auro securus graditur. Saluator quid aliud docet nisi timere. Vigilate inquit quia nescitis qūa hora fur uēturus est. nā si sciret pater familias qua hora fur ueniret uigilaret utiq; & nō sineret pfodi domū suā. Sūmus ille clauiger Petrus sobrii inquit estote & uigilate quia aduersarius uester Diabolus tanquam leo rugiens circuit: querens quem deuoret. Nemo inter serpentes cum securitate habitat. Qui sanctior & sapientior est plus semp timeat. Nā qui altior est cadens maiores casus recipit. Esca Diaboli electa est. de malis non curat quia sui sunt. Cecidit ille sapiens Salomon. cecidit & eius genitor Dauid electus secundum cor domini. Timeatis fratres

iterũ rogo undiq; timeatis: quia beatus ē uir timēs dominū. Et iterũ si cōsistāt aduersus eum castra nō timebit cor eius. si exurrexit i eum prœlium in hoc sperabit. Perfectus dei timor foras uanum mittit timorē. Timorē uanum non habet caritas. Caritas & timor dei unum sunt. Considerans enim hoc pro pheta clamans dicebat: Confige timore tuo carnes meas. Quis ex uobis est cupiens uiderẽ dies bonos: accedat huc & illuminetur & faci es sua non confundetur. Qui timet dominũ faciet bona & demorabitur in bonis anima eius: & semen eius hereditate possidebit ter ram: quoniam firmamentum est dominus timentibus eum: & testamentum ipsius ut manifestetur illis Si quid boni facitis cũ ma gna cautella timeatis. Multa bona faciunt quorum fructus surrepit humanæ laudis appetitus. Decem fuerunt uirgines & tamē mediæ a cæli hostio sũt exclusæ. Heu quot hodie sacro sunt renati baptismate. Christi ano funguntur nomine: quibus foret melius non fuisse. Est enim gehennalis pœna pa ganorum infinito minor: quam malorum

christianorum. Vtinam nõ foret talium maior pars. Naui undiqꝫ sana unico submergitᵗ foramine. Errauerunt homines in hac lata solitudine. alii colla auaritiæ iugo submittentes. alii luxuriæ feditate ut turpissime sues deturpati alii circa inutilia dirripienda occupati. Vnde abiecto rationis usu cooperantes ut iumenta insipientia & utinam similes essent illis: uicini ciuitatis noue Hierusalem nõ inuenerunt. In regnum cælorum reprobus nullus ingreditur: Centuplo est arta uia eius q̄ creditur. q̄uis larga sit uere timẽtibus. Timenti Centurioni promittit Christus ad eũ accedere. Presumenti regulo cũ illo Christus ire denegat. Vere non omnes hodie obediũt euangelio. Veniet tempus dicebat Apostolus in quo sanã doctrinam non substinebunt homĩes. Plures predicant. sed nõ omẽs ueritatẽ predicãt. Simplicium corda in peccatis alligant. Alligant autem onera grauia i peccatis minimis. in grauibus oculo trãseũt cõniuẽte.

De falsa doctrina predicantium.

e St enim doctor falsus gladius anceps:

hic ſcindit opere & exemplo . hic percutit & interficit uerbis doloſis & iniquis . Quomodo ignis frigiditatem donat: aqua caliditatē lapſis quomodo ſurſum graditur . Vir luxuriosus quam predicabit caſtitatē . & ſi predicat quæ audientibus inde ueniet utilitas . quid poteſt dicere audiēs niſi quare predicas quæ opere denegas . Bene loquens ore & male uiuens opere ſemetipm̄ damnat . Plus enim tacens talis predicat q̄ loquens . Ecce quantum deo ſit acceptabilis talis predicatio oſtenditur per pſalmiſtam peccatori dixit deus quare tu enarras iuſtitias meas. & aſſummis teſtamtum meum per os tuum : tu uero odiſti diſciplinam & proieciſti ſermones poſt te . Multi legunt grandia . addiſcūt ardua . ſubtiliter diſputant . ornate loquuntur . ut apoſtolo honoras accipiant . magiſtri in plebibus nominentur & nihil faciunt Si experto creditur mihi credite . Plus mouet corda hominū uitæ ſanctitas quā ornata colloquia Primo facite & poſtea p̄dicate. Cepit Ieſus facer̄ & poſtea predicare . Valet facere ſine predicare: ſed non predicare ſine facere . Nō dixit de

poſtea

6

ũs.qui predicauerit uoluntatem patris mei
ſed qui fecerit. Ergo cepit Ieſus facere. Poſt
ea predicare. Non uitupero pr̂dicationem ni
ſi non facientibus ea quæ predicant. Subtiliũ
uerborum doctor tantum & non operum eſt
quædã leuis auriũ iflatio & ueritatis fum⁹
cito ſine fructu pertranſiẽs. Intelligite fratres
intelligite quæ dico. Multo plus meretur q
facit & predicat. quam qui facit & tacet. Si bo
num ſolum facio mihi ſolum proſum. & ſi
predicans facio & michi & aliis proſum Vn
de qui ad iuſtitiam erudiũt plurimos erunt
quaſi ſtellæ in perpetuas eternitates Sunt
enim ſancti predicatores lux ad illuminan
dum quia per illorum doctrinam corda cali
gantia & tecta nube peccati Chriſto uero lu
mine qui lucet in tenebris illuminãtur. Sunt
ſal etiam ad condiendum uerbum dei. quod
cibus eſt animæ operibus bonis. Cuilibet ſci
enti iniũgitur predicationis officium dũmo
do faciat Imo ut plus dicam. Qui ſcit & ſolũ
facit & alios nõ docet tenebitur a dño redder
rationem. Cum enim iuxta Apoſtolũ Ioãnẽ

qui odit fratrem suum homicida est & qui habuerit substantiam mundi & uiderit fratrem suum necessitatem patientem & clauserit uiscera ab eo: quomodo manet in eo caritas dei. quanto magis qui uiderit fratrē suum errātem & mortalibus oppressum criminibus & non ministrauerit ei uerbum doctrinæ ille qui doctus est homicida est & sine caritate. Timeatis o doctores & rectores quibus iniungit dominus predicationis officia. si non populo suo uerbum domini cum ministretis. Quot enim uel uestro exemplo uel uestri negligentia peccatis moriuntur tot de manu uestra requiret dominus. Quanto enī estis altiores gradu tanto maioribus crutiabimini crutiatibus. Non estis domini. sed pastores. Vnus dominus est & unus pastor prīcipalis qui cognoscit oues suas. & exquiret eas de māibus uestris. Heu quot hodie ī ecclesia nō pastores: sed mercenarii: ad quos nihil pertinet de omnibus. Iesu christi. qui imo ut uera dicam ipsimet sunt lupi rapaces. Quia oues rapiunt & dispergunt. Certe nil peius nil abominabilius. quam cum ille

quĩ custodiṝ debet dissipat. Heu quid hodie in aliquibus ecclesiæ non pastoribus sed de structoribus. quorum non est pars minor factum est. Substantiam & labores hominum tanq̃ infernus insaturabiliter deglutiunt. & non solum eos a peccatis non emundant. sed & ipsimet ipsoꝝ uel ex sui negligentia. uel suis pessimis ministris uel suis nefandis operibus eos contrahunt ad illicita. Ita quidem dicam hos tales si impunes deus relinqueret deus amplius non esset. Et ideo ut sæpe dictum est: filii carissimi dum uiuitis seruite domino in timore & exultate eũm cum tremoṝ Apprehendite disciplinã eius nequãdo pereatis de uia iusta. Gustate filii mei carissimi iterum dico gustate & uidete quoniam suauis est dominus. Diuites eguerunt & esurierunt. & dormientes hic in diuitiis & uoluptatibus suis nihil inuenerunt in manibus suis inquirentes uero dominum non deficient omi bono iunior sui & senui & nũq̃ uidi iustũ in fine derelictũ nec semẽ eius egẽs panẽ.

De Paupertate.

i Mitatores paupertatis estote ut sequa

mini uestigia eius. qui cum i forma dei esset
portãs omia uerbo uirtutis sue ĩ cuius domo
sũt diuitiæ & gloria. semetipm exinaniuit
formã serui accipiens: & pauper & inops na
tus ẽ. pauper & inops fuit quousq; uixit. pau
perrimus mortuus ẽ & sepultus. unde uulpes
inquit idem foueas habent & uolucres cæli
nidos. filius autem hominis non habet ubi ca
put reclinet. Apostolus ẽt iubet non portare
sacculũ neq; peram Et Iesus iuueni cõsuluit
uendere quæ habebat & pauperibus erogar̃
Si Christum domini creditis eum no falli po
sse credite. Alioquim non esset deus: Et si ip
sum non falli posse creditis. ipm sequimini.
Impossibille est diuitiis corde affluer̃ & xpm
sequi. Nã denegat ut contraria misceantur.
Non possumus deo seruir̃ corde & mãmone
Aut ego fallor: aut ipsi in fine decipientur q
mihi non credunt cũ diuitiæ suæ trãsierint
ĩ ægestatẽ. Diues hic epulabatur quotidie in
ductus purpura & bisso: sed mortuus qd Mo
ysi & pphetis noluit creder̃ i tormtis positus
sẽsit. Nemo militãs deo iplicat se negotiis se
cularibus. Nõ saluabitur rex p multã uirtutẽ

suam:nec diues diuitiis suis.

De superbia.

e St enim superbia equus diuitiarum fal sus ad salutem. Non ne diuitiis coniūcta est superbiā. ubi sup̄bia ex ibi penis. Non ne oīa oriuntur mala ē superbia tanq̄ ex una radice Cū eni diues factus est homo. & cum multi plicata fuerit gloria domus eius nō ne sup̄bit & cū superbierit nō ne polluūtur uie ei⁹ in oī tēpore Et tūc sedēs i insidiis cū diuitibus in occulto cogitat ut interficiat īnocētem oculi eius in pauperē respiciunt. & insidiatur i ocul to ut rapiat eum tanq̄ leo in cubili suo dicēs in corde suo oblitus est deus. auertit faciem suam ne uideat in finem: Est enim dominus aliquādo dormiens quasi crapulatus animo. Cum uero plus moratur dei paciētia ad infe rendum iuditia: plus inebriatur ira. Et ideo plus centuplo timendum ē cum lōganimiter tolerat mala. q̄ cum festināter punit. Permit tit enim aliquo tempore deus cruciari et pati bonos ab iniquis et superbis: ut supra dorsū bonorum fabricēt peccatores et prolōgēt iniq̄ta tē sibi. Et ideo q̄uis aliquātulum obliuiscat̄

deus paupũ: tamẽ nõ in finẽ obliuiſcetur mi
ſereri: qm̃ pupillo ipe adiutor ẽ cui derelictus
eſt pauper: ſuperbis reſiſtit dans humilibus
gratiam cõterit brachiũ peccatoris & maligni
exaudiẽs deſiderium pauperis iudicanſq; pu
pillo & humili: ut nõ apponat ultra ſu pbus
magnificare ſe homo ſuper terram::

De humilitate.

q Va ꝓpter dilectiſſimi mei ſi pauperes
eſtis humiliemini ſub potenti manu dei: ut
non amittatis quod abſit quæ facitis. Nihil
paupertas deo gratioſa eſt ſine humilitate.
Maluit deus de beata maria incarnari prop
ter humilitatẽ q̃ propter aliã quancũq; uirtu
tẽ. Sicut enĩ ex ſola ſuperbiæ radice omnia
oriuntur mala: ſic ex ſola radice humilitatis
generãtur omnia bona. Diſcite a ſaluatore q
miſtis ẽ & humilis corde. Humiliauit ſemet
ipſum ꝑ nobis factus obediẽs uſq; ad mortẽ
crucis.

De obedientia.

p Ropter quod dico uobis & ſi humiles
eſſe uultis eſtote obedientes omni humanæ
creatur̃ ꝓpter deũ. Cõſiderate filii cariſſimi

quo cēseamini uocabulo. Monachus.i.unus Nō decet mōachū hēre uelle & nole nisi nō peccando. Sit.n.uobis uelle & nole hoc unū in oibus bonis & rebus licitis obedire. Nec multa sint uobis precepta ut faciatis. Nō est obediēs sed negligēs: qui secundū expectat mādatum. Ad unius igitur iussionis uocem Petrus & Andreas relictis retibus & oibus q̄ hēbant domini uestigia sunt secuti. Hoc sēp uera optat obedientia: nunq̄ suæ obtēperare uoluntati. sed reuerenter alienæ. Istud nēpe in ultima cœna exemplū Christus reliqt cū suo℞ abluens pedes discipulo℞ Petro dixit quia nisi obediens fieret nō hēret partē secū Iccirco dilectissimi filii sicut nobis unum est nomē monachi ita sit unum uelle & unum nole. Bonū est.n.& iocundum habitare frēs in unum. Nec sit uobis maior & minor: sed qui precessor ē sit sicut ministrator. Nec ad regnum gentium instar qui maior ē ī uobis dominetur cæteris fratribus: ut ab eis gaude at superuacuis laudibus extolli: sed ad exem plū regis iesu christi maior humilitate effici atur quasi minor: quibus regendis præest.

Sit.n.ur̃ maior p humilitatẽ socius minori cũ bene agit: sed cũ deliquit sit erectus cõtra uitium p zelũ iustitiæ. Nullũ sit unq̃ cũ uiciis fœdus. Sic diligatur homo ut eius uitiũ odiatur. Magnũ dilectionis signũ est hoiem in qbuscũq; minimis reprehendere uitiis. Sæpe multũ uana nocet humilitas. nã uana humilitas ẽ uitia tacẽdo pmittere. clama ne cesses Hisaias inqt quasi tuba exalta uocẽ tuã & annũtia populo meo scelera eorꝝ. ũt cõtra uitia ois clamaret creatura qa si peccator dñi nõ timet tñ hoies ṽereretur. Quod apostolus nos docẽs dicit. Irascimini & nolite peccar̃ sol nõ occidat sup iracũdiã uestrã. iustus ẽ dñs & iustitias dilexit æquitatẽ uidit & uultus eius. si iustus & uos iusti estote.

De prohibita acceptione personaꝝ

n Egligẽtia & uana pastoꝝ humilitas efficit ut lupi in agnos auder̃ possint. Non respiciatis in uultum potentis. Non enim est acceptio personarum apud dominum. Vbicunq; quod iustum est operamini. Vult uera iustitia unicuiq; dare quod suum est. Obedire oportet deo & non hominibũs. non ne

si ueritatẽ tacetis metũ potentum iudicatis apud uosmetipsos & facti estis iudices cogitationũ uestrarum & nõ plus uestra abũdat iustitia: quã scribarũ & phariseorum. nõ plus diuitẽ honoretis quã pauperẽ nisi melior sit. Quin imo ut uerius dicam multo plus pauperem honoretis. Relucet eni in pauperẽ imago Iesu Christi in diuite autẽ mũdi omnes nos sumus ex una carnis radice geniti. Omnes iuicem sumus mẽbra in uño corpore: cuius caput ẽ Iesus xp̃s. Quid ergo plus honoris meruit diues & potẽs q̃ pauper forte quia diues est & potẽs. Sed si hoc quare diuicias in sæculo detestamur quare mũdi gloriã contemnẽdam predicamus. Neminẽ certe malorũ usu honorãdum puto si diuitẽ honoras diuitiis plus paupere Deo p̃ponis mũdum & si plus deo aliquid in mundo diligis nõ es dignus deo. Reddite queso quæ sunt dei deo & quæ sunt mundi mũdo. Bonitas ubiq; honoretur. malitia uero deturpetur.

De periculo diuitum & potentum.

f Ed qm̃ mihi nũc de his q ĩ caducis suis diuitiis gloriãtur: qq; ĩ quadã fetide carnis

10

post modicũ ĩ cinerẽ reuersure nobilitate po tẽtia & dignitate uana siquidẽ & leui aurũ quorũdam hominũ stultorũ in sufflatiõe ex tolluntur & aliquos deprimũt cõtemnẽdo & se ob hoc credũt illã attingere gloriã:q̃ solis humilibus & mũdi cõtẽptoribus pius domi nus p̃parauit.sermo est quicq̃ de eis:ut cõue nit differamus. Ve ue uobis qui ad cælorũ re gna diuiciarũ itinere festinatis:qm̃ facilius ẽ transire camellum p foramẽ acus q̃ diuitẽ ĩ trare in regnũ cælorũ.Nõ mea sũt hæc uer ba sed christi.Si hæc reuocabilis ẽ sẽtẽtia xp̃s oio nõ ẽ deus.cælũ inqt idẽ & terra trãsibũt uerba aũt mea nõ trãsient. Vlulate uos o mi seri uento instabilis fortunæ nobiles & potẽ tes qui alios confũditis & tanq̃ ignobiles con culcatis:quia huius mũdi uanitatibus hono rũq; & falsarũ dignitatum fumo obcecati cũ ur̃æ uitæ breuissimæ tela a morte uelut a texẽte forte hac nocte succidetur in inferno fine itermiabili p̄ aliis cruciabimini cõtinue moriẽdo uiuẽtes.ĩ laboribus hominũ in mũ do nõ estis:imo nõ solũ cũ hominibus labo res nõ fertis:sed & laborãtes uiuer̃ nõ pmitti

tis. Iccirco nõ cũ hoibus ſed cũ Diabolis fla
gelabimini. Quanto.n.in mũdo maior fue
rit gloria & letitia tãto maior erit i inferno
ꝑparata pœna. Sed quid dicã. Duodeci fate
mur Chriſtũ apoſtolos elegiſſe: quoꝝ oium
ſolus Bartholomeus carnis origine fuit nobi
lis. & Matheus diuitiis anteq̃ apoſtolatũ re
ciperet inſiſtebat. Cæteri uero erãt pauperri
mi piſcatores. Cur hoc rettuli audiatis. Si
Chriſtus uerax ẽ & ſi oia quæ ex ore eius au
diui mẽdacia nõ ſunt huiuſmodi hoium uix
unus aptus regno dei reperietur de mille. q
uero eoꝝ mihi nõ credũt poſt modicũ tẽpus
in tormẽtis poſiti ſentiẽt. ſed forte quis ueri
tatis lumie cecus iam mirabitur ad quẽ ego
ſi ex hoc me iterrogaret reſponderem. Non
ne unico credimus damnari hominem mor
tali peccato. ſed ſi hoc ẽ inquies ergo ſaluabi
tur ex milibus cẽtum. ſed quid diues & mor
talis fame aura .i. uano rumore paſtus aliud
eſt q̃ quoddã peccatoꝝ oium uas putridum
ubi ſuperbia ubi luxuria ubi auaritia. Non
ne in diuitibus nobilibus & potentibus. Nõ
ne & latrones ſunt qui pauperum mercedẽ

uiolēter depdāt & eos deprimūt atq; necāt. qd ex ubertate domus dñi faciūt q ut paupi bus necessaria cōdonarēt rceperūt. certe sup fluitatē uestimētorꝝ supfluitati nimiæ addūt de paupibus frigor & nuditate morientibus nō curātes. palatia & magna erigūt ædificia: ut hūanis oculis cōtēplētur & paupes i plate is moriūt icōmodis. cōuiuia frequēter aliis p parāt diuitibus ut ferculis delicatissimis suā uētris repleāt igluuiē qbus paupes fame pe unt. qd aliud ē eorꝝ uita q̄ peccata. Si uenter tāta repletus est ciborꝝ copia non ne ad fores eius. i. luxuria. qd amplius loquar cū omnis mortaliū ligua deficeret ut quo peccatores faciūt itimaret. nec deū nisi somniādo cogno scūt. nec se ut puto morituros arbitrātur non .n. facile i peccata labitur q se moriturū cogi tat & deū sibi fore iudicē nō ignorat. Verꝛ mi nus ē ibecillis & miser cui horꝝ ē memoria Si cūcta diabolica tētamēta nō facile uilipen dit. Iccirco dicam si deum suum iudicē agno scerent & se morituros esse ipsos crederent non peccarent saltem tam secure. Cur hi miserrimi ad ecclesias properantur ut diuis

intersit misteriis an ut mulierꝝ contẽplentũr uultus. Hæc sua predicatio, hæc sua meditatio & dei cognitio. Sic diuinã pcũctatur legẽ ut peccunias terrã moreq; peragrãtes crebris uigiliis & meditationibus sibi & filiis suis cõgregẽt. Certati uestimẽta in societate mira artificii uarietate frequẽter mutẽt qui ut ludos astiludia chores procationes ebrietates magna cõuiuia delicata fercula suis alternati exhibeãt sodalibus mulieres ad suã uolupta tem explẽdã, sufficiẽter habeãt. sed ue miseri quid facitis & aiam interficitis. Vnde infirmitatẽ & mors tã intẽpestiua: nisi ex nimia ciboꝝ copia & frequẽti mulieꝝ usu. Deide deludere creditis certe deluditis uosmetipos pro corpore obliuiscimur aimam. & ecce corpus simul cum anima destruitis ante tẽpus Et ideo gaudete iocũdamini letamini i hoc breuissimo tẽporis spacio quod habetis ut postmodum cum diabolis sine fine temporis lugeatis. Quid facitis non differatis. frequentissime uestimenta permutetis ne forte ũra disppareat nobilitas. Nec sint qui nos excedant: ut in inferno uerecundiam recipiatis

& cõfusionẽ. ubi cõuiuia ubi delicata fercula
ubi uina preciosa melle mixta & aromatib9
Properate epulamini & inebriamini. Nõ. n.
post mortẽ amplius facietis: sed cũ diuite q
splẽdide epulabatur in tormẽtis gehennali
bus guttã aquæ nimiũ poptabitis nec hẽre
poteritis. Agite solatia ursas i luxuriis exple
te uoluptates seminate in corruptione ut col
ligatis de corruptiõe diuinã sẽtẽtiam: quam
iustus dabit ille iudex in magno iudicii die
dicens Ite maledicti in ignẽ æternũ qui para
tus ẽ diabolo & ãgelis eius. Heu cor lapideũ
Si cũ talem tibi cogitas eẽ: cur ob huius mũ
di parua solatia iminẽtem sentẽtiam nõ for
midas si illũ expectas diem tã terribilẽ & cru
delẽ in quo nõ solũ de luxuriis uestibus ebri
etatibus & commensationibus & de toto tẽ
pore amisso quo uixisti: sed etiam de quali
bet cogitatione uana oportebit te domino
reddere rationem. Cur non emendaris. cur
moraris de die in diem miser conuerti ad
dominum. Cur te iam malorum non pœ
nitet. Ecce mors properat: ut conterat die
noctuq; currens. Ecce iam iam Diabolus

ſe preparat uitæ recipiat. Ecce diuitiæ tuæ tibi deficient. Ecce uermes corpus quod tãta enutrix diligentia: expectant ut illud rodant quouſq; iterũ coniũctũ animæ cum illa pariter penas habeat infinitas. Quid errando per huius ſæculi in uia uanitatibus petis ſolatia Diuitias gloriã & cetera tibi placita nõ inuenies hic. qa hic non ſũt. Sed ſi uera queris gaudia ad illam cæleſtẽ gloriã ꝓpera ad quã factus es. Ibi certe illa uera ſũt gaudia quæ nec oculus uidit: nec auris audiuit nec ĩ cor homĩs aſcendit. Dimitte queſo caduca & momẽtanea: ut habere ualeas eterna & ꝑpetua. Sed quid de his qui nec dei timorẽ nec amore: nec mortis & tormẽtoꝝ ſubſequentiũ terrore a peccatis ceſſant. Si condolent: ſi ut optant praua agere non poſſint. dicam ue ue miſeri qui hic ridetis quia plangetis. Ve qui iſta optatis gaudia tẽporalia quia uobis inuitis ſubſtinebitis tormẽta ĩfernalia. Ecce uobis modicũ reſtat tpris ĩplete mẽſuras malitiaꝝ ueſtraꝝ: ut uẽiat ſup uos oĩs ĩdignatõ diuĩa Fruamĩ hoc tpr̃ ꝑuo in iocis ebrietatib⁹ ꝓliis cõtẽtioĩbus choreis & ꝑcatioĩbus nec uacuũ preterire tẽ

pus permittatis. Quid moramini dum uiui
tis. Congregate filiis uestris honores. diuitias
& potentias. uestram augete nobilitatem &
famã; ut & uestri possint filii q̃ fecistis explere
quatenus cũ illis pariter ĩ inferno ampliora
patiamini cruciaměta. Sed forte quis dicet
Benignus ē dominus & misericors. qui om
nē peccatorē ad se redeuntē recepit & idulget
Verum quidē hoc esse confiteor. Benignior
est enim dominus q̃ creditur & unicuiqꝫ par
cit ad se ut condecet redeunti. Non ne beni
gnissimus est dominus qui tantas tollerat in
iurias peccatoribus dans eis temporis spatiũ
ut emēdētur. Sed hoc noueris qa sicut est bei
gnus in tollerãdo: ita iustus in puniendo. Sed
forte quis iterum dicet. quod uir qui toto tē
pore uixit male & fecit in articulo mortis ac
ceptam penitentiam a deo ueniam obtinebit
Heu quã uana suspicatio & falsa meditatio
Vix de centum milibus hominum quorum
mala uita sẽp fuit unus meret̃ a deo haber̃ in
dulgētiã Vir totus i peccis genitus & enutri
tus. q nec dñ uidit nec agnouit. nec de eo au
dire uoluit nec se peccasse agnoscit. nec quid

penitẽtia sit nisi forte dormiẽdo nouit. totus adhuc secularibus ĩnodatus negotiis quẽ ã gustia premit filiorum quos deserit quẽ infir mitas conterit. quẽ dolor diuitiarum & tẽpo ralium bonorum concutit cum eis non posse frui amplius se cernit quam acceptam deo penitẽtiam q̃ non acciperet si adhuc se posse sanari crederet. Certe uere concludam. Qui dum sanus est & iuuenis deum offendere nõ formidat. in morte non merebitur diuinã ob tinere indulgentiam. Quæ dilectissimi filii ẽ pnia: quam solum quis accipit quia se uiuer amplius non posse cernit. qui si ex infirmita te cõualesceret: peior quam prius fieret. Scio non modicos peccuniosos accepta ĩ mortis pi culo penitẽtia cõualuisse corpore: & peiorasse uita. Hoc teneo quod uerum puto. hoc multi plici experientia didici quod ei non bonus ẽ finis cui mala semper fuit uita & qui peccar non timuit sed in mundi uanitatibus semp uixit. Preciosa inquit propheta in conspectu dñi mors sãctorꝝ ei9 & mors peccatorꝝ pessia

De non imitando opera diuitum.

e T ideo filii predilectissimi accigimini

potētia & estote filii potentes Et nolite horū
miserorꝝ diuitū & potētū seq uestigia quorꝝ
iam tantā ostēdimus inbecillitatē & miseriā
esse quantā non diceret lingua. Nolite tenuē
formidare potētiam in opando iustitiā. Qui
enim pp iustitiam persecutionem patit̄ bea
tus est & bene sibi erit . & si moritur beatior
Pretiosa ē nēpe in cōspectu domini mors sā
ctorꝝ eius . Si cupis uitā tenere i Christo mor
tē noli timere ꝑ xp̄o. Nō.n. illa potes sustiner̄
pro xp̄o quæ sunt cōdigna ad futurā gloriā
quæ reuelabitur cū apparuerit gloria nostra
quæ sursum ē & nō super terrā . Nō speret
mercedē qui nō laborat. Non sufficit solum
Christiani nomen. Christianus es . Imitare
xp̄m. Frustra xp̄iani ille habet nomē qui dia
bolum sequitur qnimo Christianus oio non
est sed antichristus . iuxta illud beati ioānis
euangeliste . Audistis quia antichristus ueit
Nūc autē Antichristi multi facti sunt . Vis
ergo regnare cū̄ christo patiaris cum Chri
sto. Si Christum dominum & regē cui nom̄
ē super omne nomen oportuit pati & ita in
trare in gloriam suam quā fidutiā habemus

nos itrāt sine labor̄. O quā stulti sumus & tar
di corde ad credēdū. Volumus hic gaudere
cū sæculo & postea regnare cū xp̄o. Domius
nudus ingreditur. & seruus sup̄fluitate onu
stus uestiū auri & gēmarꝫ itrabit. ille ieiunus
iste crapula & luxuria plenus. Ille in cruce ꝑ
ip̄o moriēs. iste i lecto delicate dormiēs. Q đ
nō facit dominus. seruus facit. Promittit dōi
nus regnū suum Zebedei filiis si calicē quē
bibiturus erat possēt bibere. Sic o fatui filii
hominū nō recte iudicātes neqꝫ quod uerum
ē cognoscētes. dicētes bonū malū. & malū bo
nū. reuertimini ad cor & uenıētes audite me
& narrabo uobis quæ audiui & cognoui. &
patres nr̄i ānūtiauerᷓt mihi: ne occul^tetur a
filiis hominum. Adherere deo bonū est. & si
cut ille ambulare. Sicut xp̄s pro nobis animā
suam posuit sic & nos si opus est pro ueritate
quæ est ipse deus debemus animam nostrā
ponere Qui animam suam amat in hoc mū
do perdet eam. Christus pro nobis passus est
nobis reliquēs exēplū ut seq̄mur uestigia eiꝰ
Non cogitet christianum qui pro xp̄o mori
se nō iuenit patū. Qui xp̄o ministrat sequat̄

xp̄m. Dicas hō qui solo noīe & uerbis xp̄ia nus es fidē xp̄i habes & predicas. Bonum est sed ubi opera. Fides sine operibus mortua est Certe dicā. Qui christū tantū ore & non ope laudas. ip̄m negas quia si quæ dicit crederes saltē eum timeres & de peccatis uerecūdaris Et si credis & male facis cētuplo puniendus es. Nō ne peccatum quod fit ex certa malitia infinito peius est peccato quā qđ fit ex igno rantia. Peccauit angelus peccauit homo. alter potuit ueniā inuenire & alter nō. Qua de re ille ex ꝓpria malitia. & homo suggestione Diabolica. Sed forte dices. Et ego similr̄ sug gestione pecco Diabolica. Cur deus patitur me tentari non peccarē si fraus nō foret Dia bolica. Ad qđ ego. Quod miser mereris pre miū. si nullum haberes preliū. Non ne terre stris miles ad omne se exponit periculum ut suo regi placeat. Nec certe ulla potest tibi esse excusatio. si te peccar̄ Diabolica dicis sug gestione sicut et ille: quia illa tibi non est oc casio quæ illi. Vnum solum habebat pre ceptum ut de ligno non comederet. nūn dum quid foret diabolica suggestio nouerat.

16

nec q̃tũ peccatum deo displiceret scierat. Et tu ut dicis nosti. et bene credis. et tot facis milia peccata. Equidẽ cõcludã. Qui tales sunt christiani diligunt eũ in ore suo et lĩgua sua metiũtur. Cor aũt eorũ non ẽ rectũ cũ eo nec fidẽ habent in testamẽto eius. Sed qui christũ diligit si uerus ẽ christianus: specialiter sacerdos & monachus in quo tanq̃ in speculo relucet perfectio non solum renuntiet omibus quæ possidet: sed etiam abneget semetipsũ ita ut totus sit mortuus mũdo: quia nisi granũ frumẽti cadẽs in terra mortuũ fuerit ip̃m solũ manet. Qui mundi uiuit negotiis mortuus ẽ deo. Oportet nãq; hominẽ qui capere uult p̃fectionẽ et tenere ita mortuũ esse mũdo: ut tanq̃ mortuus nihil de secularibus rebus sentiat ita ut cũ Apostolo dicat nr̃a cõuersatio est in cælis. Et iterũ uiuo ego iam non ego: uiuit aũt in me xp̃s. Iccirco q uere iustus ẽ uitam hanc quæ mors ẽ nõ metuat amitter̃ ut uitam quæ Christus est ualeat inuenire. Eos qui occidunt corpus non timeat. quia animam non possũt occidere. Hic tribulationes quæ cito labuntur sustineat: ut gau

dia quæ ſine fine manent habeat. Hæc ſo la uita eſt qua itur ad cæli patriam. Certe ſi alio poſſet iri tramite in toto mendax deus fi eret. Nō enim uerba quæ uobis dico accepi ab homine neq̧ p hominē didici:ſed p euā gelium ſuū. itaq̧ oio oportet nos per multas tribulationes acquirer̄ regnū dei. Errauit in uia qui per diuitias & delicias feſtinat ire. Signū manifeſte dominationis eſt in hoc mū do ſua beneplacita aſſequi. & a mundo diligi Quos deus diligit hoc ſepe corrgit & caſti gat. Si in mundo gloriari oportet libenter gloriemini in tribulationibus & aduerſitati bus ueſtris. Promiſit enī xp̄s hoc diſcipulis ſuis quos dilexit uſq̧ i finē. i ſignū p̄cipue di lectionis cum in ultima cena dixit. Amē dico uobis quia plorabitis & flebitis uos mūdus aūt gaudebit gaudete filii mei p̄dilectiſſimi cū odit uos mūd9 deſiderate ferr̄ cōtūelias & obprobria ab hoibus. qa bti eritis cū maledi xerit uobis hoies. & pſecuti uos fuerit & dixe rit oē malū aduerſus uos mētiētes ppter filiū hois. Gaudete tunc & exultate qm̄ merces ueſtra copioſa ē i cælis. Vtinā i uos iſurgeret

totus iste mũdus. Si uos odit mũdus scitote quod de mũdo nõ estis: quia si de mũdo essetis mundus quod suum esset diligeret.

De Patiẽtia & ꝓmptitudie tollerãdi aduersa

O Mne gaudiũ existimate cum multa habetis in seculo opprobria & aduersitates scientes quod fortitudo & patientia ex ipsis oriũtur. Patientia autem perfectũ opus habet. Probantur autem uirtutes in homine per patientiã tãq̃ aurum per ignẽ. Qui cæteras hẽt uirtutes sine patiẽtia auꝝ in uasis fictilibus nõ portat in sola dicebat saluator patientia uestra possidebitis aĩas uestras. Fortitudo cõnexa ẽ patientiæ. Vir patiẽs fortis ẽ aĩo. Qui patiens & fortis ẽ secure bona seq̃ntis uitæ sperare põt. Seruate patientiam in mẽte eamq; cum tempus est exercete ĩ opatione. Est enim patientia uelum quo ĩ huius mundi procellis nauis uestra quocunq; flante uento secure nauigat nullum timens periculum. Nullum uestrum ad uindictam uel odium proximi cõtumeliosa uerba commoueant.

De misericordia erga pauperes.

e Stote misericordes sicut & pater uester
misericors ē q pluit super iustos & in
iustos & solem suū oriri facit super bonos &
malos iudiciū sine misericordia fiet illi q nō
facit misericordiā. Misericordia sup exaltat
iudiciū Si nō remiseritis de corde uro illis q
offendūt uos nec pater uester remittet uobis
Sustinetis īquit apostolus siqd uos ī seruitu
tē redigit siqs in faciē uos cedit hic nostra sta
bilitur uirtus: hic nostra merces & pmium
ut aicos diligāus ī deū & inimicos ppter de
um seruus ille neq accepta misericordia cū
seruo suo denegauit misericordiā. & iō me
ruit hēre seueritatē iustitiæ. Iustitia sine mi
sericordia crudelitas ē. & iō iustitiæ miseri
cordia miscēda ē. Lex tota nra ī misericordia
ē. Propter peccatū poterat quoq nos damna
re deus iustitia quos sua saluauit miseriсor
dia. quapp q misericordia nō idiget xpian9
nō ē. Impossibile ē hōiē fore misericordē &
piū & irā nō placarẽ diuinā. Bti misericordes
qm ipsi misericordiā cōsequētur. sacerdos &
monachus precipue sine misericordia est ut
nauis in medio pelagi undique perforata.

Vana religio ē q̄ caret misericordia Parum
prodest esse habitu differēs secularibus & cō
cors uita Non uestimentis & ordine solū est
quis sacerdos & monachus:sed uita. Heu qd
dicam:Sepe ex magna abundantia tristitiæ
hō multa loquitur: Certe mūdus undiq; fer
uet monachis & sacerdotibus & tamē ita sūt
prarissimi sacerdotes & monachi quod uix
de cētum unus reperiatur bonus. Nulla cer
te in mundo tā crudelis bestia est q̄ malus sa
cerdos uel monachus:Nā corrigi nō patitur
nec ueritatē unq̄ audire pōt Et ut breuiter
dicā om̄s ꝑeminet malitia Sūt hi tales sacer
dotes & monachi solum habitu & nomine:
quorum una est religio munda et immacula
ta apud deum et patrem:hec est uisitare pu
pillos et uiduas in tribulatione eorum: et im
maculatum se custodire ab hoc seculo.Heu
quātū in qbusdā spūalibus haitu et noīe cre
uit cupiditas.Imo ut uerius dicā cā huiꝰ spū
alitatis ē auaritia. Qui certe sūt lupuli rapa
ces i uestimētis ouiū ubi sacerdos et mōachus
cupidus & sine misericordia ab eodē plusq̄ a
serpēte fuge.sūt & nōnulli q suū fructū exci

18

mãt ecclias & mõasteria; miro mõ & ope ex paupũ mercede ædificarꝰ. In qbus tãta uiget cupiditas: ut terrã & oia sibi deficere putent Ibi cor: ibi mens: ibi semper sua cogitatio est ut aliena possint expoliare marsupia. Hos ta les saluator icrepans ue uobis inqt q ædifi catis monumẽta ꝓphetaꝝ. Ecce qui monaste ria ædificãt ecclias miro artifitio aptãt bo nũ uideꝛ opus facere. Sed si qdẽ miam paup ibus faciũt bonũ ẽ. Vis ut opus tuũ placeat deo: fac ut de hoc pupes gaudeãt. Quod tẽ plũ ẽ carius deo q̃ hõ Tẽplũ dei estis uos in quit Apostolus. Cũ paupi manũ tribuis: cũ uiro i suis necessitatibus subuenis: cũ errãtẽ ad uiã rectã ducis o q̃ admirabile: & deo gra tũ tẽplũ ædificasti. Frãge esuriẽti panẽ tuũ & egenos uagosq; induc in domũ tuã cũ ui deris nudũ operi eũ & carnẽ tuã ne despexe ris. Nemo se excusãs dicat. Nõ hẽo qd paupi fratri tribuã. Si uestimẽtũ uel aliquod ultra extremã necessitatẽ possides & paupi idigẽti non subuenis fur es & latro. Sumus filii di lectissimi in rebus tp̃alibus solum dispẽsa tores & nõ possessores. Si qd superfluũ quo

alter frater egeat possidẽus furamur imo pe
ius q̃ q furatur ex iopia & necessitate. Iste ta
mẽ ultra necessitatẽ retinet quo centũ uiue
rẽt q fame pereũt. Ille uni furtũ facit iste tot
quot nõ cõdonat patiẽtibus necessitatẽ. dices
forte miser meũ ẽ nã hoc mei dimiserũt mi
hi parẽtes. sed si hoc tui dimiserũt parentes:
quõ tibi potuerũt dimittere qđ suũ nõ erat
At si suũ erat inqes: quis dedit sibi. qd i mũ
dum ueniẽtes apportauerũt. qd recedẽtes se
cũ ferunt. Certe q̃ paupum possidẽus in die
iudicii corã oculis diuinæ iustitiæ uindictã
exclamabũt. qui hẽt aures audiẽdi audiat. q
mihi nõ uult credere heu q̃grauiter sentiet
cũ diuitiæ suæ transierunt in ægestatẽ. Lex
naturalis hoc precipit ut quod ab aliis desi
deramus aliis faciamus. Quid aliud lex ue
tus predicat. At euangelicam percontar̃ un
diq3. quid aliud insinuant. Vere coram deo
iudice erunt testimonia. Quid ergo dicam
his qui solum lapides congregãt muros eri
gunt in altitudinem. Quorũ est cor & cogi
tatio ut humanis oculis opus appareat. lau
detur ædificium & totã hic suã arbitrantur

iustitiam. Sũt ẽt aliqui qui de rapinis & pau
perũ sudorem oblationes & uictimas deo of
ferunt. Tales oblationes ante diuinã clemẽ
tiam non parum sunt abominabiles. Qui tã
insipiens esset ut non intelligat quod talia
ædificia nõ cedũt ad gloriam dei: sed ad mũ
di põpam. Sed siquis díceret quid dicis: Nõ
est bonum ædificare moñasteria ut inde ho
noretur deus. Ad quod ego bonum est dum
modo pauperes uiolẽtiam nõ sint passi nec
interpellent deum cõtra nos. Quomodo pos
sum ædificare domum deo placitam uel sã
ctis eius ex illis pecuniis de quibus paupe
res plorant. Qualis iustitia potest esse mune
rare mortuos & explorare uiuentes & de
indigentia pauperum offerre deo. Certe si
hæc deo placeret iustitia foret socius uiolen
tiæ & si hanc a nobis uellet oblationem con
scius fieret in peccato. At si deo displicet põt
placere sanctis.

De dispositione omnium uitiorum

q Va de re filii dilectissimi deponẽtes oẽm
malitiã omnẽ dolũ simulationes ĩuidias

& omnes detractiões sicuti mõ geniti infan
tes rõnabiles sine dolo lac cõcupiscite ut i eo
crescatis in salutẽ. si tñ gustatis qa iustus &
dulcis ẽ domius. Veȓ si nõ eritis sicut ꝑuuli
nõ itrabitis in regnũ cælorꝝ. Paruulus uidẽs
pulchram mulierẽ nõ delectatur preciosam
uestem intuens nõ desiderat in iracũdia nõ
perseuerat: Iesus nõ ȓcordatur nõ odit: patrẽ
sequitur: matrẽ non deserit. Et ideo nullus
se regnũ cælorum cogitet attingere nisi hãc
paruuli innocentiã & simplicitatem imitari
studeat. i. castitatẽ hẽre mũdum sperneȓ fra
trẽ diligere & in gremio matris ecclesiæ sẽꝑ
incumbere. Exuite uos dilectissimi filii uete
rem hominẽ & induite uos armaturã dei ut
possitis stare aduersus insidias diaboli. Dia
bolus nihil i mũdo possidet. Expoliati ergo
mũdanis rebus mũntaneis & cito uelut um
bra labẽtibus cũ mundo pugnetis. Qui orna
tus uestibus cũ nudo aliquo luctatur citius
ad terram deiicitur: quia unde teneatur ha
bet. Vis firmiter cum diabolo dimicare ue
stimenta proiicere ne succumbas. Terrena
omnia quædã corporis indumẽta. Qui plus

possidet citius uincetur Arma ur̃a pugnatu ris sint castitas:patiẽtia:humilitas:& caritas Hæc sũt arma aduersus uersutias diaboli q̃ bus si moniti fueritis accingetis fortitudĩe lũ bos uestros & roborabitis brachiũ uestrum Fortitudo & decor indumẽtum uestrum sit Et cũ eritis in prelio ridebitis nõ timebitis a frigoribus nimis Et bene fũdata erit domus uestra supra firmã petram quæ ẽ Christus.

De Luxuria.

e Nsis diaboli luxuria.Heu quot illa in terficit rumphea. Nõ est aliud pecca tum quo totiẽs diabolus uictor existat.Fugi te luxuriã.Nam sicut uirginitas angelis ho minẽ æquat:imo plus eũ angelũ facit imo luxuria hõinẽ plusq̃ bestificat:& ut ita dicã multo peius bestia eũ efficit.De nullo alio le gitur peccato deum dixisse se pœniterẽ fecisse hominẽ.Hæc huius mũdi facit opera Cor pus debilitat & quasi semper eum morte de struit famam denigrat marsupia euacuat furta instruit homicidia causat memori am hebetat cor aufert oculis utriusq; homi nis cecat & pre cæteris iram dei prouocat

ex radice gulæ oritur. Pro nullo alio reatu tã manifestã iustitiam exercuit deus sine miseri cordia quãtã ꝑ isto. Propter hoc nãq; legitur peccatũ deũ mũdo iduxisse diluuiũ. Sodomã & Gomorrã combusisse & multos alios hoĩ nes iteremisse. Hoc est rete diaboli. Si quis ca pitur non cito soluitur. In isto tã graui ꝑlio ne mo potest uiuerẽ nisi fugiat. nemo potest fir miter ꝑdurare nisi carnẽ domet. Qui uio uti tur ignẽ portat in gremio. Nolite iqt Aposto lus iebriari uino ĩ quo ẽ luxuria. Hoc preliũ non sustinetur nisi ĩ abstinẽtia & ieiunio. Vi num nocet: sed centuplo uultus mulierum. Mulier diaboli sagita est: qua in luxuriam homo cito trahitur. Nullus in hoc confidat uiuens. Si sanctus es tamen securus non es Mulier uiri preciosam animã capit. Nunqd abscondere potest homo ignẽ ĩ sinu suo ut uestimenta eius non ardeant: aut ambulare super prunas ut non comburantur plãtæ eius Homo & mulier: ignis & palea. Diabolus nũ quam insufflare cessat ut accedatur Huius prelii nunquam fieret uictor nisi fugiens. Nunquã uiro cũ muliere sint lunga colloqa

Sola nisi simul loqui faciat necessitas. Vir mulieris concta spnat munuscula. & blãda uerba si nõ uult luxuriæ capi laqueis. Tanta sit inter uirum & mulierum raritas ut alter alterius nomẽ nesciat. Plurimi iam sanctissimi ceciderũt hoc uitio pp suam securitatẽ. Timeatis filii. Si in aliis peccatis timẽdum ẽ: in isto multo plus. Sed uere dicam. Hodie sub spũalitatis nomine nouũ fit fornicationis genus a pluribus. Heu quid pferã. Hodie nõ uerecũdantur hoĩes qn imo gloriãtur cũ male fecerit. Aliqualis in mulieribus uiget uerecũdia q̃q̃ parua. Sed ĩ hoĩbus ita hec creuit malitia ut ille putetur auscipiẽs qui huius doct9 nõ ẽ Quid plura. Hæc sua est festiuitas: hæc omnis predicatio. Ob hoc frequentant ecclesias ut mulieres uideant & earũ utantur colloquiis quatinus inde luxuriæ crescat appetitus. Sed quid uir miser gloriaris in malitia ista, forte quia potens es in iniquitate. Centuplo peccas q̃ mulier. Mulier mobilis aer & tu fortem te exstimas: Illa in domo sedet: & tu uagãdo mille modis eã illaqueas & aliqñ eã cogis ut ui faciat. hec cũ facis qa deus tac&

ut cogitas quid sit tibi similis Sed ueniet tē
pus quo arguet te & statuet contra faciem tu
am Vñ filii estote prudentes sicut serpentes
& simplices sicut colūbæ : & pugnate uirili
ter cū antiquo serpente. Sint lūbi uestri p̄cin
cti & lucernæ ardētes in manibus uestris. Et
tūc uiriliter agite & confortetur cor uestrū
qm̄ q debellāt uos tiebunt & i deo facietis uir
tutē: & ip̄e ad nihilū reducet tribulātes uos.

De dilectione seu Caritate.

p Redilecti filii diligite uos iuicem. Nō
.n. accepi hoc ab homie: sed a saluatoř
hoc inquit est preceptum meum ut diligatis
inuicem. In sola enim dilectione ōium uir
tutum bona consistunt : sicut ex una radice
multi exeunt ramuli : sic ex caritate omnes
generantur uirtutes Si linguis hominum
inquit Apostolus loquar & angelorum si om
nem habuero prophetiam & nouerim miste
ria omnia & omnem sciētiam & si habuero
oēm fidem ita ut montes transferā caritatem
aūt non habeam nihil sum qui ueram carita
tē hēt benignus ē & patiēs. Ille uerā caritatē
hēt q nō tātū proxios diligit p̄ affectū cogna

tionis & carnis. sicut Ethnici & publicani faci
ũt sed q ita diligit inimicũ sicut amicũ. In
hoc uno potest hõ cognoscer̃ qui manet in ca
ritate: si ip̃e ab eo diligitur q ei aduersatur.
Certe hoc q̃ plurimũ aĩaduertẽdũ est. Sũt q̃
plurimi q diligũt sed male. In tm̃ enĩ aliquẽ
diligũt qd̃ dilectionẽ dei pdũt. Qui aliqd su
pra deũ diligũt deo nõ sũt digni. In cũctis
uirtutibus reqritur temperantia. Virtus su
per uult medium. Nimis diliger̃ malum est
Minus diligere malum est. Sed ut ius exigit
diligere bonum ẽ. Oĩs dilectio q̃ nobis nocet
uitãda ẽ: Propter nimiã dilectionẽ aliq i luxu
riã ceciderũt: aliq i iuidiã deuenerũt. Multi
orões & dei obseqa dimiserũt. Hoc qppe agit
supfluus amator ut quod diligit sẽp uidere
uelit. Nimius & stultus Amator ignorat si
qdem & iustitiã & ueritatẽ: ratione caret mo
dũ nescit neq; aliud cogitar̃ põt quã quod dili
git. Amor iste non accipit de impossibilitate so
latium: neq; de difficultate r̃medium. Impos
sibile est hoĩẽ q talẽ habet amorẽ deo pos
se acceptabiles orõnes facere. Hic amor non
ẽ caritas sed ẽ stultitia. Oĩs nostros debẽus

diligere fratres sicut nos metipsos ita quod uitia
nõ diligãtur. Punire malum caritas ẽ. Plus
meliorẽ diligere iustũ ẽ: Sic diligẽdi sũt ho
mines ut bonitas exaltetur & uitiũ deturpet
uera caritas exigit ut deum diligamns ex to
to corde & ex tota mẽte & ex totis uiseribus
nostris & ita sigulariter qđ cũ deo nihil ali
ud diligamus & ꝓximũ nostrũ sicut nos In
duobns his mãdatis tota pẽdet lex & ꝓphe
te. Qui sine caritate ẽ sine deo ẽ quia deus ẽ
caritas & caritas est deus qui maẽt i caritate
i celo iã cepit hitare In celo est una caritas oi
um btõꝝ. Vbi caritas uera ẽ ibi nulla iuidia
ẽ ibi ãbitio nulla cognoscit nec murmur nec
detractio: nec derisio sed est oibus una & ea
dẽ uolũtas: Hoc sciote fratres qa si non hẽtis
caritatẽ pfectã sub diabolica ptãte estis nec
ultra deus uobiscũ hitat Et q sie deo ẽ i ifer
no ẽ: Iccirco ꝑdilectissi filii mei ortor uos dũ
tps hẽtis ne i uanũ dei grãm recipiatis Grã
dei oibus data ẽ p mortẽ filii eius dũ isto tẽ
por breuissimo uiuius seminẽus qa postmo
dum suo tempore metemus: Breues dies ho
minis sunt: Preciditur uelut atexẽte uita nra

Scitote

Tanq̃ fur mors uenit. Cũ mortuus fuerit hõ nõ simul descendit cũ ipo gloria domus eius. Diuites ĩ bõis q̃uis ĩ minimis ducũt di ẽs suos & ĩ pũcto ad ĩferna descẽdunt. Opa cuiuslibet sequũtur illũ. prarũ ẽ ut hoïs cu ius mala sẽp fuit uita: bona sit mors siue bo nũ siue malũ tpr̃e isto fecerius: illud idẽ post finẽ mortis ĩueniẽus. Nõ expectetis qa tẽpus istud acceptabile ẽ: Dũ dulcẽ hẽtis nõ ãbule tis ĩ tenebris. q ãbulat ĩ tẽebris nescit quo uã dat. Lux uera xp̃s ẽ q̃ lucet in tenebris & illũi nat õem hõinẽ ueniẽtẽ ĩ hũc mũdũ. Vt ergo filii lucis sitis & tenebre uos nõ cõphendãt ad christum accedentem lapidem uiuum ab hominibus reprobatum a deo autem elec tum & ipsi tamquam lapides uiui super ædi ficamini. et in omnibus exhibeatis uos met ipsos tanquam eius ministros in multa pa tientia in tribulationibus in necessitatibus in angustiis in pelagis in carceribus in sediti onibus in laboribus in uigiliis in ieiuniis in cã stitate ĩ scientia in longaminitate ĩ suauitate in spiritu sancto in caritate non ficta in uer bo ueritatis in uirtute dei.

luca

24

De Mendatio.

n Om sit inter uos mẽdaciũ. Oĩs uir mẽ
dax abominabilis ẽ deo. Est nãq; deus
ueritas & ueritati obstat mẽdaciũ Omne fu
giatis uerbũ ociosũ. De quolibet enim uerbo
ocioso & uano reddemus deo rationem.

De silentio.

s Ilentia diligite. ubi ẽ multiloquiũ ibi
frequẽter ẽ mẽdaciũ ubi mendaciũ ibi
peccatũ. sermo iudicat qualis ẽ hõ. In ore sa
cerdotis uel monachi raro uel unq̃ sit uerbũ
in quo nõ sonet nomẽ christi. sæpe diuinam
ruminet legẽ. Eteni qui in lege domini me
ditabitur die ac nocte nõ abiens in cõsilio im
piorũ neq; in uia peccatorum erit tãquã lignũ
plãtatũ secus decursus aquarum cuius folia nõ
decident sed dabit fructum suum in tempore
suo & omnia quæcunq; fecerit semper pro
sperabuntur.

De mala societate uitanda

c Erte nil tam nocet homini quam ma
la societas. Talis enim efficitur homo
qualium societate fruitur. Nunquid cum
agno lupus habitatur. Vir castus certe

24

certe luxuriosi societatem fugit. Plusquã impossibile puto uirum diutius i bonis permanere operibus qui malorꝝ assidua cõuersatione utitur. Cum sancto psalmista iquit sanctus eris: & cum electo electus eris: & cũ peruerso peruerteris. Sicut nanqꝫ nocet mala cõuersatio ita bona prodest. Nil põt huic comparari thesauro. Qui bonam inuenit societatem uitam inuenit diuitiis affluit. Certe uer̃ dicã: Perraro homo uel bonus uel malus efficitur nisi ob societatis causam pueri cor tãq̃ tabula in qua nihil pictũ ẽ fore dicitur. Illud ergo quod a societate recipit usqꝫ ad senectã retinet siue bonum siue malũ sit. Raro cum iuuene iuuenis habitet. Nam ignis si apponatur igni calorem nõ extinguit sed enutrit Semper uir quem delectat sapiẽtia se maiori ætate & sapientia socius existat. Alioquin si sibi simili societur assidua societate de stultitia in stultitiam dilabitur.

De iuramento prohibendo.

a Nte omnia autẽ filii mei nolite iurar̃ omnino neqꝫ per cælum neqꝫ ꝑ terrã neqꝫ per aliud quodcũqꝫ iuramentũ. Sit aũt

ſermo ueſter ē ē:nō non Cuius ore frequēs ſonat iuramētum in ipo hoie parua ē dei co gnitio & dilectio. Si nō ē quod iuro deū eſſe nego. preceptū.n.dei prohibet Non aſſuma tis dei nomen in uanum.

De Oratione

o Ratiōibus inſtate cōtinuis. Multum ualet frequēs oratio & deuota. Oratio hominē a terra ſubleuat: ad celeſtia uehit. & facit hominē cum deo loqui & gratias ab eo dē obtiet: dūmō ſit deuota & mixta lachris. Multū ualet oratio frequēs cōſparſa lachry mis ad promerēdā diuinā clemētiā. Ad exau ditionis beneficium obtinuit. Ezechias ſtati gratias a domino ſuis lachrymis & orationi bus ut mutaret ſententiam quam ſibi dixe rat. Liberauit deus Suſanam a iuditio diræ mortis propter oratiōem & lachrymas. Ora tionibus Heliæ cælum dedit pluuiam quod clauſū fuerat tribus annis & ſex mēſibus. Si quo egetis petatis a dn̄o oronibus & lachry mis in fide nihil dubitātes. Qui fidē.n.uerā habet ut granū ſinapis qcquid petierit fiet ei Ille idem domius & diues in omnibus q̄ tūc

erat. Et nũc spes nostra et gaudiũ nrm cogi tatio nostra: et omne desideriũ nostrũ sit sẽp deus: qm̃ ex christo & in ipso & per ipsũ sũt omnia in quo uiuimus p quem mouemur & sumus sine quo penitus nihil sumus:

De exortatione fratrum in hora mortis.

i Am filii mei non multa loquar uobiscũ. Venit. n. hora ad quã natus sum. hac cõditiõe huc ueni ut exirẽ. Nunq̃ natus fuissem si mori nõ debuissem. Suo tpr̃e non pepcit deus filio suo: sed pro omnibus nobis fecit ipsum mori in crucis stipite per cuius mortẽ mors nr̃a mortua ẽ. Nemo. n. nostrũ sibi uiuit sed nec moritur. Siue eni uiuimus siue morimur dõini sumus. In hoc uocatur Christus dñs uiuorum & mortuo℞. Si enim Christus mortuus est certe nõ est seruus maior domino suo. Iccirco & nos moriemur. Si enim resurrexit habemus spem firmissimam quod & nos resurgemus. Et si Christus resurrexit: ut amplius non moreretur certe & nos post resurrectionem nostram nunquam moriemur: sed semper cum

26

christo in gloria stabimus. Cũ.n. mortuus fuerit xp̃s uetus hõ noster simul mortuus ẽ: ut destrueretur corpus peccati ut fieremus unũ corpus cũ illo. Iccirco si resurrexit Christus ẽt resurgemus cũ illo: quia sumus membra eius. Si autẽ & Christus non plus morietur nec nos similiter. Quo qdẽ filii mei dilectissimi: si nũc morior credo qđ redẽptor meus uiuit: & in nouissimo die de terra surrectur⁹ sum: & rursum circũdabor hac pelle mea & in ista propria carne mea uidebo ipsũ saluatorẽ meũ quẽ uisurus sum ego ipe q nũc loquor: quẽ hic nũc cernitis moriẽtẽ: & nõ certe alius loco mei: & isti proprii oculi mei quibus uos uideo conspecturi sunt. Vnde dilectissimi filii mei uidete quõ caute ambuletis nõ quasi isipiẽtes: sed ut sapiẽtes. & nolite secundũ carnẽ ambulare: quia si secũdum carnẽ ambulabitis moriemini. Sed sp̃u ambulãtes facta carnis mortificatione nunc mecum exultate cantate & psalite abiicite uestimenta luctus & tristitiæ. spargite cinerem de capite. iubilate deo & psalmum dicite nomini eius. date gloriam laudi eius: quoniam

hucusq; trãsiui per ignẽ & aquã. et ecce nũc
ĩducit me et refrigeriũ et introibo in domũ
domini ut reddã uota mea de die in diem
O q̃ lucrũ est mihi mori q̃m uiuer̃ meũ dein
ceps christus erit. Ecce terestris domus hui9
habitationis dissoluitur ut alia succedat non
manu facta habitatio æterna in cælis. Ecce
quod mortale ẽ uestimẽtum exuor ut æter
nũ ĩduar. Hucusq; pegriatus sum iam ĩdeo
ad patriã ecce brauium capio pquo in agõe
cucurri. Ecce portum attingo quem tãto desi
deraui desiderio. Ecce de tenebris ad lucẽ de
periculis ad securitatẽ. de inopia ad diuitias.
de prelio ad uictoriã. de tristitia ad gaudiũ
de seruitute ad dominũ. de temporali ad per
petuũ. de fetore ad odorẽ suauissimũ uehor
Hic cecus sum & illuminor. undiq; uulnera
tus & sanor. Hic semper contristatus sum &
ecce iã lætificor. hic uiuẽs & iã uer̃ uiuificor

De miseria huius mundi.

o Vita mũdi: nõ uita sed mors: uita fal
lax uita onusta tristitiis imbecilis & umbra
tica: uita mendax: nũc flores & statim arescis
uita priuans. uita timens. uita fragilis. uita

momẽtanea & caduca: quæ q̃to magis crescis tãto magis decrescis. cũ plus ꝓcedis plus ad mortẽ ꝓpiquas. O uita plena laqueis Quot in mũdo homines illaqueas quot per te iam sustinent tormẽta infernalia. Quã beatus q de tuis nõ curat uanis blãditiis. Quã beatus qui tuas agnoscit fallacias. Quã beatissimus qui te bene priuatus est, melior ẽ negociatio eius argento & auro primi & purissimi fructus eius. O mors dulcis & iocunda. Nã certe es mors quæ uitã ueram largiris quæ fugas febres & uulnera. famam extinguis & sitim O mors iustissima pia bonis & aspera malis humilias superbum diuitẽ & potentem & exaltas humilẽ. per te pauperes satiãtur: Tu aurum proiicis tu malis das supplicium & iustis æternum premium. Eia boni milites christi cõfidatis in domino & in potẽtia uirtutis eius. Nolite timere consequimini a domino misericordiam si sperabitis in eum. Est eni ipse pius & misericors & nullum deserit sperantium in se. Quis confisus est in domino & derelictus est. Si autem uos nunc derelinquo dominus nõ ne uos recipiet. ipse

27

enim uobis legem constituit in uia sua diri get uos in semitam rectam & nõ tradet uos i animam persequentium uos. Viriliter ergo agite & confortetur cor uestrum & sustinete dominum. Est enim dominus in cælo pius & misericors: qui suos solus nullo modo de sinit iuuare famulos. Nõ turbetur cor uestrum neq; formidet. Sperate in domino & effundi te coram illo corda uestra: quia ipse erit adiu tor uester. Si enim abeo nunc iterum me ui debitis & gaudebimus simul: quia non mul tum post hos dies quo ego uado & uos pote ritis uenire. & ubi ego ero & uos eritis i gau dio quod nemo tollet a uobis. Mementote filii carissimi quomodo post mortem Moysi deus elegit Iosue ducem & protectorem po pulo suo. Et eleuato Helia per turbinem in curru igneo in cælum fecit Heliseum in po pulo esse prophetam: in quo requieuit spi ritus Heliæ. Nunquid nunc exinanita ẽ ma nus domini. An oblitus ẽ deus misereri aut continebit in ira misericordiam suam. Domi nus erit pars hereditatis uestræ & calicis uñi

& ipse restituet uobis hereditatem uestram
Suscitabit nãq ex uobis alium pastorem: cui
dabit uerbum euangelizandi & ille ingredie
tur sine macula & operabitur iustitiam. Et
rogo deum meum qui edixit & reduxit me
secundum uoluntatem suam ut siqs ex me
fuit spiritus ad obediendum preceptis suis
quod in illo quem mittet uobis paraclito &
pastor̃ fiat duplex: En Eusebium filium me
um predilectissimum habebitis uobiscum:
& ipsum tanq̃ me audietis. Ipse eni erit uo
biscum in patrem et uos tanq̃ filii obediẽtes
in caritate cum humilitate et mansuetudine
et cum omni patientia si quid in uobis fue
rit necessitas referetis ad eum. Obsecro uos
ut soliciti sitis seruare unitatem spiritus in
uiculo pacis. Vnum corpus et unus spiritus
sitis: sicut uocati estis in una spe uocationis
uestræ. Vnus est deus et pater omnium Ie
sus christus cui soli ĩ una simul uiuentes fra
ternitate placere cupitis. eius estote imitato
res: sicut filii carissimi et ãbulate ĩ dilectiõe:
sicut et ip̃e dilexit uos et tradidit se metip̃m
ꝓ uobis ut r̃dieret nos et faceret acceptabiles

sectatores bonorum operũ. Vnicuiq3 nostrũ
det ipse gratiam secũdum mẽsuram domiã
tiõis suæ det uobis de rorẽ spiritus sancti abũ
de ut habeatis cor ad collendũ eum. Ad ape
riat cor uestrum in lege sua & ĩ preceptis su
is ut cognoscatis eum & faciatis eius uolun
tatem nec nos unquam deserat.

Ortatᷣ Eusebiũ ad uirtũtes plato necessarias.

t V autẽ Eusebi fili mi consurge indue
re fortitudinem. Sẽper subditus esto do
mino nec emuleris eum ut nequiter facias
salus tua deus in sempiternũ erit & iustitia
nõ deficiat humilior sis omnibns leua in cæ
lũ oculos tuos. Lex dei semp sit in corde tuo
Noli timere obprobrium hominũ & blasse
mias eorum nõ metuas. si sperabis in domi
no assũmes fortitudinem & uenient tibi pẽ
næ ut aquilæ & uolabis & nõ deficies Vni
uersa legis domini secure loqueris omnibus
Ne timeas a facie hominum quia cum illis
est semper dominus cum quibus est ueritas
descenditq3 cum illis in foueam & in uincu
lis nõ dereliquit eos sed a seductoribus tutat

illos & ē illis adiuctor & ꝓtector ī tempoꝛ̄ tri
bulationis. Certe nō facile timet mortē hanc
imo ut plus dicam odit hanc uitā qui se be
ne agere cernit. Ecce constituo te super socie
tatem istam ut euellas & destruas & disper
des & discipes & ædifices & plātes. Oppor
tet enim te esse irreprehensibilem. Potest
male alios corrigere cui potest quē corrigit
dicere & tu similiter facis. Tibi amodo ma
ior erit labor sed maius pmiū. Esto sobrius
prudens & pudicus hospitalis & doctor ne
mini uiolentiam facito: sed omnes æqualiter
dilige & tanto plus quanto melior est. Non
sis persecutor sed modestus non litigosus nec
cupidus. Tu enim predica opportune uerbū
dei omnis scriptura diuinitus īspirata utilis
est ad docendum & acquire uerba quæ pre
dices orationibus ualet enim huiusmodi pre
dicatio & doctrina ad illuminādum ad argu
endum ad corrumpendum & ad erudiendū
in iustitia ut perfectus sit audiens & in om
ni bono opere īstructus. Est enim Christus ī
cælo sedens ad dexteram uirtutis dei reuel
lans ministeria & docēs omnem sciētiam. In

omibus fili dilectissime pbe teipm exemplũ bonorꝝ opũ i oi sãctitate & boitate. Nã capite patiẽte totũ debilitatur corpus. Vt ergo te doceã breuiter facies oia bõa si timueris deũ.

Recomdat se orationibus aliquorum.

p Atri meo reuerẽdissimo Damaso portuensi episcopo scribens facies mei memoriam ut habeat me in orationibus suis nec corrumpi dimittat opera quæ tanto labor̃ contexui ab hominibus iniquis & dolosis a quibus sæpe expugnatus sum a iuuentute mea. Ecclesiam prudenter custodiat sciens quoniam mali erigent se illaqueantes animas simplicium quos conatus sum educere in uiam rectam loquentes in ore suo et gaudium habentes in labiis suis: quoniam obmutui. Et silui a bonis et proiectus sum in monumento dormiens. Spero enim in domino qđ benig9 est et non derelinquet fideles suos. Gaudium enim habeo magnum et consolationem presumens de misericordia domini qđ uirum mirabilem & multæ scientiæ & bonitas Augustinum Iponensem episcopum omi

perfectione & ueritate redimitum post me relinquo: propter quem multam fiduciā habeo in xp̄o Iesu sustentandi fidem nostrā cui de me scribens hoc ipsum rogato ut tanq̄ fid̄lis pugnet miles: ne ueniant quod absit mala genti nostre. Theodro senatori & omnibus ī Christo fratribus me recomendes.

Osculum pacis dat fratribus.

f Initis his uerbis sanctissimus iocunda uoce conuersus ad fratres inquit. Accedite huc ut tangam uos filii mei anteq̄ a uobis recedam ad quē appropinquātibus illis singulos brachiis ut pote melius poterat āplectens cuilibet pacis osculū tribuit. Deinde uocē mediocriter eleuans uultu placido & iocundo extensis in cælum manibus conuersusq̧ ad dominum oculis gaudii lachrymis inundantibus dixit

Oratio quam fecit ad Iesum.

p Ie Iesu uirtus mea refugiū meū susceptor meus laus mea & liberator meus ī quo spaui cui credidi & dilexi sūma dulcedo turris fortitudis & spes mea a iuuē tute m̄a uoca me dux uite mee & r̄ndebo tibi

Opi manuū tuaꝝ quod tu de limo terr̄ crea
tor oium formasti qđ ossibus & neruis cōpe
gisti cui uitam & misericordiā moriēs tribui
sti tuæ clemētiæ porrige dexterā. Iube domie
ne moreris quia tps est ut puluis ī puluerē
reuertatur & spiritus redeat ad te saluatorē
q huc misisti illū. Api illi ianuas uitæ. Nā
cū pro me in ligno crucis tanq̄ latro pependi
sti tu ꝑmisisti mihi ꝙ cum reciperes. Veni
dilecte mi teneam te nec dimittā. Introduc
me in domū tuam. Tu susceptor meus es &
gloria mea & exaltabis caput meū Salus me
a & benedictō mea Suscipe me misericors de
us scđm multitudinē miseratōnū tuaꝝ. Nā
latronē ad te currētē ī cruce moriēs suscepisti
Possideā te beatitudo sēpiterna. Cecū secus
uiā clamātē Iesu fili dauid miserer̄ mei luie
tuæ uisiois æternæ illuia. O lux īusibilis q̄
carēs thobias clamabat: Qualemihi gaudiū
cū ī tenebris sedeo: & lumē cæli nō uideo. O
lux sine qua nō ē ueritas nō ē discretio non ē
sapiētia neqꝫ boitas: illū oculos meos ne ūq̄
obdormiā ī morte ne quādo dicat inimicus
meus ꝑualuí aduers9 eū. tedet aimā meā uite

meæ loquar ĩ amaritudie animæ meæ egro
tus ſum infirmata eſt ĩ paupertate uita mea
oſſa mea ſicut ĩ frixorio confrixa ſũt. Et ideo
ad te curro medicũ: ſana me dõine & ſanabor
ſaluũ me fac & ſaluus ero & qm̃ in te cõfido
nõ erubeſcam At quis ego ſum piiſſime de
ũs ut tã audacter loquar ad te. peccator ſum
& ĩ peccatis totus natus genitus & educatus
cadauer putidũ uas fetidũ eſca uermiũ. Heu
mihi domĩe parce mihi. Quæ uictoria ſi pu
gnãdo mecũ uinceres me q ſum minus q̃ ſti
pula ãte faciẽ uẽti. Dimitte oĩa peccata mea
& erige de ſtercore paupem. Certe domĩe ſi
placet dicã non debes me recurrentẽ ad te fu
gar: quia tu es deus meus. Caro tua de carne
mea & oſſa tua de oſſibus meis. Propter hoc
nãq; nõ derelinquens patris dexteram adhe
ſiſti meæ humãitati factus homo et deus ꝗ
prius eras permanens in una eademq; pſona.
Et hoc quare tam arduũ & inopinabile per
petraſti niſi ut confidẽter ad te recurrerẽ tãq̃
ad fratrem et ut tuã mihi miſericorditer con
donares diuinitatem. Quapp exurge adiu
ua me dñe exurge & ne repellas me in finẽ.

Sicut ceruus desiderat ad fontes aquaꝝ ita si
tiēs anima mea petit te fontem uiuū ut hau
riat aquas ī gaudio de fontibus saluatoris ne
sitiat āplius. Quando ueniet & aparebit āte
fatiē tuam domine mi: qñ respitiēs re stitues
animā meam a malefactis eoꝝ & a leonibus
unicam meā Vtinā apēderētur peccata mea
quibus irā merui & calamitas quā patior
in statera. Quasi arena maris hæc grauior
apparet. Vnde & si amplius expectes tribula
tionē inueniam & dolorem. ueni gaudiū spi
ritus mei ut delecter in te. Reuella mihi uiā
tuā lætitia cordis mei īneniā te desiderium
cordis mei. Sicut seruus pstolatur finē operis
sui: sic & ego te expecto . Intret postulatio
mea in cōspectu tuo domine ut fiat manus
tua ut saluū me faciat. Ecce uirum descēden
tē in yherico qui captus a latronibus uulne
ratus sū semiuiuus rlictus sum. Tu pie sama
ritane recipe me: peccaui nimis in uita mea:
malum corā te feci: non te cognoui ingratus
fui tot beneficiorum tuorum. Non ut dece
bat te laudaui: forte multotiens ueritatem
tacui. in corde meo cum pulsabas ad hostiū

32

cordis mei piger fui ut te recipere reuerẽter corpus putridũ uelut ũbra decliatur nimio dilexi affectu uerbis uanis os inquinaui mẽs mea nõ semp fuit in testamẽto legis tuæ: nõ auerti oculos meos ut nõ aliquãdo uiderent uanitatẽ aures meas. qñdoq; uerbis ĩutilib9 inqnaui mãus meas ad pximi necessitatẽ nõ extẽdi pedibus ad iniqtatẽ cucurri. Quid plura dicã. A planta pedis usq; ad uerticẽ capitis nõ est in me sanitas. Certe nisi i ligno crucis moriẽs me adiuuasses digna erit in inferno habitare mea anima. Ego pie Iesu sum ps tanti pcii p me fudisti sanguinẽ tuũ pciosũ non me refutes. Ego sum ouis quæ erraui. Require eam bonæ pastor & appone eã oui li tuo ut iustificeris in sermonibus tuis. Nã promisisti mihi qđ in quacũq; hora peccator ingemuerit saluus erit. Dolens factus sum iniqtates meas ego cognosco & delicta mea coram me sunt. Vere nõ sum dignus uocari filius tuus quia peccaui in cælum & coram te. Auditui meo da gaudiũ & lætitiã: auerte fatiẽ tuã a peccatis meis delle iniqtates meas secũdũ magnã misericordiã tuã. Nõ scđm

peccata mea facies mihi neq; secūdū iniq
tates meas retribuas mihi: sed adiuua me de
us salutaris meus: & propter honorē nomis
tui libera me. Benigne fac in bona uoluntate
tua inhabitē i domo tua omnibus diebus ui
tæ meæ ut in seculū seculi cū habitātibus i
ea laudem te. Surge propera sponse dulcissi
me aīæ meæ & noli considerare q fusca & ni
gra ē peccatis oñde illi fatiē tuā sonet uox tua
i auribus meis uox tua dulcis & faties tua de
cora. Ne auertes eā ā me & ne declines i hac
hora a seruo tuo. Ne tradas me. Expecto te
domine. Credo uidere domini i terra uiuen
tium. Veni ergo dilecte mi. Egrediamur in
agrum. Videamus si floruit uinea: conuerte
planctū meum in gaudium mihi: inclina ad
me aurem tuā accelera ut de hac lachrymaꝝ
ualle & miseriarum eripias me.

Precepit corpus suum i terris nudū sepelliri

e Cce ubi uir sanctissimus cōtinuatus
lachrimis & manibus in celum erectis
dixit: parump siluit: deinde fratres intuens
dixit. Precipio uobis filii mei dilectissimi p
uirtutē & nomē domini Iesu ut corpus meū

cum dissolutum fuerit i terram prope p̃sepe
dn̄i mei nudū sepeliatis:ut ferat secū rediēs
quod ueniēs apportauit. Nudus īde egressus
sum nudus reuertar illuc. Societur terra ter
ræ. Nō decet terrā sociari lapidibus. Apetit
.n. naturalr̄ suū simile quodlibet. Iterū rogo
uos quod corpus domini mei iesu xp̄i affera
tis:q̄tum in suo luīe uideā lumen:ut firmās
super me oculos suos det mihi intellectū & i
struat me in uia hac qua gradior.

Petit corpus Christi sibi dari.

t Vnc quidam fratꝝ ad locū accedēs sa
cratissimum Iesu Christi corpus obtulit. qđ
ubi uir domini uider̄ potuit nobis ei auxiliā
tibus ꝓstrauit se i terrā. ꝓtinus & uoce & la
chrymis q̄tū poterat clamās. Dn̄e qs ego sū
ut sim dignus ꝙ sub tectū meū intres. Meru
it hæc peccator hō certe nō sum dignus. Tu
Moisi noluisti uno ictu te mōstrar̄. Cur nūc
tm̄ humilias ut patiaris ad hoīem descēdere
publicanum & peccatorē. Et nō solū cū illo
mādūcar̄ uis:sed te ip̄m ab illo mādūcari iu
bes. Cūq3 prope illū esset sacerdos erigens se
uir domini gloriosus genibus flexis eū cūctis

e

tenētibus magnis lachris & suspiriis & q̄plu ries pcutiens pectus suū dixit:tu es deus me us & dn̄s meus an forte alius. Certe tu es il le q cum de9 eēs solus āte oia tp̄ra & sie pri cipio gēitus a tp̄e æterna & iuestigabili ge neratiōe q cū ip̄o p̄re & sp̄u sācto unus deus es pmanēs illud idē qd̄ eras & es itra unius puellæ corpusculū te clausisti factus hō sic sū uere deus & hō es:sic.n.i uirgīabili utero hoiem suscepisti q̄ nec sine hoie deus es nec sine deo hō:q̄uis nec diuitas sit hūanitas nec humāitas diuinitas. Nō sunt cōfusæ nature q̄uis sit una & eadē i te p̄sona ne es caro & fr̄ me9. uere sic. famē hūisti fleuisti sitisti:me as ifirmitates habuisti ut ego:sed tam̄ in te peccādi ifirmitas & defcūs nō fuit ut in me. Nō.n.peccar̄ potuisti ut ego. in te fuit corpo ralr̄ & ē ois plēitudo gr̄æ: Nō.n.tibi fuit da ta gratia ad m̄suram. Tua.n.aia stati cū uni ta fuit inseperabiliter diuinitati:omnia per fecte sciuit & potuit quæ ipsa potest diuini tas. Quantum ad diuinam naturam quæ in te est æterno patri deo æqualis es sed sed ob illam quam pro nobis assumpsisti

hũanitatẽ miores. Nec tñ eo aliqđ incurris uitupiũ. Tu nẽpe ille es quẽ i iordãis alueo baptizãte ioãne uox subito paterna celitus in tonuit. hic iqens ẽ filius meus dilectus: i quo mihi bñ cõplacui ipm audite. Et spus sctũs in te ut colũba descendẽs te unũ eẽ cũ pre & eodẽ i substãtia declarauit. Tu ne bone Iesu ꝑ me crucis tã grande i tuo isto qđ pñs cerno corpore subisti suppliciũ ut mortẽ quã meis incurrerã flagitiis iterimeres aĩas antiquoꝝ quas dudũ diabolica ptãs miseras infernalibus mãsiõibus retinebat recuperares: & totam hũanã naturã q̃ corruerat i mortẽ ꝑpetuam tuo cũ ipa pacificato pre ad uitã itermiabilẽ tuo quẽ ꝑ ipa fudisti sãguĩe p̃cioso r̃uocares: cui9 qdẽ uitæ die r̃surgẽs tertia de illo i quo mortuus iacuisti baratro certitudĩe firmissĩa cõprobasti. Quo qdẽ nr̃a est solidata fides & aucta spes: ut sic icorrũptibilis ipassibilis & i mortalis resurrexisti: silr̃ & nos resurgẽus. tu certe bone & pie dñe post tuã mirabilẽ & singularẽ resurrectionẽ quadraginta expletis diebus quibus experientia lucida iudiciorum multiplicium te ab inferis uiuũ resurrexisse

declarasti & nulla dubitõnis oriretur calligo ad cælos cũctis cernẽtibus discipulis tua uir tute ꝑpria ascẽdẽs: ideq; ianuas reserãs para disi ad dei pr̃is õipotẽtis dexterã cum sedisti ubi sie fine manes. Tu isup bone Iesu a deo cõstitutus iudex uiuoꝝ & mortuoꝝ sicut i il lo ascẽdisti die ita i tremẽdo & horribili uni uersali die iudicii descẽdẽs r̃ddere sigulis se cũdũ opa q̃ fecerũt. Corã te certe tũc ꝑcide ret r̃ges: oĩs strata erit dñatio te tũc ões time bũt q te nũc cõtẽnunt. Quid tũc tibi ifœlices hoĩes q nũc gloriãtur cũ male fecerit dicent qui te oĩa sciẽtẽ cernẽt: quibus nullũ ãplius erit remedium miæ. Quid in conspectu tuo potẽtis oĩa cernẽtis oĩa & solũ qđ iustũ ẽ iu dicãtis faciẽt miseri q totũ suũ i mũdi uani tatibus & flagitiis amiserũt tpũs: plus diuiti is q̃ tibi isistẽtes: plus filios & filias & mũdi gloriã momẽtaneã q̃ te diligẽtes cũ tuũ erga eos iratũ cernẽt uultũ: cũ tã sceuerã expecta bũt sẽtẽtiã. cũ eos minio quoq; cogitamie & ꝑpria accusabit cõscia & demonũ caterua & simul q̃libet creatura quã te deũ offẽdẽdo of fẽderũt cũ uidebũt stati cũ fuerit sententia

diuulgata se adeptūros tormēta:qbus & cor
pus & aīa simul cruciabitur cū diabolis sine
fine nullū ide ī ppetuū regiū expectātes. ue
ue miseris:q ī isto tā breui tpre uilissimis bo
nis tēporalibus ebrii q̄ nō solū īopiā auferūt
suis possessoribus:sed & ipam suā faciunt in
digētiam.negligētes in belluas reddigūt: Ve
ue q saltē hoc tāto timore peccare & tuā pro
uocare iracūdiā nō desinūt si tuo nolūt amo
re ut tenētur. Sed quō pie Iesu tu cui tanta ē
magnificētia ut nulla queat explicar̄ creatu
ra:quē cæli mare & oīa quæ in eius ambitu
cōtinentur capere nō possunt:qui idem totus
ubiq; pñs es nec intus inclusus nec extra ex
clusis idē ī cælo ad pr̄is dexterā oīum: supno
rū ciuiū btitudo & gloria q tuæ celsitudinis
spēm cōtēplatur:idē in terra pugillo ipsā cō
tinēs & cōcludēs.idē ī mari & ī abissis ad nu
tū regēs oīa & cōseruās.idē in iferno poten
ter domiaris sub tāta panis breuitate cōtine
ris.nō particulariter sed integre ac perfecte
& insepabiliter. O ineffabilis admiratio. O
oīum nouitatum nouitas. Oculi in te uidēt
albedinē sapore sentit gustus odorē olfatus

35

tactũsq; subtilitatẽ reperit. Sed auditus cordi
reprĩtat in te illa nõ fore accidẽtia. In te certe
p se sola existũt accidẽtia sine subiecto: quia
nõ ut humanis uidetur sẽsibus panis es sed
totus xp̃s Iesus itege sicut in cælo ad patris
dexterã deus & hõ Aue panis uitæ q de cæ
lo descẽdisti dãs te digne sumẽtibus uitã nõ
sicut mãna quod in deserto nostris pluit pa
tribus de quo omnes qui mãducauerũt mor
tui sunt. Certe qui te digne sũmit q̃quã mor
te corporali anima a corpore separetur: non
morietur in æternũ: quia nõ illa seperatio ẽ
mors: sed de morte ad uitam trãsitus. Vnde
qui te digne mãducat in mundo moriens te
cum æterne uiuere incipit. Tu panis angelo
rum tua uisione angelos reficis & glorificas.
Tu esca es aĩæ: nõ corpus piguas m̃tẽ nõ uẽ
trẽ. q in te nõ impinguatur uirtutibus nimis
æger iacet in flagitiis. Tu te mãducãtem ut
cũ decet ĩ te trãsmutas: ut tui p̃ticipatiõe effi
ciatur deus nec tñ in illũ trãsmutaris ueluti
alia corporea facit esca. Sed ne te idigne sum
mẽtibus. Certe ad sui pœnã & reatũ te iterũ
crucifigũt nõ q̧ te diudicet illa manducatio

quoniam impassibilis & immortalis oio es.
De malis sacerdotibus qui indigne celebrãt:
h Eu dñe mi quid dicã. Quot hodie sa
cerdotes te comedũt i altari ut carnes
uolucrũ & pecudũ imo peius: Nocte fruun
tur mulierꝝ actu turpissimo:& te mane ma
sticãdo comedũt. Vbi domie latitas dormis
an uigilas. Est tibi hoc acceptũ sacrificium.
Exaudis preces eoꝝ de cælo & de sede maie
statis tuæ. Verũ si hoc uelles sacrificiũ & liba
mẽ & mẽdax fieres & peccatoꝝ socius. Certe
dñe si uera sunt quæ per os locutus es ꝓphe
taꝝ:si iustis solũ supplicationibus ꝑsto es:&
si tibi placet æqtas. Hoc tale ẽ impediẽdum
sacrificiũ ne fiat. q̄q̄ in se & natura sui sacrifi
ciũ bonũ sit:nec possit uiolari malis sacerdo
tibus:quia malitia nõ diudicat sacrificiũ. Vn
de huiusmodi sacrificiũ fit ad sacerdotis pre
iudiciũ & dãnationẽ:nec ꝓ qbus fit ꝓdẽ imo
ut uerissie dicã q uitã sacerdotis agnoscit &
eũ ꝑ se celebrare facit:fit i eiusdẽ peccato cõ
scius:necnõ & pene participes. O magnũ &
incrutabile mysteriũ. panis accidentia fran
guntur per partes et tamẽ i qualibet ꝑmanẽs

particula totus iteger xp̄us sicuti eras antea O hūanoꝝ illusio sēsuū: frāgūtur illa q̄ hūanis sensibus uidētur accidētia & tam̄ nec frāgeris nec corrūperis. Te dētes uidētur masticare ueluti materialē panē & nūq̄ masticaris O nobile cōuiuiū i quo sub panis & uini spē totus xp̄s deus & hō sumitur & ita totus in panis specie & in qualibet eiusdē ꝑticula & in uini spē & in qualibet gutta: sicut in panis totius & uini spē simul. Nā totus perfectus & integer sub panis spē & sub qualibet q̄tuncūq; minima cōtinetur particula. & idem totus i uini specie & in qualicūq; gutta permanet. O esca sacratissima quā uere comedēs deus efficitur iuxta illud Ego dixi dii estis estis & filii excelsi omnes liberatur a malis: impletur bonis et imortalis indubitāter efficitur. O sacrū nostræ ꝑegrinationis uiaticum: quo de hoc neq̄ seculo ꝑuēit ad celestis ierl̄m consortiū p̄res nr̄i i deserto māna mādūcātes n̄ ꝑuenerūt ad terrā ꝓmissionis. q uero te cōedit i tui fortitudīe ambulabit ad montē dei oreb. O comestio delicatissima in qua om̄is saporis & odoris ē suauitas ōe delectam̄tum

omnis medicia: omis sustētatio & omnis re
qes a labore. necnō & omne quod desiderari
potest. Tu certe uita es qua oīs uiuit creatu
ra: et sine qua morit̄. Tu es uita uitalis: dul
cis. amabilis atq; iocunda. Odoris tui suauitas
egros recreat et debiles: quos tuus facit sapor
salubres et fortissimos. Tu lux illa incōphen
sibilis quæ omnē illuias hominē uenietem ī
hūc mūdū. Tua mi domine ē oīs potentia:
tuū ōe regnum: āte te curuabitur oēe genu
Oīa quecūq; uis facis in cælo et in terra et in
mari et ī oībus abyssis. Tue nil ē quod possit
resistere uolūtati. In te ex te & ꝑ te sūt oīa et
sine te nihil. Eia ergo fidelsi aīa gaude epū
lare. Ne moreris his pasci delitiis ne pigrite
ris hoc pasci conuiuio in quo nō carnes yrco
rum aut taurorum ut olim ī lege sed salua
toris tui corp9 sumēdum ꝑponitur. O signū
dilectionis inopinabile ut idem sit dator qđ
datū et donator sit ipsū donū. Quā magna
dulcedo tua domie quā abscōdisti timentibus
te et perfecisti eā sperantibus in te. O ferculū
excelētissimū: uenerandum et colēdū: adorā
dum: glorificādum. et amplectendū: omibus

37

ẽxtollẽdum laudibus:exaltandum cũctis pre
coniis firmiter in cordis uiſceribus retinendũ
& perpetuis temporibus animo alligandum.
Cecidit homo per cibum ligni uetiti ad miſe
riã .per te uero releuatur ad eternam gloriã
Tu certe in rectis & eruditis habitas cogitati
oibus. Tu miſerrimũ arrogãtẽ & ſuperbum
deteſtaris diuitem:eũ dimittens ianem & ua
cuũ ac de te famelicũ. Tu pauperẽ iuſtũ piũ
et humilẽ omibus eos iplens diuitiis tuæ do
mus ubertate facias. In te et per te eſt rectum
iuditiũ et æquitas. Tecũ prudẽtia et fortitu
do et omis uictoria. Per te ſancti regnãt in ce
leſtibus :per te doctores predicant p te iuſtus
cõtra hoſtes uiriliter dimicat. Tu ſupbũ potẽ
tẽ depois de ſede exaltãdo huilẽ. Tecũ ſũt oẽs
diuitiæ et gloriæ. Te diligẽtes diligis. Qui
ad te puro corde uigilãt te iuẽiũt qm̃ cũ ſipli
cibus et rectis corde graderis. Tu ſolus ãte oẽ
pricipiũ oiũ eras et finis et pricipiũ .tu ſolus
ſie tẽpore a deo eterno pr̃e geitus :Quã beati
q te diligũt q aliud quã te ñ deſiderãt qui de te
et aſſidue cogitant qui te digne comedunt

q tecũ manẽres oĩ tẽpoȓ uias tuas cuſtodiũt Certe q te iueiũt uitã iueniũt et ſalutẽ hau riũt ĩterminabilẽ. O eſca mirabilis et ſtupẽda delectabilis ac iocũda tutiſſima ac ſupra oĩa poptãda in quo tot ſunt inouata ſigna et mi rabilia imutata ĩ qua oĩne hẽtur delectamen tũ et ad oĩum gratiaꝝ ꝓficimus ĩcremẽtũ. Quã ſigularis et ĩaudita tui liberalitas q̃ ſup abundatiſſia ac ꝓdiga largitas ut tu neminẽ exortẽ facias niſi ad te uenire contẽnat. Si qs ergo puulus ẽ ſecurus ad te uẽiat et te come dẽs fiet magnus et reliques ſemitas ĩfantiæ p uias ãbulabit prudẽtiæ. Si qs debilis eſt ad te declinet et ꝓtinus fiet fortis. Si qs ĩfirmus ſanabitur. Si quis mortuus ẽ ſi te audiȓ uolu erit uitã interminabilẽ apprehẽdet. Sed qui magnus ẽ et fortis nec hic te deſerat. Nam ſemp ãbundãter in te inueniet quo paſcatur. Nemo certe ſine te poteſt uiuere ad mo mentum. Tu ſolus uitam das omnibus crea turis. Idcirco deficit caro mea & cor meum deus cordis mei: & pars mea: deus in ſecula. In te ſolum delectatur cor meum in te exul tat anima mea. Tibi ſoli adherere cupit

mens mea quoniã q̄ allongant se a te peribũt
Tu autẽ domie ne longe facias auxiliũ tuũ
a me sed tuã ad me iclina aurẽ misericordie
Te edat pauper iops & satietur:& tũc uiuẽs
cor laudabit te.O lux inuisibilis inextingui
bilis & omnia uere illuïans. Ceco huic secus
miserere mihi fili Dauid clamãti:uisũ tribue
quo te uideat. Propitius queso domine huic
esto peccatori ut sis mihi i adiutoriũ & in lo
cum refugii ut saluũ me facias. Et tũc si am
bulem in medio umbræ mortis non timebo
mala q̃m tu mecũ es. Mortuus en pie Iesu
iaceo. Exurge resuscita me & confitebor ti
bi. Eger & infirmus sum cui nulla est am
plius in carne sanitas. Medicus es sana me.
Nudus afligor frigorem diues es indue me
fame in hac solitudine pereo:cibus es satia
me. Sitio salubre poculum es inebria me.
Infixus sum in limo profundi & non est
substantia. Veni i altitudinem maris & tem
pestas sumersit me. Laboraui clamans fac
tæ sunt raucæ uoces meæ. Iam intrauerũt
aquæ usq; ad animam meã. Educ me de la
cu isto protector meus gubernator meus

firmamentũ meũ & refugiũ meũ dux meus rex meus & deus meus i cuius cõmendo manibus spiritũ meũ quẽ i crucis stipite redimisti cui uitã & misericordiã tribuisti. Respice domine humilitatẽ meã ne cõcludas me in manus inimici hodie tecũ ingrediar in locũ tabernaculi admirabilis ut ihabitẽ in domo tua in longitudinẽ dierꝝ in seculũ seculi.

Hic reddit spiritũ.

his finitis uir dñi gloriosus sacrũ dñi corpus suscipiens ad terrã supinus rediit. deĩde manus in modũ crucis supra pectus tenẽs simeonis ꝓphete uaticiniũ decãtauit. Quo finito subito cũctis qui aderant cernẽtibus: tanta in loco ĩ quo iacebat diuinitus lux efluxit ut instar solis radii quorũlibet uibraret oculos ne possẽt moriẽtem uirũ gloriosũ aliquãtulũ ĩtueri: Qua quidẽ luce ad horã ꝑmanẽte circũstantium quidã agmen angelicum ibidem uiderunt undiqꝫ discurrentium uti scintille in arundineto solent. Quidã uero ãgelos nõ uiderũt: sed uocẽ lapsã celitꝰ audierũt sic dicẽtẽ. Veni dilecte mi tẽpus ẽ. n. ut mercedẽ accipias ꝓ laboribus quos mei cã

uiriliter supportasti. Quidã tamen nec uide
rũt angelos nec hanc audierũt uocẽ. sed tãtũ
cum his a beato hieronimo illa finita uoce
hæc audierũt uerba. Ecce ad te uẽio pie Iesu
suscipe quẽ tuo recupasti sanguine. Tũc subi
to illa lux disparuit: & illa anima sanctissima
tanq̃ sidus omnibus uirtutibus radiãs: carnis
resoluta ceno: cælorꝝ regna adiit gloriosa in
quibus iam certe tanq̃ luminare cõspicuum
remittet: & splendorẽ infinitæ beatitudinis &
multorum corruscatione ꝓdigiorꝝ quoniã
nõ potest abscondi ciuitas supra mõtem posi
ta: nec uoluit deus ut in morte ipsius lateret
sanctitas cuius uita scitatis cã fuerat & salu
tis totius ecclesiæ militantis. Tantus deniq; il
la recedente sanctissima anima odor subsecu
tus est per dies non modicos ut nulla for
te talis recordetur etas. Sed certe dignum
erat ut illius merita odoris precipue clare
rent iuditio qui ad unitatem fidei intemera
te membra fetida suorum uerborum odo
re reuocauerat.

Quomodo fuit reuelatus transitus sancti.
Hieronymi sacnto Cirilo

h Ora nãq reuerẽdissimi patres & dñi
trãsitus huius gloriosi diei erat ultia
i qua qdem ut sui athlete pius dñs gloria de
móstraret.& oibus qui i eclesie domo hitant
pferret clarũ lumẽ. Hoc modo Cyrillo epo
trãsitũ gloriosi Hieronimi ipe domius reuel
lauit. Cum iã dicta hora Cyrillus deuotis in
sua cellula oratioibus iheret sursũ in spiritu
raptus uelut in extasi factus subito quodã a
mõastio i quo uir scissimus migrauerat usq
ad cælũ mirabile & speciosissimũ uidit iter
cuius erat tãta pulcritudo & admiratio ut si
cut eodẽ postmodũ testãte cognouimus stu
por uelut amẽs effectus:huc illucq admirãs
sui paulisp credebat obliuisci. In hac siqdem
mtis positus anxietate:eleuauit oculos.& ecce
angelorum maxia a mõasterio societas uẽiebat
alternati melodiarum & melifluorum cãtuum uo
cibus cõcinẽtium:quorum uidebatur uocibus ce
lum & terrã & oia quæ eorum cõtinentur ambi
tu undiq resonar. ferebãt ẽt siguli angelorum
sigulos manibus cereos: quorũ claritas solis
repellebat lumen:sed quid aditur admiratio
ni admiratio. Ad cælum uertens Cyrillus

40

oculos: non minorē angelorꝝ cernit numerū modo similis istis obuiā uenientiū. Qui rei huius anxius expectat aduētū. Interrogasset quidē quid hoc esset: sed ita eū stupor oppresserat: q̄ quid diceret nesciebat. At illo diutius expectante gloriosā uidit Hieronymi animam p̄ cunctis q̄ ibat angelis & sequebātur mira decoratam pulchritudine uenientem Ad cuius erat dexteram saluator cū illa pariter ueniendo. Quæ quidē i loco quo Cyrillus degebat gradum figens & stans ei taliter est locuta. Agnoscis ne me. Ad quē ille minime quidē Quis es qui tanto ceteros honore preemines Et illa de hieronymo unq̄ fuit aliqua tibi cognitio. At ille certe quem nominas singulari affectu diligo caritatis. Sed queso ille es. Et illa: Eius sū aīma quæ gloriā iā obtineo quā sperabā. Ad meos pergito filios & quæ uidisti nūtia: ut a luctu desinant & meo statui cō gaudeant quē elegi. Quibus omibus finitis omnis illa beata uisio ab eius euanuit oculis & fuit in semet reuersus ꝓtinus Cyrillus ineffabili gaudio perabundans ita q̄ per totā noctem illā nō se a lachrimis potuit p̄ mentis le

titia cõtinere. Quã ergo mirabilis ẽ dñs i sã ctis suis i maiestate faciẽs prodigia. Dextera domini fecit uirtutem dextera dei exaltauit eũ notã faciẽs i populis uirtutẽ eius. O diui ni amoris imensitas: diuinæ largitatis affluẽ tia. Quid. n. isti suo potuit honoris & gratie facere filio & nõ fecit cũ tã copiosa & i uita & in morte erga eum fuerit munificentia. Dedit enim ei dominus claritatem æternã & nomine æterno hereditauit illum & fecit eum heredem gaudiorum supernorum in quibus permanebit in secula. Quam singu laris honor & admiranda gloria excedẽs pe ne aliorꝫ gloriam sãctorꝫ & honorẽ: ubi non solum illa sanctissima anima omni celesti co mitatur cohorte: sed & ipso proprio saluato re. Nec eni sola in cælo fulget isigniis digni tatum illa beata anima: sed ẽt corpus suum sanctissimum nõ cessat radiarẽ in terris mira culis. Ad cuius narrationẽ cõgruũ est redire.

Miraculum de quodã ceco illuminato.

d Efũcto nãqꝫ ut dictũ ẽ uiro sãctissimo hora completorii corpus illud tantis fragrans aromatibus custodiẽtes totam illã

noctē īsomnē ducētes circa eū in magnis siq dē pro damno qđ cūctis euenerat fletibus & pro sua quā iam obtinuerat gloria gaudiis uigilauimus. Mane autē facto diuinis pactis ut cōdecebat misteriis debitisq; obsequiis ho nore debito cōsumatis in betheleē iuxta pre sepe in quo pro nobis xp̄s de intemerata ibi dē natus uirgine infans uagiit corpus illud sacratissimū sacci tantū cohopertū linteo in terrā ut ordiauerat sepeliuimus. Quātis au tē ip̄o die & ēt ad p̄ns miraculis gloriosis mi rificauit dn̄s sāctū suū filiū Hieronimū cer te nō foret enarrare sufficiēs lingua carnis. Sed tn̄ aliqua de multis ne nimis nr̄ ꝓlonge tur sermo referā. Quidā a natiuitate cecus ī ipso sepulturæ suæ die uidendi beneficium corpus tangens sanctum obtinuit.

Miraculū de quodā muto & surdo.

c Vidam etiam iuueni surdo & muto sanctissimum corpus deosculanti so luto auris & linguæ ligamine & loquendi & audiendi est concessa gratia. Et certe dignū erat: ut qui cecitatis uere lucis quæ chri stus est tenebris obcecatos suis sanctissimis

doctrinis & exemplis illuminauerat. surdis quoq3 & mutis i diuinis opibus ueram exercue rat medelam: ut diuina intelligerent documeta & catholicæ fidei cofiterentur rones quas sp nebant in die sui obitus gloriosi & cecis lume tribueret corporale: & surdis ac mutis conce deret sanitate.

Miraculum de multis demoniacis liberatis.

q Vaplurimi ut asserunt qui uiderut & a nephadis spiritibus obumbrati i lo co quo sactu corpus quiescit clamantibus di ris uocibus demonibus sacte Hieronyme cur nos ta insequeris. tu nostrorum seper flagellu fui sti & uiuus & nuc mortuus sunt mirabiliter liberati

Miraculu de quodam heretico.

h Ereticus quida dum prædictu beatu Hieronymu blassemaret: & eide fore dignu corpus incendio diceret, ultione diuina ad aliorum hereticorum formidinem in ligni speciem est mutatus & subito cunctis q ade rant uidentibus ignis celitus eum inuasit ac eu taliter cobusit q totus i cinere e couersus Ad hoc magna hereticorum multitudo cu tata

ſuæ ſãctitatis aduerterẽt expiẽtiam ad ueri
tatẽ ſacræ fidei tãtis & tot aptis ſignoꝝ iu
diciis tãquã qbuſdam clamãtibus precõibus
uocarẽtur & ad ipſius ſacratiſſimæ & iteme
ratæ fidei lumẽ redierũt. Quid plura dicã
certe ĩ generationẽ & generationẽ uix ãnucia
rẽ quæ p illũ deus oſtẽdere uoluit:ut magni
ficaret eũ & colendum exhiberet uniuerſis.
Quã magnus certe eſt iſte faciẽs tot mirabi
lia cui certe nõ ẽ ſimilis ſecũdũ opa ſua ma
gna ac magnalia de hoc ꝑ mũdũ rẽſonẽt uni
uerſum. Sin glorioſi exilium triũphi fama ĩ
omnẽ terrã & ad extremã terrarꝝ ſpatia rutı
lent ſua lucida ſigna. Iam tantorum miracu
lum multitudie corroboretur intemeratá fi
des. Quod eni ĩfirmis in integrũ ſanitatẽ
conceſerit peroptatã anumerare cederet ın
ĩmẽſum. Et tempus & uita & omnis huma
nus deficeret ſenſus ſi uellet omnia indicare
que opatus eſt ĩ diebus noſtris quæ auribus
audiuĩus nec ſũt occultata a filiis hõinũ Le
tetũr itaqꝫ totus fideliũ cetus & cãticũ letitie
& exultationis deo cõcrepẽt alta uoce qꝛ ex
eis exiuıt ſtella micãs ĩ celi firmamẽto cuiꝰ

fulgẽtes lucis radii eos dirigũt celestẽ patriã adeũdam. Istius certe uita sacratissima ẽ omnibus disciplina. Mores sũt sui oium fideliũ istituta. Adsint hodie sãctæ matri eclesiæ & ꝑ tãti recessu filii piæ lachrymæ & ꝑ tanta eius gloria iextimabile gaudiũ. Liceat ergo i star piæ matris ei pias lamẽtationes ipẽdere cũ tanto se cernit priuatã filio uiduatã uiro destitutã pugile & capitaneo incisã palmite quẽ in agro fidei plãtauit & coluit. Nõ mihi queso iputetur filio tãto orbato patre si præ dolore damni tã inextimabilis ea rferã quæ nõ decet. Sæpe nãq; nimia cordis abũdantia plura homo loquitur q̃ nõ uellet. Quid heu reuerẽdissimi patres & dõini nũc uobis referã. Circũquaq; prospiciendo pergẽs: ut si forte meũ quẽ dira mors abstulit patrẽ Hieronimũ inuenirẽ. & nõ inuenio quẽ diligit anima mea; cuius amore langueo. Tedet animã meã uitæ meæ: quoniam ablata est a me uita mea ut excusus sum sicut locusta & exaruit uirtus mea & lumẽ oculoꝝ meoꝝ extinctum ẽ. Quale erit amplius mihi gaudium in mundo cum lumen meum uidere nõ possũ.

Obscuratus ẽ.n.sol meus & luna non stat in ordine suo. Ouis cũ lupis quid faciet pastoris priuata munimine. Quomodo uiget arbor radice detrũcata. Quid heu dira fecisti mors Cur patrẽ recipiens filiũ tã mẽdicum & om nibus bonis exulẽ dimisisti. O mors crudelis nõ illi sed mihi & pene toti ecclesiæ quẽ sur ripuisti athletã. cur nõ distulisti eũ recipere. Quare aliq̃tulũ nõ auertisti faciẽ tuã ab eo. Scis quid fecisti. Nũquid nõ cõsiderasti ꝙ nõ sit in mũdo ei similis in uirtute & doctrina & sanctitate. Hic certe princeps pacis dux iu stitiæ doctor uirtutis & æquitatis armiger i temeratæ fidei contra hereticos bellator for tis: cuius sagitta nũq̃ abiit retrorsũ: nec decli nauit clipeus eius in bello & eius nũq̃ hasta ẽ auersa. Incliti christianoꝝ plebis flete: qm̃ cecidit dux noster. Vox in rama sonet: tanti recessum filii pie ploret ecclesia. Iam circũda bunt eam canes multi: & consiliũ malignãti um obsidebit eã qm̃ longe factus ẽ ab ea au xiliator eius. iam ad suã nõ aspicit defẽsionẽ iam tribulatio proxima ẽ & non est qui adiu uet. iam in sepulchro latet protector solitus

Non certe exurget aduersus malignãtes iñ
eam. iccirco clama in cilitio & plantu pia ma
ter induere uiduitatis uestes tanto uiduata
filio. Heu uaticinabũtur pseudo prophetæ
& prophetizabunt uisiones mẽdaces & frau
dulentas diuinationes & sedutiones sui cor
dis in nobis & certe nõ erit qui resistat eis.
Sicatus est eni fons uitæ & uena disparuit
aquarum uiuentium. Sed & tu qd dices Re
uerendissime pater Damase Vbi quẽ plus
q̃ te diligebat Hieronimus. Vbi tui norma
itineris: consiliator doctor & ductor quo abi
it tuus. Quando queso scribes ei sine tuo sũ
Hieronyme consilio ueluti abscissum a cor
pore membrum. Scribe scribe queso ne pigri
teris ut si tua locorum distantia peroptata
careo uisione: saltem tua mihi adsit memo
ria frequens tuis assiduis litteris gratiosis.
Teste deo in nullo uiuentium ut in te meæ
spei firmaui anchoram. Plora igitur plora
deducant oculi tui lachrymas per diẽ & no
ctẽ qm̃ defecit anchoræ tuæ spei. Aruit scri
bẽtis manus tã q̃ flos fœni iã nõ erit tibi ãpli
us ei9 mẽoria. uox certe sua dulcis & iocũda

ſuæ in fideliũ auribus erat mel dulciſſimũ
iluit. Heu qualẽ amiſiſti conſciliatorẽ & ad
iutorẽ certe ĩ multitudine conſilioꝝ tuoꝝ de
feciſti. Nõ erit qui panẽ frãgat tibi uitæ. Ex
tincta ẽ lucerna in medio ecleſiæ micans ut
nõ nobis: ſed ſibi luceat: nõ mundo ſed cælo
ſplẽdeat. Quid ergo dicã: cui cõquerar. Vnde
hoc mihi ueniet auxilium ut conſoler. Cer
te ut intuor a domio factum ẽ iſtud & imo
ſibi dicã: cur bone Ieſu tã uelociter a tui ſpõ
ſa quã in cruce moriens deſpõſaſti tantũ ab
ſtuliſti filiũ protectorẽ & contra hoſtes eius
belligerũ forte uoluiſti eum tecum. Certe do
mine nõ ego egebas ut ipſa. Bene quidẽ ei ſub
ueniſti ſed nos orphanos reliquiſti. Non con
queror quod aliud q̃ iuſtũ & æquum feceris
quoniã certe iam ipſe merebatur finem ĩpo
nerẽ huius uitæ laboribus & tecũ eſſe. ſed do
leo ꝙ tantum incurrerit damnum ecleſia eo
abeunte. utinã eum rẽdderes ut tuam regeret
ſtabiliret & defẽderet ecleſiam uelut prius.
Quid bone domine eius deinceps faciẽt filii
iacentes exurientes circumeuntes famelici
ciuitatem ut canes non habentes qui eis pa

nē frāgant. Sunt oues errātes non habentes pastorem: discipuli sine doctorē: ceci sine ductore. Heu pater pie Hieronyme nostre sustētationis baculus ubi es. Quid tuus faciet currus sine te dulcis auriga. ubi cubas Indica nobis. Cur es nunc terræ socius qui in te nil uoluisti fore terrenum. Bethlem Bethlem ciuitas iuda quæ non minorem de principibus eclesiæ retineas quid fecisti. Redde nobis quem retines patrem. Sed & tu terra quare audes retinere hominem nō tuum qui nil gessit terrenum nil carnale. certe sua redoluit caro. Suspende & tu theodre tua in salicibus organa. Non pius cesset fletus cum tui dilecti Hieronimi recordaris quē amisisti. Tanta deniq; insit tibi doloris affectio q̄ta astitit dilectio. Tanta sit lamētatio q̄tum dānum. Sed q̄ possit mortalium explicare lingua: q̄ta eo superstite aderat tolli eclesiæ utilitas q̄ta christianorū singulis salubritas: q̄tū certamē q̄ta q; hereticis destructio ac dispersio. Hic certe oibus christicolis amabilis erat. & decorus in uita sua. Et ideo eius recessu sigulis fleř licet nec ē qui se abscōdere uel excusare, possit. Ne

45

igitur noster nimis protrahatur sermo ut bre
uiter cōcludā :quæ pro nostro damno dolorē
attinēt. Vtq; ex illo ꝓueniebat omnibus uti
litas & exultatio explicari nō pōt ita dolor &
lamentatio. Cesset igitur dolor abeat tristi
tia quibus tñ non possumus attigerē quæ uel
lemus quæ nō solū nullū adhibēt remediū
dolori sed augēt. Si patrem nostrū diligimus
eius letitia gaudeamus. Non uere diligit qui
sua tantū utilitate. Idcirco & si pro eā q̄ nobis
euenit inutilitas doleūs & pro eis quæ r̄cipit
gaudia colletemur. Adsit ḡ nobis hodie cau
sa magne letitiæ. Cantet quibus nostrum no
uum dño canticū sonoris iubilet uocibus ma
ter eclesia. In hymnis & cōfessiōibus plaudat
hodie plebs catholica. Vndiq; iocūdētur chri
stiani catholici: Hodie certe obtinuit Hieroni
mus qđ tanto estuabat desiderio hodie de
uictis hostibus securum obtinet triūphum:
Certe oībus expletis laboribus requiem possi
det sine fine. iam non esuriet neq; sitiet āpli
us neq; cadet super eum sol neq; ullus estus.
Ablata ē ab oculis eius omnis lacrima abiit
enim luctus. iam certe dolor sibi deinceps

nō erit. Iam certe mercedem habet ꝑ quā to
to ſue uitæ tēpore laborauit. Conſoleāur ḡ de
mus magnificentiā deo noſtro quoniam per
fecta ſunt opera & omnes uiæ eius iuditia.
Confiteamur domino & collaudemus deum
ſaluatorem noſtrum quoniā non dereliquit
ſanctū ſuum ſine adiutorio in tribulatioibus
quæ in agone huius uitæ miſerriæ circūde
derunt illū. Sed adiutor & ꝓtector ſuus fac
tus liberauit corpus ſuū a perditiōe a laqueo
liguæ inique & a labiis opantium mendaciū
& eū ſublimiter collocauit īfra pr̄is mā̄ſiones
ubi ē ōe gaudiū ōis ſuauitas ōe qđ deſiderari
pōt: ubi felix & glorioſa ē refectio aīmarum
poſt labores & erumnas: ubi dulcis ſolēnitas
angelorum: ubi una ſocietas & caritas omni
um ciuium ſupernorum. Ibi certe neminem
timor aut dolor concutit. Ibi nulla penitus
agnoſcitur āguſtia tribulatio aut aduerſitas
Nulla ibi infirmitas nominatur. Nemo eim
de ſuo fraudatur deſiderio. Procul ibi diſtat
mors. Nulla ibi prorſus præſentis gloriæ ex
pectat̄ minoratio ſed augumētū. ſ. cū oiū erit
uniuerſalis r̄ſurrectō mortuoꝝ ubi tūc corp9

46

cuiuslibet btõꝝ simul cũ aĩa pdictã gloriam
quã nũc sola possidet ãima fine intermiabili
possidebit: Quis aũt angelorũ uel hominum
quãta sit minor particula gaudioꝝ & gloriæ
quæ ibi sunt esset suffitiẽs enarrare. Quis ãt
itellectus ad hoc intelligẽdum ydoneus. quæ
nec oculus uidit nec auris audiuit nec in cor
hõinis ascẽdit. Certe si hec qta sint gudia con
siderentur terrena omnia uiliora omni sterco
re apparebunt. Si hæc temporalis uita uilis
comparetur eam quilibet hominũ extinguet
qcitius poterit ardescet ut illius capax efficiat
Hæc uita caduca & momẽtanea respectu illi9
mors potius est dicenda. Omnis mũdi fallax
una letitia pondus amarissimũ & grauius sar
cina. Hãc quippe sarcinã deponẽs Hierony
mus sanctissimus optimã illam elegit ptem
quæ ab eo nullo tempore auferetur. Rogo
gudete & exultate cantate & psalite quia pa
ter noster gloriosus naui plenam cælestibus
diuitiis eternisq; mercibus iã cõcupito i littoꝛ
collocauit ãchorã spei trãqlla iã i statione fir
mauit Iã certe brauiũ obtiet pquo i agõe hu
ius seculi ab oib9 se illicitis abstinẽdo cucurrit

Iam uictor de hostibus suis triũphauit: cum quibus scuto timoris domini munitus uiriliter dimicauit. Iam denarium accepit ꝓ quo tanto ĩ uinea sancte eclesie laborauit. Iam talentũ domino reddidit dupplicatum: pro cuius mercede ĩ gaudium domini meruit ĩtroire Propter quod gaudẽs gaudebo & cantabo dilecto patri meo cãticũ nouũ ut sit laus eius in eclesia sanctorꝝ. Ecce dilectus pater meus abiit ĩ ortum domini dei sui ut comedat fructũ pomorꝝ suorꝝ. Ecce dilectus pater meus cãdidus speciosissimus electus ex milibus ĩ quo nulla est macula pascitur inter lilia in uinea domini sabaoth. Ecce flos campi & rosa nimio fragrans odore de orto nuper eclesiæ in uiridarium ẽ domini transplantatus. Ecce cipressus in cæli altitudinẽ se extollit. Ad insulas longe diuulgetur nomẽ suũ ut sit in eternum eius memoria in benedictione. Exultate igitur Christũ patres & domini letamini & laudate quia decet laudare deũ q mirabilẽ se in suis declarat sanctis letetur orbis omis Erubescãt fallaces heꝛtici & iã se noscãt ad nihilũ deueisse. Certe nõ ẽ mortuus ut existiãt

47

ſui hoſtes. Sed certe uictor r̃gnat ĩ terra uiuẽ tium. Iam certe eius refulget claritas per eter na palatia. Iam ueteribus depoſitis armis fla gilibus noua induit ac perpetua hodie ũdiq; facta ſit in populo chriſtiano letitia. Exultet precipue ſãcta mater eclеſia cuius hodie glori oſus filius cultor amator & ꝓpugnator preci puus omnibus extirpatis hereticis dogmati bus cum ſuis fallacibus actoribus de agro fi dei catholice & doctrinis ſacratiſſimis & pre fulgidis ſignis ac prodigiis ut ſol refulget in ter agmina beatorum. Vale ergo Hierony me glorioſe noſtri ſemper faciẽs apud deum memoriam ut tua ualeamus piiſſima ĩterceſ ſione & in preſenti ab oíbus protegi nociuis & ĩ futuro gaudia q̃ iam tu poſſides adipiſci Explicit epiſtola Euſebii.

Incipit epiſtola ſancti Auguſtini ep̃i doctoris eximii ad Cirillũ ieroſolimitanũ epiſcopũ de laudibus beati Hieronymi doctoris eximii.

g Lorioſiſſimi chriſtiãe fidei athlete ſancte matris ecleſiæ lapidis ãgula

ris in quo admodum firmata consistit nunc uero in cælesti gloria sideris radiantis olim Hieronimi presbiteri laudes uenerabilis pater Cirille scilendum ne putas aut lingua balbutientis pueri ut uirum polutum labiis me fore locuturum reris Verum si cæli enarrant gloriã dei & omnia quæ fecit dominus eum i sãctis suis laudant. Scilere debet rõnalis creatura a laude dei irrõnabili nõ silente. Taceã aut loquar cum si taceam lapidibus clamare iubetur. Certe loquar & non tacebo totis nixibus eximium laudare Hieronimũ qui q̃uis indignus & insuffitiens laudator existam. Cum non sit pulchra in ore peccatoris laus: tamen ab eiusdem laudibus minime cessabo. firmetur itaq; manus uestra & ligua nostra palato nõ inhereat quoniam certe magnus est iste uir sanctissmus mirabilis & metuendus super omnes qui in circuitu nostro sunt. Magnus certe in uitæ excelentissime sanctitate magnus in sapientiæ ineffabilis profunditate magnus in maioris nunc gloriæ quantitate. mirabilis in prodigiis insuetis metuendus ob sibi a dominuo

traditã poteſtatẽ · Quã magnus itaq; ſit iſte gloriosiſſius hieronius in ſuæ uitæ excelẽtiſ ſime ſanctitate nõ patefaceret lingua mea cũ pene cũctorꝝ nõ ſufficeret mortalium linguæ ut eius excelentiã explicaret. liceat ergo dici al ter hic Helias alter hic Samuel. alter hic Ioã nes baptiſta uitæ excelẽtiſſime ſãctitate Heli as & Ioãnes heremitæ magnis ciborꝝ & ueſti um aſpitatibus carnẽ macerauerunt. Nõ mi noris uitæ Hieronimus glorioſus heremita qui p quadriẽniũ i heremo tantum ferarũ ſo cius extitit ut uenerabilis Euſebii eiuſdẽ pre dilectiſſimi diſcipuli literæ quas pridie rece pi plenius & melius fatebantur. Et ut me cer tius tu idẽ noſti uinũ & ſicerã aliqualiter nõ guſtauit. Ab omni carniũ & piſcium eſu ita ſe abſtinuit q; ui x ea noiare uolebat. Coctũ qd nõ niſi in ultima ægritudine bis comedit. Cilicio ſaco carnẽ ſuam ueluti ethiopis ma cerans: deſup pãno uiliſſimo ſe tegebat. Stra tum aliũ niſi terra nũquã ſiuit. Non niſi fru ctibus: aut herbarũ foliis ſiue radicibus pa ſtus in die poſt ueſperas ſe orationibus ꝑbẽs deide uſq; ad horã ſextam noctis continuæ

uigilabat.poſtmodũ ſomno feſſus in terra
dormiẽs uſq; ad noctẽ mediã qeſcebat.Qua
quidẽ cõtinue ſurgẽs hora lectiõibus & ſcrip
turis ſanctiſſimis quibus totã radiat eccleſia
uti lapidibus precioſis intentus uſq; ad eſus
horam perdurabat ita leuiſſima flebat ueni
alia peccata ut quis eum extimaſſet hominẽ
interemiſſe. Ter in die continue carnẽ ſuam
diris uerberibus flagellabat:ita ut ex eius cor
poꝛ riuuli ſãguinis effluebãt.Quoniam uer
bũ ocioſum aliquod ut peſtẽ maximã fugie
bat.Sibi ocium nullum erat:ſemp aut ſacris
lectionibus aut ſcribendo aut docẽdo cũctos
exercitabat.Quid plura loquar:ſi ſanctorum
omnium ſingulariter uitas perquirerem eo
utputo maiorem neminem inuenirem. Sed
quia ſuperius ſamuellem nominauimus fu
iſſe hunc ſamuellem oſtendamus. Hic certe
ille ſamuel qui de uanis litterarum ſtudiis
uerberibus euocatus ſacræ ſcripturæ miniſte
rio deputatur in cuius uultus lumine diuia
gratia influente utriuſq; teſtamenti lumen
uidimus in cuius brachii fortitudine hereti
corũ pars maxima ẽ diſperſa:hic certe gloria

49

uirtutis nostræ trasferens utrũq; testamẽtũ
ex hebreorum lingua in grecam pariter & lati
nã disponẽsq; ipsum posteris in æternum de
clarãs enigmata & obscura dubia & nodosa
præparans officiorum seriem cũctis ecclesiæ
ministris totam pene ecclesiam ædificauit.
Vnde bene magnus apparet in sapientiæ in
effabilis profũditate. Liberales autẽ scientias
ita perfecte sciuit quod relatione omniũ nul
lus sibi similis adhuc apparet. de scripturis
uero sacris uti multarum suarum epistolarũ
quas ad me direxit experiẽtia didici æqualẽ
sibi neminẽ unq̃ noui hebraicorum grecorũ gal
deorum persarum & medorum arabicorũ
& pene omnium nationũ linguas & litteras
tanquam si fuisset in eisdem natus & educa
tus sciuit Quid plura dicam. Quæ hieroni
mus ignorauit in natura nullus hominum
unquam sciuit. Nõ me ista uenerabilis pater
Cirille existimes dicere ut putem te Hiero
nimi uitam & uirtutes peius me scire cũ so
cius sibi exsteris multo tempore. Sed testor
deum quoniam ob tan ineffabilis uiri sancti
tatem si uoluissem tacere nõ potuissem. Cõ

fiteantur mirabilia & sanctitatē suam & ip
si cæli in quibus magnus nūc maioris glorie
quantitate quam multorum sanctorum ha
bitat sine fine: Nulli itaq3 dubium est infra
patris mansiones ipsum unam ex maiorib9
& sublimioribus sedibus obtinere. Cum enī
homo ibidē secūdum opera sua premietur &
iste perfectioris pene uitæ extiterit clare pa
tet ipsum unum de maioribus & sublimio
ribus celestis Hyerusalē ciuibus fore. Quod
ut a nobis plenius & certius credatur in mū
do precunctis: quorū nostra recordatur ætas
ualde mirabilis apparet prodigiis insuetis &
miraculis infinitis quorū mihi aliqua uene
rabilis Eusebius suis litteris declarauit. De
cæteris uero prodigiis quæ quotidie ibidē
mirabiliter fuerit: ut continue intelligo rela
tibus plurimoꝶ auidius peraudire tibi ipsi
pater carissime supplico: ut mihi ī breui uo
lumine quæcūq3 poteris uera & utilia mira
cula collecta q̄citius facultas aderit eiusdē
Hieronimi sanctissimi deuotione trāsmitter
non deneges. Sed ut merita Hieronimi san
ctissimi non lateant: quid erga me diuina

50

annuente clemētia in ipso sui obitus die acci
derit enarrabo.

Quomodo apparuit sancto Augustino epo.

e Odē nāq; die & hora quo exutus pu
tredinis & imunditiæ carnis toga Hie
ronymus sanctissimus uestimētū perpetuæ
imortalitatis iextimabilis gloriæ & letitiæ
induit dum yponie in cellula mea quiescens
auide cogitans quales inessent animabus be
atorꝝ qui cū christo gaudēt gloriæ & letitia
rum quantitas cupiens inde ex hac materia
breuem componerē tractatum precibus ipul
sus nostri seueri quōdam uenerabilis Marti
ni turonēsis episcopi discipuli carta calamo
pugilariq; in manibus susceptis. breuem uel
lem scribere epistolam sanctissimo Hierony
mo destinandā ut quicquid ex hoc sentiret r̄
sponderet. Sciebā.n. in tā difficili questione
a nullo alio uiuentium me posse doceri eui
dentius cunq; iam scribens salutationis exor
dium Hieronimo prenotarēt ineffabile subi
to lumē uestris inuisū temporibus nostris q̄
minime linguis declarādum cum ineffabili
inauditaq; odorum omniū fragrātia cellula

in quā stabā intrāuit. Hora iam completorii Quo a me uiso stupore admirationeq; com motus cū & mēbrorū repente uirtutes ami si. Nesciebā etenim tunc quod dextera mira bilis dei exaltasset seruū suum: notas faciēs in populis uirtutes suas. Nesciebā eteni qđ deus antiquæ miserationis seruū suū fidelē a carnis imūdiciis dissoluisset & tā sublimē ei in cælo sedē præparasset. Nesciebā certe i uestigabiles uias dñi. nesciebā thesauros infi nitæ dei sapientiæ & scientiæ. Secreta & oc culta dei iudicia nō agnoscebā qm̄ quos uult facit sua ineffabili sapientia ad sui agnitionē uenire. Quos autē uocat predestinat iustifi cat & beatificat pro ut decreuit. Itaq; quia ta lē mei oculi nunq̄ ꝓspexerāt lucē talē olpha tus meus odorē nō senserat, nō tā nouus tā i auditis miris obstupescebā inter hæc autem meis in me ꝑstrepētibus cogitationibus qđ hoc esset de luce dicens uerba uox emicuit. Augustine Augustine quid queris: putas ne breui immittere uasculo mare totum breui icluderē pugillo terraꝝ orbē cælū firmāre ne ūsitatos exerceat motus. Quæ oculus null9

hominum uidere potuit tuus uidebit. Quæ auris nulla p sonum hausit audiet tua. Que cor humanū nullatenus itellexit nec ēt cogitauit existimas te posse intelligere. Infinitæ rei quis erit finis. Immēsa qua mēsura metieris potius totū mare artissimo clauderetur uasculo: potius terraꝝ orbem puulus teneret pugillus: potius a motu cōtinuo cælum desisteret: q̄ gaudioꝝ & gloriæ qbus beatoꝝ animæ sine fine potiuntur minorē intelligeres particulam: nisi ut ego experientia doceris. Discurre adhuc breue tēporis spacium impossibilia facere ne coneris: donec impleatur uitæ tuæ cursus. Hic nō queras quæ nō alibi nisi quo tam fœliciter propero inueniri possunt. Hic satage talia exercerē opa: ut postmodum ibi que hic aliqualiter intelligere cupis totaliter in eternum habeas. inde qui intrant nullatenus exeunt. Ad hoc ergo pauorē stupēs admiratiōe tā iuisa pene amēs oī quasi uigore carēs his uerbis aliqualē sumēs audaciam tremebunda uoce dixi fas utinā mihi foret qui tam fœlix tam gloriosus tā

honorificus ad illa ꝑperans gaudia:q̃ tã dulcia eloquia gutturi meo faris nõ ambigere. At ille nomẽ inquit meũ queris Hieronymi illius presbiteri cui trãsmittẽdã iã epistolã scribẽs incœpisti sum aĩa quæ hac in hora ĩ betheleẽ iuda carnis onere deposito xp̃o oĩqꝫ celesti comitata cohorte oĩ decorata pulchritudine oĩ illustrata splendore induta ĩmortalitatis uestimẽto deaurato circũ amicta omnium bonoꝝ & gaudioꝝ uarietate terrenorũ omnium triũphatrix oĩ diademate coronata & omni beatitudine & fœllicitate uallata tã gloriose tãqꝫ ineffabiliter pgo ad regna cæloꝝ sine fine mãsura. Nullũ eteni deinceps expecto gloriæ defectũ sed augumẽtum q̃do iterũ corpori iũgar glorificãdo & nõ morituro sed gloriã quã sola nũc habeo habituro in illa scilicet uniuersæ carnis r̃surrectionis die Tum ego amplius animi in me collectis uiribus pregaudio a lachrimis non cessans sic respõdi Vtinã uirorũ eximiæ tui merer fieri pedisecus sed queso tui seruuli q̃q̃ uilissimi: quẽ dilexisti ĩ mũdo nimia caritatis affectiõe recorderis ut tuis interuẽtionibus a peccatis

emunder tua gubernatione recto calle & in offēso pede pcedā tuis defensionibus assidu is ab inimicis mihi quotidie insidiantibus p tegar tuoq; sancto ductu salutis attingā por tum. placeret ūt uolūtati tuæ aliqua mihi i terroganti respōdere. At illa qđ optas dicito me omni tuæ uolūtati respōsurā sciens. Vel lem inq̄ intelligere utrū beatorꝝ animæ quæ dā uelle possint quæ obtinere nequeāt. At il la unū Augustine noueris qđ sanctorꝝ aīæ ita in illa æterna gloria in deo sunt solidatæ & firmatæ quod nulla sibi inest alia uolun tas nisi dei quo nil uelle aliud possunt nisi q̄ deus uult. Ideo quæ uolūt obtinere possunt Etenim quæcūq; uolunt deus & uult & adi plet. Nemo quippe nostrꝝ suis fraudatur de sideriis: quia nil præter deū aliqs nostrū op tat. Quoniā uero semp ut uolumus deū ha bemus. nr̄a sēper desideria sūt plenissime ad ipleta. lōga qdē pr̄ carissīe Cirille uerborꝝ te xeret̄ series si oīa q̄ mihi gloriosa illa aīa p scrutāti patefecit scriberē i hac breuitatis epi stola. spero. n. q; betheleē ad tātas reliqas uisi tādū pmittēte deo ueniā. nō post multos an

noꝝ circulos ubi tūc q̄ audiui et ĩ ſcriptis tra
didi uidebis pſpicaciter pluribus itaqꝫ horis
glorioſiſſima illa anima ibidem mecum ma
nens trinitatis ſanctiſſime unitatem.et unita
tis trinitatem filii a patre generationem.ſpūs
ſancti a patre et a filio proceſſionem .Angeli
cas yerarchias et ordines eorūdem beatorum
ſpirituum miniſteria et ēt beatarum aĩmaꝝ
felicia gaudia et alia utilia et grauia huma
nis intellectibus q̄ ſubtiliter q̄ euidenter q̄ mi
rabiliter et delectabilr̄ mihi patefecit auido
ſi omnium hominum linguis loquerer non
explicarē ſermone Deinde a meis oculis lux
illa diſparuit ſed multis poſtmodū diebus ief
fabilis odorum ſuauitas remāſit .Quā mira
bilis ergo iſte eſt faciens tot mirabilia et tot
& tanta hominibus inſueta prodigia .ad ipſū
ergo ore noſtro clamemus & exiſtemus dem9
qꝫ gloriam laudi eius qm̄ certæ dignus eſt oĩ
laude:nec ſumus ſuficiētes eū laudar̄ itroiuit
in.i domū dn̄i cādidus & pulcherrius ubi ſie
dubio de ſublimioribus & p̄clarioribus ſed me
ob tiet qd̄ ut iteꝝ clarius ueritatis lum̄ pate
at pluribus teſtibus q̄ uno cenſui qd ſurpadic

tus noster seuerus uir doctria & sapientia po
lens cum tribus aliis in ipso die & hora obi
tus Hieronymi in turonensi ciuitate uiderit
meæ addere uisioni. De quo quidem mihi so
lūmodo ipse met pridie ad me ueniens fu
it testis. Volens itaqꝫ deus ut tam sublimis &
cunctorum uiuentium excelentissima gloria
gloria non lateret nec illi quos sanctitatis illi
us delectabat sequi uestigia habiturum pmi
um ignorantes aliquando a sanctitatis deuia
rent tramite aut ēt sibi tot & tanta elargiri
cernentes premia illius sanctitatis & uirtutis
inhererent uestigiis Minuit enim laborē pō
deris premiorum spes die & hora qua idem
gloriosus Hieronimus feliciter expirauit elar
giendam sibi gloriā suero & tribus aliis cum
eo stantibus taliter declarauit.

Q uo apparuit seuero & tribus aliis.

h Ora completorii die illa in domo sua
seuerus cū tribus uiris catholicis quoꝝ duo
monasterii quōdā uenerabilis martini erant
monaci i diuinis degens locutionibus i cælo
i etherezterraqꝫ cātuū suauissimoꝝ i audito
rū ieffabilium & incredibiliū infinitas repen

te audiuit uoces & organorum timpanorum & psalteriorum & totius simphonie & instrumentorum sonos quibus cælum & terra & omnia ut sibi uidebatur undique resonabant: quorum suauitatibus eorũ animæ pene a corporibus exalabant Stupefacti ilico omnes illi eleuantes oculos in cælum: totum etherẽ & omnia quæ eorum continentur ambitu q̃dam uiderunt lucem septies solis luce preclariorem clarescere ex qua omnium odorum aromata erumpebant. Hæc illi tam miranda cernentes deum exorarunt precibus ut eos cur talia fierẽt nõ lateret. Quibus uox de cælo ueniẽs ita dixit. Nulla uos moueat admiratio nil uobis uideatur mirabile si talia uidetis & auditis. Hodie enim rex regum & dñs dominãtiũ christus dñs exeũti de hoc neq̃ sæculo aiæ gloriosissimi Hieronymi presbiteri in bethlẽ iude cõmorãtis totus festiuus obuiã uẽit ut eã p̃cæteritis tãto honorificẽtius tãto excelẽtius & sublimius ad sua itroducat regna q̃to p̃ceteris sãctioris & sublimioris uitæ meritis fulget. Hodie oiũ ãgelorum ordĩes exultãtes & talibus uocibus alternati cõcinẽtes suũ sociãtur

dn̄m.Hodi e omnium patriarcharū & pro
phetarum cetus .hodie apostolorum & disci
pulorum chorus.hodie omnes sācti martires
hodie confessores . hodie gloria dei genitrix
sanctis omnibus comitata uirginibus hodie
beatorum omnium animæ letabundæ & fe
stinæ suo occurrunt compatriotæ & ciui .his
auditis uox siluit.sed tamen & lux & cantus
& odorum suauitas per horam postmodum
cessauerunt. Itaq; liqdo patet ipsū de sublimi
oribus & maioribus ciuibus fore:quo & mira
bilis & magnus est.Et ēt metuendus pene su
per omnes sanctos ob sibi traditam potestatē
Nulli sit quidem dubium ita p̄ cæteris quæ
uult posse ipsum asseq sicut p̄cæteris sua uo
luntas diuinæ magis coheret . Nullus uero
me tātæ audatiæ putet ut fatear ip̄m Ioannē
baptista quo testāte ip̄o saluatore nullus ma
ior surrexit .Petro et paulo et cæteris duode
ci apostolis q ab ip̄o Crhisto electi et sātificati
sūt p̄star̄ gloria .Sed tn̄ etsi prohibeat ratio il
lis maiorē obtinere gloriā i cæli regno aliquē
auder̄ dicere:tamē nullas rationes uideo cur
sit nephas dicere æqualem illis in gloria

Hieronimũ fore dũmõ illis in uitæ ſãctitate diſcors nõ fuerit cũ nõ ſit perſonarũ acceptor deus ſed ſingulorꝝ merita decernens & red dens unicuiqꝫ qđ meruit: Aſt ſi cuiq̃ uideat minorẽ Ioanne & apoſtolis gloriã Hierony mum obtinere parꝝ uideatur minorẽ ipſũ ob tinere cũ & ſi illius ſanctitatis merita illius la boris grauia illius ſcripturæ & uerissime trãſ lationis utriuſqꝫ teſtamẽti officiorũqꝫ ordina tionis fructus: non ſolũ præſẽtibus ſed ẽt fu turis perſpicaciter cernat. Paulo minus for ip ſum ab eiſdẽ in gloria diſcordẽ: ut uerꝝ teſtor eum puto iudicabit. Porro ne aliquibus deri dendi laqueũ iniere. uidear dũ ioanni & apo ſtolis in ſanctitate & gloria æqualẽ eẽ Hiero nimũ ſanctiſſimũ fateor. unũ quod expletis nundũ diebus quattuor in uiſione uidi enar rabo: ut ueritas nõ lateat. & ne quis me has laudes retexere credat uel amor carnali quo homo a ueritatis cognitione maxime deuiat uel ueſanæ mẽtis imperitia uel alia quacũqꝫ cauſa. Sed me hæc non ambigat ab homine intellexiſſe: ſed per reuellationem quã deus omnipotens qui ſuos exaltat ſanctos & exal

55

tando magnificat q̃rta p̃unte nocte mihi añi
de cogitanti qđ laudis quid ue debite reueren
tiæ & magnificentiæ Hieronimi i breui rete
xerem epistola demonstrauit hoc modo.

Q ũo apparuerũt sanctus Ioãnes baptista &
sanctus Hieronimus sancto Augustino.

d um itaq; ut dixi disponẽs hãc tibi epi
stolã scriber̃ cogitarẽ aptã laudis ma
teriam iuenire: hora adueniẽte noctis media
me somnus opp̃sit Et ecce maxĩa mihi affuit ã
gelorum multitudo inter quos fulgẽtes plus
infinito sole duo erant uiri ita similes & uni
formes ut nulla in eis uideretur differentia
qua alter ab altero differre posset: nisi qđ tria
serta alter ferebat in capite ex auro & lapidi
bus preciosis: alter uero duo: Hic candidissi
mis induti collobiis undiq; auro & gemmis
contextis tante erant pulchritudinis ut non
ualeret q̃spiã imagiari. Accedẽtes itaq; illi am
bo prope me : sub silentio paulisper steterunt
Deide ille q tria ferebat serta his me uerbis
fuit allocutus. cogitas Augustie qd debes lau

dis de hirõimi ueritate dicer Et certe diũ cogi
tãs nũdũ nosti:sed huc ãbo uenius ut eius ti
bi gloriã indiceus. Hic certe meus ocius quẽ
uides Hieronimus ipse est qui sicut equalis
mihi in uita & sanctitate fuit ita per omnia
in gloria equalis est. Et quæ possum & ipse
potest & quæ uolo & ipse uult & sicut deum
uideo & ipse uidet & cognoscit & intelligit i
quo omnis nostra & sanctorum omniũ consi
stit beatitudo & gloria: nec habet maiorẽ uel
minorem gloriam alter altero sanctorum ni
si quãtum magis & minus dininam contem
platur spẽm siue cognoscit Sertũ uero tertiũ
ꝙ plus illo fero aureola martirii est quo uita
finiui corporis. Qui & si in mũdo ob labores
penitẽtias: erumnas afflictiones: uerbera cõtu
melias & hominũ obprobria: & derisiones &
cetera ualde grauia quæ ita pacifice pertulit
ita gaudenter propter deum ut in ifirmitati
bus exultaret uerus martir extiterit & pre
mia martirii non amiserit: tamẽ quia gladio
uitam non finiuit: aureolam quæ insignum
datur martirii: talis non habet. Serta ue
ro duo alia quæ habemus aureole sunt quæ

56

ſolis uirginibus & doctoribus dãtur :ut ab ali is diſcernãtur. Ad hæc ut mihi uidebatur reſpñdi. Quis enim es domine mi. Et ille Ioannes inquit baptiſta ſum q huc ad te de ſcendi ut nunciarẽ tibi Hieronymi gloriã qua tenus ipam gentibus nũcies. Hoc enim noue ris quia honor & reuerẽtia quæ ſingulis ſanc torũ exhibetur ceteris omnibus exhibetur. nec putes q in cælo ſit aliqua iuidiia ut i mũ do. Sicut enĩ in mundo quilibet hominum ce teris pẽſſe magis uellet q̃ ſubeſſe, ita i cælo p pter caritatẽ ineffabilẽ q̃ ſe iuicẽ diligunt bea te aĩe quilibet ſãctorum ita alterius gloria gau det ſicut ſua qn etiã uellet qſq; ut qſq; minor ſibi eẽt eq̃lis & pene maior qa ei9 glĩa eẽt ſua ita mior maioris gloria gaudet ſicuti eã habe ret. Nec uellet eã haberẽ ut ille ñ haberet imo potius de ſua ſi fas eẽt iptiret. ũde gloria ſigu lorum ẽ cũctorum & gloria cũctorum ẽ ſigulorum his dictis ſocietas omnis illa diceſſit. Expergefa ctus itaq; a ſomno :tãtos i me ſenſi caritatis ar dores q̃tos in me unq̃ ſenſerã nõ deiceps nul latenus aliqualis in me uel inuidie uel ſuper biæ ſiue arrogãtie fuit appetitus uel cogitatõ

Teſtis eſt.n.deus qui oia anteq̃ fiant nouit
quod deinde tãtus in me extitit caritatis fer
uor quod plus alieno bono gaudeo q̃ meo:
plus affecto omnibus ſubeſſe quam præeſſe
Hec iccirco dixerim nõ ut laudis acquiram
famam:ſed ut hæc quis nõ putet uana fuiſ
ſe ſomnia:quibus ſæpe deluditur mens nr̃a
Sæpe etenim deus abſcondita & maxima r̃
ſerat per ſomnia. Magnificemus ergo domi
nũm in ſancto ſuo magnificemus opera ſua
quoniam perfecta ſunt nec eſt in eis iniqui
tas.Sãctum dominum Hieronymũ propter
dominum cum quo regnat ſecure magnifice
mus qm̃ in uita ſua magnifice fecit in mor
te ſua magnifica r̃cepit.Quapropter magnꝰ
eſt in medio noſtri & ſanctus & excelſus in
uitæ excellentiſſimæ ſanctitate.Magnus ſã
ctus & excelſus in ſapientiæ ineffabilis pro
funditate.Magnus ſanctus & perexcelſus in
maioris nunc gloriæ quantitate . Mirabilis
laudabilis & glorioſus in prodigiis inuiſis in
auditis & inſuetis metuendus et colendus et
uenerandus ob ſibi a domino traditam pote
ſtatem honorem et gloriam ſempiternam.

h

Magnificẽtius ergo obſecro eũ nec taceamus quoniam maior eſt omni laude. Notas faciamus in populis gloriæ ſuæ laudes nõ mire tur homo ſi quẽ deus magnificauit & exul tauit laudamus. Nõ hominẽ pigeat uenera ri & colere quem deus coluit & ueneratus ẽ Non putet quiſpiam ioanni & apoſtolis in gloria & ſanctitate æquando Hieronymum ioanni & apoſtolis exercere iniuriam quõiã ipm illis preſtare & gloria & ſanctitate ſi poſ ſẽt optarẽt. gloria eius & btitudo ei9 eoꝝ eſt & gloria & btitudo eoꝝ ẽ ſua honor laus & reuerẽtia a nobis exhibita Hieronimo eorũ ſingulis exhibetur. Si ergo cupis ioannẽ bap tiſtam & apoſtolos uenerari ſimul uenerare illum quoniã ipſis per omnia eſt æqualis. Se cure ergo omni depulſa formidine ioanni baptiſtæ Hieronimum æqualem & non ma iorem: quo nullus ſurrexit maior omni de uotione & reuerentia fateamur: quoniam ſi minorem facimus ioannis gloriæ deroga mus: & magis iniurias exercemus quam lau des huius mei imperiti ſermonis opus: quan quam inſufficienter: quanquam nihil tam

& deuote & reuerẽter expletũ ad te uenera bilis pater puro corde & magna animi deuo tione dirigo ſuplicãs ut ingenioli mei uerbu la quæ de meæ imperitiæ paupie i laudes eximii hieronimi obtuli:nõ deridẽdo ſed cari tate debita tollerãdo legas. Et quæ mius de bito dixi ad tãti laudes uiri et meæ imputes imperitiæ & epiſtolæ breuitati & eius laudũ imẽſæ imẽſitati. Quoniam certe ſi omnium mortaliũ linguæ ſolũ eius laudes promerẽt minus debito ſatis eſſet. mei peccatoris uene rabilis pater eſto memor:ut dum in illo ſtete ris loco quo illud ſacrũ eximii hieronimi ca dauer quieſcit eius me interuẽtionibus recõ mendes Quoniam nulli dubiũ eſt quod ea quæ optat idẽ hierõimus poteſt cõtinuo ob tinere. Nõ eni ſuo aliqualiter fraudatur de ſiderio.

Explicit epiſtola ſancti Auguſtini de laudi bus beati Hieronimi.

Incipit epiſtola Cirilli Ieroſolomitani ad be atum Auguſtinum epiſcopum de miracu lis beati hieronimi doctoris eximii.

u Enerabili uiro epo℞ eximio augustio yponẽsi p̄suli Cyrillus Herosolimitanus pontifex & omniũ infimus sacerdotũ. Illius sequi uestigia cuius in terris sanctitate radiare non cessat. Illius. s. Hieronymi gloriosi cuius memoria in benedictione in sæculũ sæculi. Qui & quãtus sit & tu similiter bene nosti eius usus maxime eloquiis & doctrinis de quo me uelle diserere cum sim in toto reprobus & dignus q̃ reputo audatiam. Sed tamẽ quia tua me cogit dilectio ut tibi aliqua scribã de prodigiis hoibus insuetis quæ p illum in diebus nostris fecit dñinus: ut eũ celebre mini mũdo faceret & cũctis hõibus gloriosũ tãtũ tuis cõfisus orationibus opus aggrediar & breuiloqo p̄stringã de multis pauca. Gloriosum huius uiri obitũ uisionẽq; meã & mirifica tũc tp̄is pacta te nosce non ambigo. Nã uir utiq; reuerẽdus & memoriæ obliuiõi nõ adde. Eusebius nobilis cremonẽsis eius discipulus in quo magistri refulsit sanctitas & doctrina: cuius sapientiã probitatẽ & excellẽtiã nõ ignorãs. Qui post biẽniũ a nostræ mortalitatis miseria ereptus suũ prædilectissimũ

magiſtrũ Hieronymũ in cæli pria ẽ ſecutus ut nobis eius indicãt crebra miracula de qui bus ẽt inferius aliqualiter pertractabo. Reue rendo patri Damaſo portuẽſi epõ & theodo ro romanoꝝ ſenatori eius fratri. Seuero pro biſſimo uiro euſtochio ſanctiſſimæ mulieri & tibi & multis aliis quos ſigillati noĩari nõ eget: tũc tp̃ris p ſuas litteras totius eius obit⁹ ſeriẽ intimauit. Vnde amplius ea q̃ noſti rei terare foret ſuperfluum & dicendoꝝ impedi mẽtum. His ergo õmiſſis ad eiuſdẽ quæ nõ ceſſãt cõtinue clarer̃ miracula noſter ſe ſtilus uertat: ut tua poſcit deuotio & primo ab Eu ſebio uiro ſanctiſſimo eiuſdẽ Hieronymi ſan ctiſſimi diſcipulo ſũmat exordium.

p Oſt obitum glorioſi Hieronymi quæ dam hereſis inter græcos ſecta ſurrexit quæ ad latinos uſq; deuenit quæ ſuis nephandis nitebatur rationibus probar̃ quod animæ be atorum uſq; ad uniuerſalis iudicii diem in quo corporibus erãt iteꝝ cõiũgẽde uiſiõe & cognitione diuina in quo tota conſiſtit be atitudo ſanctorũ priuabatur. Et damnatoꝝ

animæ similiter usq; ad diē illum nullis cru
ciabātur pœnis. Quorum ratio talis erat sicut
anima cum corpore meruit uel peccauit ita
cum corpore premia recipit siue penas. Asse
rebant etiam illius sectæ nequissimi nullum
fore purgatorii locum in quo animæ quæ
nudum de suis peccatis in mundo plenam
egissent penitentiam purgarentur. Qua qui
dem secta pestifera crebescente tantus in nos
dolor irruit ut nos amplius pigeret uiuere
Quo meis cunctis suffraganeis episcopis &
aliis uiris catholicis conuocatis eis ieiunia &
orationes indixi: ut suam sic agitari fidem di
uina nō permitteret bonitas. Mira res & for
te huic similis nūq̄. Tribus expletis diebus ie
iuniorū & orationū subsequenti nocte glori
sus hieronymus suo p̄dilectissimo filio Euse
bio orationibus incūbenti manifeste apparēs
benignaq; eum allocutione confortans ei di
xit in hac secta pestifera minime formidare
cum sibi finis iam imponendus erit. Quem
Eusebius nimio fulgentem splendore: ita ut
in eum oculus humanus aspicere non uale
ret fuisset intuitus quasi de graui somno

euigilãs ꝑgaudio dulces per oculos fundens lachrymas ita ut pene uocē formare posset q̃tum poterat clamare cœpit. Pater meus Hieronimus es pater meus hierõimus es. Et plu ries reiterans ait. Quare meã societatē sper nis certe teneam te nec dimittã nec sine tuo quē dilexisti filio gradieris. Ad quem gloriosus Hieronimus nõ te fili dilectissime deseram. Confortare uigesimo nanq̱ die me seq̃ris & simul in gaudio permanebimus sine fine. Sed hæc Cirillo cũctisq̱ fratribus nuntia ut die crastina iuxta ꝑsepe domini ubi meũ quiescit corpus omnes in unũ cõueniant tã catholici quã ēt illius sectæ uiri. Et tu triũ hominũ q in hac sũt urbe hac nocte defũcti cadauera inhumata in locum in quo meum est humatum corpus facies deportari super quibus saccum quo utebar ponens statim pristinæ uitæ redditi hanc radicitus heresim extirpabunt. Cui uale dicens gloriosus hieronimus disparuit. Mane autē facto ad me qui betheleē tũc erã uenerabilis Eusebi9 ueniēs cũcta q̃ uiderat enarrauit. Quo imensas grãs creatori agēs & Hieronimo glorioso

omnibus in quo ꝓ nobis de itemerata uirgi
ne saluator natus ē & ubi ēt sanctissimū hie
ronimi cadauer humatū ē cōgregatis predic
toꝝ defūctorū cadauera deferri fecit. O mira
erga hoies dei miseratio & dispensatio quot
modis in se sperātes scit iuuare quantisqꝫ &
quot honoribus suos exaltat sanctos. fiebat i
terea ab illius sectæ cultoribus derisio: credē
tibus quod foret exinanita manus domini.
Letetur itaqꝫ oium fideliū cetus & deo in uo
ce exultationis psallant: qm̄ suscepimus mise
ricordiam domini i medio tēpli sui. Accedēs
nāqꝫ uir uenerabilis Eusebius ad singulorū
cadauera flexis genibus manibusqꝫ in cælū
extēsis cunctis audientibus sic orauit. Deus
cui nihil est impossibile nil graue inuictæ
fortitudinis & uirtutis q facis mirabilia ma
gna solus: & nullum in te sperantium sper
nis: nunc preces tuorum exaudi fidelium &
ut tua quam dedisti fides intemerata inuio
lataqꝫ per sæcula maneat ac etiam ut horū
error appareat per merita & intercessionem
gloriosi tui dilecti Hieronimi introduc in
hæc cadauera animas quas de ipsis egre

di uoluisti. Qua quidem oratione finita sin
gulum sacco quo quidē supra carnem glorio
sus Hierōimus utebatur tangēs cadauer ꝑti
nus in eū uitæ spiritum introduxit. Qui oēs
homines apertis oculis omibusq; uitæ signis
oñsis sunt perfecte resuscitati & ceperūt ani
maꝝ beataꝝ gloriā & peccatoꝝ penas:tā pur
gatorii q̄ inferni clara uoce oībus itimare. nā
mihi ut postmodū interroganti dixerunt bea
tus Hieronymus eos conduxerat secū in para
disū purgatoriū & infernum:ut quæ ibi age
bātur patefacerēt uniuersis. Sibiq; dixerat qđ
ad corpora redirent. & de ꝑpetratis peccatis
agerēt penitentiā qa eo & hora qua uenerabi
lis eusebius migraturus erat & ipi morituri
erant ac etiā si bene agerēt cū eo gloriam ade
pturi. Quod & factum ē ut inferius declara
bo. His igitur pactis:multitudo maxima po
puloꝝ tam fidelium q̄ etiā illius secte defēso
rum qui ad tam grande concurrerāt spectacu
lū tam certum erroris indiciū & ueritatis ex
pimentū nec non & beati Hieronimi merita
egregia cernēs magnis uocibus laudes imen
sas refert creatori:qui suos in se sperātes non

61

deserit. Et sic Augustine carissime: pius domi
nus nauiculam sue fidei sacratissime in hui9
mundi mari eructantibus malorum hominū
fluctibus agitari permittit sed minime nau
fragari. Quo quidem forti esto aimo quæso
uiriliter age: non formides contra fidei perse
cutores: magnanimus dimicare sub umbra
alarum tanti pii patris quæ suorum fideliū
preces inefficaces nō sinit. dummodo tota spe
& puro fiant animo. Non enim aliter neq;
utinam nostre inexaudiri preces nisi cum in
deo nostra non perfecte spes consistit uel qa
petimus non petenda: Ad ipsum ergo deum
non tantum ore sed toto corde clamemus dū
affligimur: & ipse qui dominatur in uirtute
sua: & nos quotidie oculo lrespicit pietatis: nō
permittet nos tentari supra id quod possu
mus. Sed ne nimis deuius a proposito meo
gradiar: ad incœpta redeam & uenerabilis
Eusebii obitum narrans prio & uirorum illo
rum triū similiter quos resuscitatos nosti mi
grationem scribens: quia eadem sunt hora
& die quo Eusebius de huius mundi ualle
miserie exempti aliqua Hieronimi miracula

de multis introducam.

Valde orribile de uisione demonum.

a Dueniēte autē die quo uenerabilis eusebius a beato Hieronymo in uisione qua supra factus sum se migrare scierat die tertio preūte langore febrium concussus ualido ise super terrā:magistri non inmemor: nudū deferri fecit a fratribus. Et singulum osculans fratrum benigna eos consolatione cōfortauit & ut in sancto manerent proposito admonuit Deide saccum quo gloriosus iduebatur Hieronimus deferri fecit & supra se poni iussit: Ordinauitq̧ se nudum magistri instar gloriosi extra ecclesiam ī qua iacebat sanctū Hieronimi cadauer sepeliri.post hæc comuniōe sacratissi corporis xpi se munies se domino & btō Hieronimo cōmēdauit. Et per triduū locutione corporali uisione priuatus circū astātibus alternatim fratribus psalteriū passiōes domini & alia sacra continue legentibus iacuit. Durum quippe & cunctis in mundo de gētib9 formidabile ē hoc q̧ narro.die āt quo moriturus erat per duas horas āte beate aiæ

62

exitũ uenerabilis Eusebius tam terribiles ce
pit actus peragere: q circunstantes monachi
pauor perterriti uelud amentes in terra iace
bant. Nã quandoq transuersis oculis: mani
busq simul iunctis: facie terribili: uoceq dira
quasi sedens clamabat. Non faciam non fa
ciã. mẽtiris mẽtiris. Post hæc ad terrã redi
ens faciem suam firmabat in terra quantum
poterat clamans adiuuate me fratres ne pere
am. Quod monachi uidentes lachrimantes
& trementes eum ĩterrogauere: Quid habes
pater. Ad quos ille. Non uidetis demonum
agmina q̃ me debellare cupiũt. Et illi. Quid
te fcaturum uolebãt cum dicebas nõ faciam.
Et ille. Conãtur nanq ut diuini nominis blas
femus inueniar. & ideo hoc me nõ facere cla
mabam. Tunc illi. Quare pater faciem abs
cõdebas i terra. Et ille. Ne eorꝝ aspectũ cerne
rem qui tam turpis & horribilis ẽ: qui omẽs
pene quæ in mundo sunt respectu eius nihil
sunt. Inter hæc uerba actus priores reiterans
si ad extremam horam usq uenit. Fratres
autem qui astabnt pauore & dolore perter
iiti uelut mortui astabant quid facere

nesciences . Gloriosus deus in sanctis suis mi
rabilis in maiestate sua benignus & se timē
tibus misericors: sanctos suos nō derelinqt in
tēpore necessitatis : Ad extremā nanqꝫ horā
uenerabili eusebio peruenienti gloriosus hie
ronymus apparuit eum benigne confortans
Cuius aduētu omnis illa demonū turba qua
si infinita eius timore perterrita ab eo uelut
fumus euanuit ut plures testantur monachi
qui propriis oculis dispensatiōe diuina se hoc
uidisse dicūt : Sed hoc magis approbatur . Nā
omnes circunstātes has & eusebio audierunt
uoces . Vnde uenis paret . quare tātum mora
tus es . Quæso filiū tuum ne relinquas : Cui
subito cunctis audiētibus alia uox respondit .
Expecta fili ne formides: quia te nō desererē
quem tantum diligo Qua audita uoce breui
inde decursa morula uenerabilis Eusebius
expirauit qua quidem hora & illi tres qui re
suscitati sunt expirauerunt & ut puto cum
Eusebio ad eterna gaudia peruenerūt . Nam
per omnes illos uiginti dies quibus postquā
ut nosti resuscitati sunt se in tantam peni
tentiam tradiderunt quod sine dubio eter

63

na beatitudine potiuntur.

De tribus mortuis resuscitatis.

s Ilentio ptereu͂dum nequaq̃ puto quæ ab eisdē tribus uiris p illos dies quib9 uixeru͂t didici toto hoc tēpor̄ cōtinue cum ali quo eoꝝ secreta uitæ illius quā post hāc bre uē & momētaneam expectamus rimari cupi ens a tertia diē ducebam ad uesperā. Sed q̃uis multa ab eisdē didicerim tamē ad pn̄s breui tatis causa quædam solu͂ refferā cetera uero dicturus alias ōmitam. Quadā uice ad unu͂ eorum me iuisse cotingit. Quem dire lacri mantem nec meis uerbis consolationem aliq̃ admittentem comperiens tanti fletus causā ab eodem cepi perquirer̄. Qui pluries de hoc a me interrogatus nec tamen ad interrogata respondens: tandem meis coactus importuni tatibus sic respondit. Si quæ pridie sum ex pertus non ignorares tibi semper inesset cau sa fletus. Ad quē ego Q uæso ut me uidisti edisseras. Tunc ille paulisper tacens inquit Q uales credis penas & tormenta non so lum damnatis: sed etiam in purgatorio

existentibus preparari. ad quē ego. De incer
tis quæ uera potest proferri sētentia. Vt eim
puto nostris quibus affligimur penis æquari
nō possūt. Ad quod ille Si omnes quæ in mū
do cogitari possunt pene: tormēta & afflictio
nes minori quæ illic habetur pene comparēt
Omnes quæ hinc uidentur pene & tormēta
solatia erunt mallet enim quilibet uiuentium
si illas experientia nocet penas usq; ad finem
mundi omnibus hís simul sine remedio cruci
ari penis quas omnes homines ab adam huc
usq; sigilatim ptulerūt: quā uno die in iferno
siue purgatorio minori quæ illuc habetur pe
na torqueri. Et ideo si causam mei interro
gas fletus timor penarum est quæ peccatori
bus iuste dantur. Scio nanq; erga deum meū
peccasse & ipsum iustum fore non dubito:
Qua de re non mireris si plango cum poti
us si non plangerē admirari deberes Sed po
tius admirare quare homines qui se mori nō
dubitant saltem aliorū experimēto tanta hic
securitate uiuūt nec tantas cogitant euadere
penas ad hoc dolore tactus intrinseco ita ut
uix uerba formare possē: dixi: heu quid audio

64

sed queso in quo differunt tormēta inferna
lia ab his quæ sunt in purgatorio dicas. Et il
le nihil inter se differūt quia eedē sūt magni
tudine pene purgatorii & inferni. Sed unum
est quo differre possunt quia infernales finē
non expectant: sed augumētum .s. in iudicii
uniuersalis die: quando corpora ibidem cru
ciabunt cū animabus. & purgatorii sunt cum
fine. Nā post expletam penitētiā: ide exēpti
gaudiis beatissimis perfruētur. Ad hæc ego.
Sūt omnibus ī purgatorio existentibus equa
lia tormenta uel diuersa ad hæc ille. Diuersa
qdem. aliquibus maiora aliquibus ue leuio
ra iuxta magnitudinē peccatorum. Nam in
prima ēt beatorꝝ omnes aiæ gloriosæ diuinā
contemplātur spetiē in qua omnis consistit
gloria. Quæ q̄uis singule tanta habeant gau
dia q̄ta uelle uel cogitare possūt: tamē gaudi
is non sunt pares: quia maiora hæc possidēt
minora illa iuxta opera q̄ fecerūt. Sed si tibi
ex hoc aliq̄ oriretur admiratio ut scis possit
inesse diuersitas gaudiorꝝ quorꝝ causa est so
solum ipē deus in quo nulla potuit unq̄ fore
diuersitas. solutio satis patet. Nā cū diuina

cõtemplatio uel cognitio siue intelligẽtia sit tota merces & gloria in aliquo põt eẽ sãctoꝝ minor i alio uero maior. Iccirco cũ ões simul aiæ deũ sicuti ẽ uideant & cognoscãt aliqua minus uidet & intelligit & sic sibi minor inẽ gloria. aliqua uero clarius uidet & subtilius intelligit & sic maiorem possidet gloriã. Sic ẽt de illorũ miserorum damnatoꝝ penis di ci põt. Nã cũ omnes animæ damnatoꝝ in uno consistant penarũ loco tam̃ diuersis cru cientur penis iuxta uitiorũ qualitates. Tãtũ siquidẽ differt inter christianoꝝ qui ibi tor quẽtur penas & paganorũ ut paganorũ cru ciamẽta respectu eorũ quæ falsi christiani & peccatores sustinẽt sint quasi nulla: q̃q̃ oio in effabilia sit nec a uiuẽtibus cogitabilia Et di gnũ est. Nam illi gratiam in uacuum recepe runt nec uoluerũt a peccatis corrigi dum ui xerunt sacris continue uociferantibus scrip turis quas pro nihilo putauer̃. Tum ego hor ribile inquam quod dicis & utinam sedulo mortalium insisteret mentibus ut uel tanta rum penarum terrore a prauis cessarent si uo lent amore gloriæ. Sed queso quid erga te

i

65

pridie exeũte aĩa pactũ ẽ breuiter intonesce
Ad quod ille Adueniẽte inquit mortis meæ
hora tãta in loco in quo migraturus iacebã
nephãdorũ affuit spirituũ multitudo ut pre
multitudine oĩo dinumerari nõ possẽt. Quo
rũ spẽs talis erat quod eo nil pẽnosius nil ue
horribilius excogitari põt. Potius.n. quilibet
hominũ flãmis ardẽtibus arsurũ se expone
ret q̃ eorũ formarũ ictu oculi uisione potiri
Qui ad me uenientes omnia quæcunq; ppe
traui opera contra deum ad meã memoriã
reuocabant suadentes mihi ut amplius de
diuina misericordia quam tam grauiter offen
deram nõ sperarem. Et certe noueris quod
nisi me diuina miseratio adiuuasset eis resi
stere non ualebam. Nam dum omni uigore
spiritus destitutus eorum uerbis paulomius
assentirem gloriosus affuit Hieronymus ma
gno uallatu agmine angellorum septies sole
splendidior me confortans. Qui ubi illos
spiritus nephandos fuit intuitus me tam di
re exacerbantes ualde commotus erga eos
uoce terribili eis dixit. Quod adhuc nequi
tiæ & omnis maledictionis spiritus uenistis.

Nesciebatis hunc meis fore fouēdum auxili
is protinus hūc relinquētes abite & uestras
ab eo elongate nequitias q̄tū distat oriens ab
occasu his illa maledictoꝝ spirituū societas
perterrita diris ululatibus & clamoribus li
mē loci in quo iacebā excessit. Tūc gloriosus
Hieronymus aliquibus imperās angelis ne a
me discederēt sed quousq; reuerteretur expe
ctarēt cum cæteris angelis festināter abscesit
Eodē quoq; abeūte angeli qui ad me custodi
endū remāserant me cōfortare cœpere blan
da & dulcia ꝓmittētes si forti aīo ꝑdurarē. In
ter hæc autē cōsolationis colloquia hora q̄
decursa secundo beatus Hieronimus ueniēs
stansq; in limine uelociter īquit uenite. Tūc
subito anima corpus relinquens tam graui
ter & acerbe quod certe quantæ fuerint pre
sure & angustie intellectu non caperet mens
humana nisi ut ego experientia didicisset.
si enim omnis humanoꝝ intelligentia quos
uellet dolores & angustias estimaret. tamē
respectu anime dissolutionis a corpore illa
pro nihilo computaret. hæc & alia non mi
nus ardua & ualde mortalibus formidanda

66

quæ p̄multitudīe p̄longitudīe præsēti operi
nō iscribā eo loquēte incipiebat claudi dies
occasu solis quo necesse fuit qd ei post mortē
cōtigerit nō explere. Sed quia id preceteris
affectabā seq̄nti die duobus aliis cū eo simul
conuocatis ad narrationis illius seriem redii
cupiens hoc ab illis etiam duobus aliis pau
dir̄ ut triū testimoīo solidius edocerer. Itaq
cū hi iam dicta reiciperent sic respōdi. Quā
q̄ hæc utilia sint nec cederet in uacuum sæpi
us ipsa fari. tamē his quæ iam audiui ōmis
sis queso ut quæ uobis post dissolutionem
corporis euenerint meo hianti animo detega
tis. Ad hæc ille qui mihi quæ audisti trāsac
to narrauerat die quod Cyrille iquit interro
gas nō est possibile plene fari qm̄ spiritualia
nostris minime sensibus cōprehendūtur. scis
nāq te nō exanimē fore & tamen quid aut
qualis sit āima nō agnoscis. Deum certe scis
omniū esse principiū & finē a quo incipiunt
omnia atq tendunt & tamen quid sit deus
aut qualis dum carnis istius grauissime por
tas pondus non intelligis nisi per speculū in
enigmate. Sic etiam de angelis & de cæteris

incorporeis idē liquet. Cū.n. multa quæ sūt notissima in natura nostræ puæ intelligentiæ defectu intelligere nō possumus sup cælestia & spiritualia oio aliena a naturæ cognitione quomodo intelligemus ut dicis inq̄ ē sed uti potes queso dicas. At ille circūloquar inquit id quod optas & dicā paulominus qđ nō possū. At hi qui mecū ea q̄ ego sūt expti si ita ē testificabuntur. Meā pridie aīā a corpore tot ut supra factus sum pressuris & doloribus dissoluta subito in ictu oculi ineffabiliter fuit ante dei iudicatis præsētiam depor tata: sed a quibus & quomodo non agnosco Nec certe mirum. Nam nunc carnis molle aggrauor. tunc autem erat anima sine carne Fuerunt etiam ibidem istorum animæ terroribus incogitabilibus quid iudex ageret formidantes. heu cur nesciunt mortales quibus hoc euēiet qđ tūc nobis. Certe si illi9 n̄ foret ignorantia totiens non peccarent nullumq; toto tempore gessimus peccatorum iudicem latere potuit: imo cuncta quæ fecimus tanq̄ si forent presentia cunctis astantibus clara erant: ita ut minimū nostrorum cogitaminū

67

ſicuti fuerit appareret. Conſidera quibus &
quot agitabamur terroribus. hic demonum
multitudo ſtabat mala teſtificãtes quæ feci
mus: locum modũ & tẽpora declarantes. hic
noſmetipſi q̃ obiciebãtur nul latenus cõtradi
cere poteramus. tũ quia iudicẽ cũcta ſciẽtem
tũ quia ipm quilibet noſtrũ iuſtiſſimũ cogno
ſcebat. Heu quid dicã: Quã ſẽtentiam pſtola
bamur ob eius memoriã nũc formido. hinc
mala undiq; uindictam iudici acclamabant
nec ullum pene apparebat bonũ: quo qd mi
ſericordiæ ſperaremus. hinc nos dignos ſup
plicio omnes qui aderãt exclamabant. Cũq;
iam nihil deeſſet niſi ſentẽtiã publicari quæ
peccatoribus digne datur. Ecce glorioſus hie
ronimus cũctis ſplẽdidior aſtris a beato Ioan
ne baptiſta ſummoq; apoſtolorũ principe pe
tro necnon & angelorum ingenti multitudi
ne comitatus ad præſidentis iudicis tronum
ueniens noſtram ſententiam ſuſpendi modi
co tẽporis noſq; ſibi dari ob reuerẽtiã & deuo
tionẽ quã ſibi cõtuleramus & ꝓpter erroris
deſtruendi neceſſitatem ut uoluit imperauit

deīde nos secū ducēs oī illa beata uallatus so cietate ubi fideliū animæ inestimabili gloria ꝑpetus ꝑfruūtur quæ ibi gerebantur ut red deremus testimonium declarauit. Post hæc ad purgatorium & infernū nos dedūcēs nō solū quæ ibi erāt indicauit: sed uoluit ut pœ narū experiētiā probaremus. His igitur om nibus sic peractis hora qua nostra cadauera sacco quo beatus fuit usus hieronymus teti git uenerabilis Eusebius idē gloriosus hiero nymus imperauit ut ad corpora rediremus mādans ut de his quæ uidimus testaremur ꝓmittēsq; nobis uigesimo die si de ꝑpetratis peccatis nos cōtingeret debitā penitētiā exer cere cū beato Eusebio qui tūc erat ex hoc sæ culo migraturus gloriā finis nesciā adipisci Sitq; corporibus aīæ nostræ sunt cōiunctæ. Multa siqdem Augustie carissime formidā da quæ mortaliū impressa mētibus ab eisdē labētium oīum terrenorū amorem & curam peruigilem qua tot aberrant homines utpu to fūditus extirparent patēter didici q̄ si his cartis īprimerē plus cogitato opus ꝓcederet: nec essem compos subscribere iam promissa

68

Itaq; cũ de proximo te expectem uisitaturũ Hieronimi reliquias ut tuæ quas pridie rece pi litterẽ fatebãtur. hæc omnia hoc fine clau dã tangẽs uenerabilis Eusebii sepulturã ut ad miracula redeã enarranda quæ superius sum pollicitus enarrare. Obitus nãq; Eusebii uenerabilis & triũ hominũ predictorꝝ seriẽ in præcedẽtibus q̃breuius potui inserui quæ dam tibi utputo affectuosa interponens: sed nũc prædictorum sepulturæ series ita patet Mortuo nãq; uenerabili eusebio hora tertia plura sunt miracula cunctis uisa quæ præce dentis uitæ sanctitatẽ testantur: quorum ad presens duo solum dicam.

m Onachus quidẽ eiusdẽ cenobii p̃lachri mis & uigiliis priuatus corporali lumie oculorũ stati ut Eusebii corpus uenerandũ facie tetigit pristinæ lucis grãm ẽ adeptus.

d Emoniacus autem quidã dum sacrum corpus ad ecclesiam duceremus eidem obuians est protinus liberatus.

i Vxta ecclesiam in q̃ua gloriosi Hiero nimi cadauer sãctissimũ ẽ humatũ ue

n̄erabilis Eusebii corpus honore debito nudū magum instar sepeliuimus. In cuius etiam ecclesiæ cimiterio hominum illorum trium qui eadem sunt hora mortui fuerāt corpora tumulata. His ergo uenerabilis Eusebii acta sileāt: ut pregrādia & ineffabilia locum tene āt prodigia Eximii Hieronimi iā promissa

i N ameno & iocūdissimo si quidē mirabilium gestorꝝ sanctissimi Heronymi prato positus uti sertum faciens pcipuos & decoros miraculorꝝ flores ad huius opusculi uenustatē & nostrorꝝ posterorū saluti utiles proposse legam. Quorum omninm quid pridie erga sabinianū heresiarchā pestiferū quem agnoscis pactum sit primo dicā. Sabinianus namq hereticorū fautor duas in xpo assserebat uolūtates & q peius est inter se quandoq discordes ad cuius tam inopinabilis falsitatis probationem introducebat illud in euāgelio xps dixit. pater si fieri potest transeat a me calix iste. Eliciens ex hoc quæstiones grauissimas & pene inextricabiles: quod passionem ūnam uolueric fugere uoluntate &

69

altera eandem coacte subire oportuerit passi
onē Ex his dicebat ꝗ multa xp̄s uoluit quæ
obtinere non potuit. Vnde tantum in nos do
loris excreuit ꝗ magnitudinem explicare ne
quimus. Peruertebat namqꝫ idem pestifer an
guis & lupus rapax se uestimento ouiū indu
ens nobis cōmissū gregem. Et ut seuitiā diri
pectoris efficatius exerceret opusculum quod
dam cōpilauerat falsis probans ratioibus hoc
sic esse. Quod quidem opusculum ut fidem
ei daremus glorioso Hieronimo totius ueri
tatis speculo imputabat. Cuius falsitatis no
ticiam sciens tibi gloriosum Hieronimū epi
stolam sup huius erroris destructiōe nō mul
tū ante sui obitum edidisse predictum heresi
archā cū suis discipulis & eiusdem nequitiæ
ministris inuitaui quodā dn̄ico die in eclesiā
ierosolomitanam ad disputandum & suū er
rorem nequissimum comprobandum. Quo
nanqꝫ die uniuersis meis suffraganeis epi
scopis & aliis quam pluribus orthodoxis
nec non & ipso heresiarchā cum suis ne
phandis discipulis in predicta ecclesia adu
natis disputatio a nona incœpta ad uespe

ras usq; tetendit. dum aūt idē heresiarcha cō
tra nos opusculum ab ipso falso compositum
quod glorioso intitulabatur Hieronimo alle
garet. has tantas beati Hieronimi iniurias fer
re non ualens bonæ memoriæ siluanus sanc
tæ nazareth eclesiæ archieps qui tanta beatū
Hieronimū affectione ai & ꝯdeuotiōe colebat
ut si quid faceret diuinū nomen & beati hie
ronimi premittebat. Vnde quasi ab omnib9
hierominianus dicebatur ꝑdicto heresiarche
protinus assurrexit: cum increpans q tot & tā
tas exercuisset neqtias. dū autem inter eos lō
ga oriretur contentio & uterq; obprobria si
bi inuicem proposse diceret in fine sic ambo
pariter statuerunt: q si usq; in subsequentis
diei hora nona beatus Hieronimus hoc opus
falso compositum euidenter ostenderet pre
dictus heresiarcha capite puniretur sin au
tem archiepiscopus. Quibus finito singuli
ad propria remeamur per totam autem noc
tem unusquisq; nostrum orationibus uacaui
mus ut nobis inopportunitatibus auxilium
eueniret a domio qui neminem unquam in
se spātiū sp̄nit. Magnus doīnus & laudabilis:

70

nimis cuius certæ sapientiæ nõ est numerus.
Statuto autẽ die & hora letus heresiarcha i
ecclesiam cũ suis nequitiæ filiis ueniẽs, huc
illucq; discurrẽs q̃rebat dei seruũ tanq̃ leo ru
giens deuorare ueluti si foret deus non intelli
gens nec seruo℞ suorũ preces exaudiens. Sed
tamẽ cum solidius se fatuus stare crederet mi
serabilius cecidit. Stabat aũt omnis fideliũ cũ
ctio qlibet sancti Hieronymi clamãs nomen
Clauserat siquidem gloriosus Hieronymus
aures fingens se dormire orõnes supplcantiũ
nõ itedẽs ut mirabilior appareret. at ego totus
pfusis lachrimis stupẽs & admirãs cur Hiero
nimus sic abesset qd deiceps accideret expec
tabam. Deniq; cum nil miraculi apparet sce
uire cœpit heresiarcha canina rabie ut silua
nus quod promiserat iam expleret. Ad locũ
aũt quo decolandus erat siluanus sanctissim9
gaudẽs & intrepidus tanq̃ ad nuptias ueni
ens lachrimãtes episcopos & omnes alios ca
tholicos qui ad hoc cõcurrerant spectaculum
his confortabat uerbis Exultate mecum ca
rissimi gaudete & nolite contristari quoni
am non derelinquit deus sperantes in se.

Si non exaūdiar plus meis iā perpetratis neq tiis merui. Post hæc genua flectēs sancte inqt Hieronyme adesto mihi si placet q̄q̄ hoc & maiori sim dignus supplicio tamē ne falsitas locum teneat ueritati succurre. Quod si fas nō ē ut adiuuer propitius esto i hora mortis ut gloriæ finis nescie expers. Hæc dicēs spe culatori collū prebuit & ut feriat ipm rogat Eleuat autē spiculator ensem antistitis uene rādi caput uno ictu cupiens amputare. Adest subito gloriosus Hieronymus cūctis cernenti bus manu extensa tenet ensem siluano impe rans ut exurgat. Deinde heresiarcham incre pans scripturas falso compositas inuens eiq; minās ab omniū euanuit oculis. Quod huic euenit eius similibus utinā eueniret confesti ut gloriosus Hieronimus disparuit heresiar che caput terrā tetigit a corpore detruncatū tāq̄ si ense spiculatoris manus eū āputas sed uno ictu. Quod tā mirabile cūcti uidētes q aderāt illico stupefacti deo grās egerī. & Hie ronimo glorioso & ad ueritatis tramitē he risiarche discipuli redierī. Ecce quātū uenera bilis antistitis fidutia in domino & beato Hie

71

ronymo fuit efficax qui pro ueritate mori minime formidauit. Exẽplar certe hic factus ẽ ueneradus antistes ceteris christianis. Nõ.n. christianus ille ẽ q ꝑ ueritate mori timet. Si .n. christus ꝑ nobis aĩmã posuit ut ab oĩ nos redimeret seruitute & nos ꝑ ipso cũ tẽpus ẽ animas ponere minime timeamus qa nemo nisi legitime certans põt coronã glorie obtiner

u Erum quia de siluano aliquid dictũ nosti aliud quoddã non minus utputo mirabile erga eum factum narro cuius tot forent testes quot & nazareth urbs & betheleẽ tenet qui propriis oculis hoc uiderũt. Serpẽs ille antiquus diabolus ob suam deiectus supbiam in inferni profundum antistitis siluani minime inuidens sanctitati in eum dolus & calidior cunctis animantibus grauiter est cõmotus. Qui ut uirum dei infamem redderet quatenus qui suo sanctitatis exẽplo releuabãtur adiectæ conuersationis semitas suo casu deciderẽt ad peiora nocte quadã formã sancti uiri sumẽs cuidam mulieri nobilissime iam in stratu quiescẽti apparuit & se ad eã illicite

accedere fingēs cōsensū sui corporis inquire bat. Ad quod terrore pterrita mulier uiri ignorans spēm dū se cū homie solam in ta lamo cerneret. nec quid faceret sciret diras cœpit uoces emittere ut clamoribus assiduis oēs excitarentur dormientes & non solum de illa domo: sed ēt conuicini. Qui oēs ad pdic te mulieres thalamū accurrētes quid hoc eēt īterrogauere pauidā mulierem. Interea cali dus serpēs sub thoro se ponēs cœpit latere. Qui ante accurrerāt hoc audientes, quis hic homo fuerit ubiq pquirere inceperūt. Verū illi diu perscrutantes tandē ad locum uenien tes ubi pestifer latebat āguis aliena spē occul tatū hominē inuenerūt. Qui eundem accen sis candelis intuētes siluanum archiepiscopū crediderunt, ad quod ōes qui aderāt stupefac ti & ueluti amentes effecti quasi quid agerēt qdue dicerēt ignorabant scientes eiusdem sā ctitatis nomen. At quia hoc detestabile ino pinabileq cernebāt. Cum interrogarunt: cur tantas nequitias perpetrasset. at ille. Quod inquit malum fecisti mulier hæc me ad hu iusmodi negotium inuitatur. Quod mulier

72

audiens eum fore mēdacē lacrimās correſpō dit. Tunc ille ut homines illos erga dei uirū ad maius odium concitaret quatenus illum citius diffamarēt talia cœpit & tam aborrēda uerba fari ꝙ nullus preturbatiōe auribus po terat ſubſtinere. Quo cū contumeliis & obꝓ briis exacribantes coacte extra domiculum expulerūt. Mane autem facto quæ geſta fue rant enarrātes ſiluanum archiepm ypocritā & dignū incendio acclamabant. Qua de re tota eſt nazareth cōmota uerſus archiepm ita ut audiendo eius nomē quilibet blaſfema uit: Mira huius uiri patientia & magne ſan ctitatis iuditium Volat ad inoxii āciſtitis au res tanti fama diſcriminis: tos tamē nō moue tur ad iniurias. Inter tot aduerſa cor manet immobile ad nullā ſe uertens impatientiā. Gratias ſemper diuino agēs nomini ſua hæc confitetur noxa meruiſſe. Quid dicā Augu ſtine. Non ſolum iniurias & obꝓbria ferre nō poſſum ſed etiā quibuſcꝫ uerbulis frāgor premia opto nec de laboribus curo q̄q̄ ſciā ad cælorꝝ regna non aliter quempiam niſi labo rum & afflictionum tramite poſſe peruenire

Quid enim aliud debeo iudicare cum mea sanctis in uita & in moribus discordē iuenio nisi & discordē i morte & i premio reperiri Flebilia & grauia mihi adsunt si sanctorꝝ ui tam & meā reor. Miror quippe quia auditu sanctorū gesta reuoluūt hoīes uti ego & tam̄ nil ut ipsi uolūt pagere. Porro ad meā dete gēdam insipiētiam est hoc quod dicam. Plu ries ab eiusdē siluani ore audisse me scio. nū quā tātū se fœlicē for q̄tū cū se ab hoībus de spici & cōculcari cernebat. Creuit i tātū eius infamia ꝙ eius opinio usqꝫ ad alexandriam ciprū & per ciuitates affines pene ore oīum ē delata ita ut nullus limē domus inoxii āti stitis calce tangere auderet. Manēs uero i su pernis dominus spectator oīum sinit labi sā ctos in tribulationū erumnas ut tunc fideles patientia eos reddat. sed eos exigente necessi tate impressuris minime derelinqt. Reuolu to itaqꝫ āno quo diaboli astutia talia erga dei hominē perpetrauerat ciuitatē nazareth ut illarū gentium scandalū aliqualiter mittiga ret uir dei occulte deserēs ad ecclesiam i qua gloriosi Hieronymi humatū quiescit corpus

k

73

tanq̃ ad refugii portum ueniẽs se in sepultu
ræ loco posuit oraturus. Quo per duarum
horarũ spaciũ in oratione ꝑdurante. uir qui
dã nequitiæ spiritu inflãmatus in p̃dictã ec
clesiã intrãs sanctũq; uirũ reperiẽs sup sepul
tura in oratione positũ ad eũ uelut draco cu
currit ei improperans q̃ mulierꝝ mẽtes ad li
bidinosas suas uoluptates cõtinue incitaret.
Quẽ agnus inocẽs siluanus se despici gaudẽs
humilitate solita ut ista sæpe ei dicat blãdis
colloquiis iuitabat. Quod pessimus ille latro
audiẽs gladiũ ex uagina suo pendẽti latere i
pudica trahẽs dextra ipsũ ut in siluani anti
stitis guttur imergeret eleuauit. Qui cũ hoc
uerbum succurre Hieronime gloriose uenerã
dus antistes opponeret in guttur propriũ ele
uatũ gladiũ immersit uiri illius dextra retro
uersa. Et sic ut dicebat seipsum uir neq̃ssim9
interemit ut in lacum caderet quem effodit
Admirabile hoc sed nõ minus est mirabile
id quod restat. Casu ita alius superueniens
uir nequissimus hoc quod ultiõe diuina per
petratum fuerat ut uidit protinus gladium
arripiens eũ interficere conabatur. Ne nimia

uerba loquar id quod primo acciderat huic euenit. Qui nūdū uir iste secūdus in terrā ce ciderat quod duo uiri alii ecclesiā intrauere quod uidētes diuini ignarri iudicii hoc tātū fuisse peractū scelus a dei homie putauerūt Quoꝝ unus id p̄ alio graue ferēs furia uesa nia undiqꝫ inflāmatus latro cœpit q̄tū pote rat exclamar̃ usqꝫ quo tua uiget malitia. Tu mulieres ad tuas libidiosas cogis uoluptates & homines interficis i oculto. Certe tuæ ho die nequitiæ finis erit Et subito pro posse cu currit ut eum extingueret uibrato & denuda to ense. At ut siluanus more solito succurre gloriose Hierōime exclamauit uir ille ut duo primi se manu & ense proprio iterfecit. Vir aūt alius q cū ipso uenerat hoc intuēs treme bōdus ob uisionē ad ecclesiæ fores cucurrit. Qui hoc maleficiis factū putās q̄tū poterat clamare cepit huc ōes accurrite. Ecce malefi cus siluanus archieṗs nō solū mulieres uitup at sed suis icātatiōibus necat hoies toto posse fit his uerbis nimis uiroꝝ & mulieꝝ cōcurſ9 uerberāt acra uoces cōbustiōe dignū siluanū archieṗm aclamātes hec ad m̄as sonāt aures

74

Tristis ego & lachrymãs ad tãtũ pergo mon
strũ. Stabat agnus inter lupos atrocissimos se
uiẽtes ut canes famelici rabie nõ minia mit
tissimus & letus tãq̃ fungẽs ꝓsperis nil dicẽs
aliud nisi hæc iuste patior: quia in deũ meũ
peccaui grauiter uerberatur uir innocẽs capi
tur ab oĩbus ut ad supplicia tanto letior q̃to
pœna grauior deducatur. At dũ ego manu si
lentiũ populo indicerẽ eius optans furore ni
mium mittigarẽ eo amplius iracũdia & furo
re populus inflãmatur. Cũq; iam captus sil
uanus extra ecclesiã deduceretur subito glori
osus hieronymus ut uisum est de loco i quo
iacebat surgens tanto circunfusus lumine ꝙ
ueluti solis radiis in eum intuẽtium oculi ui
brarentur cunctis apparuit suo deuotissimo
antistiti auxilia donaturus. Qui sua dextera
siluani enarrandi capiens dexteram his qui
eundem captũ retinebant ãtistitem uoce ter
ribili ut eundem dimitterent imperauit. Tã
tæ siquidẽ fuit uirtutis hæc iussio ut tãq̃ fi
niretur uox talis omnes repente tãtus timor
inuasit ꝙ oĩ uigore corporis destitui i terrã
uelut mortui cecidere. iter hæc mulier q̃dã

a nephãdo ſpiritu obũbrata cathenis iuncta cõpedibus maniciſq; ferreis alligata plurio rum hominũ manibus liberatiõis obtinẽdæ cã ad eccleſiã deportatur. at ubi mulieris pes tetigit lumẽ eccleſiæ ululatus & uoces terri biles miſerere mei glorioſe Hieronyme. nam per te crucior ante tps diabolus emittere nõ ceſſabat cui glorioſus Hieronimus nephãde inquit ſpiritus ab hac exi dei familia & tuas detege quas erga ſiluanum egiſti famulas in ſiluani forma omnibus te demonſtrãs. Tũc diabolus ut Hieronimus iuſſerat ita ut ab oĩ bus ſiluanus archieps crederetur apparuit. Et rẽ quam fecerat ut infamẽ rẽdderet dei fa mulũ narrauit. His dictis diris clamoribus & ululatibus nephandus ſpiritus de templo di ſparuit. Quod ubi tã mirabile eſt peractum glorioſus hieronimus ſui antiſtitis dexterã nõ relinquẽs quid optas inquit uoce leui ſua ue cariſſime tibi placita me facturum. At ille mi domine inquit ut me hic amplius nõ re linquas Ad quem glorioſus hieronimus cor rẽſpondit: Quod poſtulas ita fiat: Poſt me ue lociter ergo ueni hæc dicens cũctorum uiſui

75

se negauit. Interuallo autem hore unius fac
to siluanus archiepiscopus expirauit. Fit ob
hoc cunctis stupor & admiratio mãdata. Vn
diq̧ mulierum & uirorum necnon & puero
rum confluit multitudo lacrimarum effusiõe
terra madet uoces lamentationes ululatus
gemitus & suspiria in rama sonant. Quilibet
se reum eo q̱ in siluanum commisisset ueniã
petens clamat. Per totam autem sequentem
noctem gentium multitudo ab ecclesia nõ re
cedit. Itaq̧ mane facto clero ad antistitis fune
ra preparato corpus eiusdem ad nazareth ec
clesiã honore cõgruo deportatur tã illius ciui
tatis q̃ istius. s. betheleẽ multitudine comita
tũ. In qua qdẽ ecclesia nazareth corpus illud
uenerandum humanimus ut decebat longa
certe uerba auditu admiranda siluani uenerã
di presulis narranda essent. Sed quia dicendo
rum pregrandis patet area eiusdem uene
randi presulis actus finiam quædam alia
non minus grandia breui uerborum serie
narraturus.

¶ Narrãdum puto quoddã satis mirabile

quod ptim relatione iuridicorꝫ testiũ pti ocu
lorũ uisu didici.duo uiri nobilissimi & transi
toriis locupletes licet catholicæ ueritatis in
scii tamẽ ut in gẽtiliũ ritu geniti satis boni
gloriosi Hieronimi miracula audientes ex ci
uitate alexandria multis adunatis opibus de
uotione eiusdẽ feruidi cœperunt iter ut eius
dẽ gloriosi Hieronimi reliquias uisitarent.
Cumq; iam incepto itinere quodã a tramite de
uii introissent nemus ubi nulla hominũ aut
equorũ uestigia uidebantur beati hieronimi
innocẽtes nomẽ eiusdẽ se custodiæ tradidert
In eodẽ siquidẽ nemore quidã latronũ habi
tabat pricepshabẽs sub se plus qngẽtis latro
nibus modo hos modo illos ad aliquod desti
nãs iter ut transeuntes interficerent & ad eũ
dẽ & cæteros spolia reportarent.is itaq; prin
ceps hos transeũtes intuens tribus cõuocatis
latronibus ut ad eos interficiendum accede
derent imperauit. Qui sui principis implerẽ
iussa cupientibus assumptis armis illorsum
quorsum quã gradiebantur alexandrini cun
cto cursu tendunt. Magna siquidem glo
riosi hieronimi merita magna & prodigia

forte utputo a sanctis modicis talia nūq̄ uisa Accelerāt latrones ut trāseūtes mactent. Sed dū ꝓpe fiunt quos prius solū cernebāt duos paulomius inumerabiles eē uidēt inter quos uir quidam p̄ibat tanto luie circūlustrās ut ī tuendi in eum aliqualiter fas nō esset. Apre hendit timor stupor & admiratio hos latrōes quid aliud possint facere nesciūt nisi ad latro nes remeare. At ubi fuerūt a longe redeūtes retrouersi solū duos ut prius hoies reuidert̄ Mirātur nimis latrones & se illusos arbitrā tes cœperūt ad transeūtes hoies retrogredi. At ubi appropinquauerūt ut prius uiderant nunc uiderūt. Magis & magis stupefacti la trones cernentes in uacuum se redisse terga uerterūt & uelociter ad suum quid hi fecis sent principem expectantem deueniunt. In crepat eos princeps q̄d tā diu ꝑegissent. Sed cū rē gestā audit eos insipientes & fatuos exi stimās duodecim aliis latrōibus cōuocatis cū eisdē uersus transeuntes hoies meat cur sui a longe duos cernūt sed propinqui ut primi uiderant sic & isti uiderunt. Eorumdem pro tius tremūt bases trepidat cor fiūt uelut am

tes omni uigorē aī destituti. Tādem i se rede
untes eos latenter isequūtur cupientes quid
deinceps accidat edoceri. Trepidant uero hu
ius nescii transeuntes uiatores hos uidentes
homines & inter se qui hi sint auide procun
ctantur. Deniq; iā occasu solis inclinata die cū
quid in nocte faciant nesciant illos duodecim
latrones uiatores existimantes ad eosdem cō
sulendum statuunt declinare. At ubi uenien
di ad latrones iter carpunt eosdem latrones
solūmodo duos cernunt. Quo uigorem latro
nes adepti transeuntibus & ipsi protinus
obuiauerunt. Qui omnes insimul iuncti se
inuicem salutarūt. Interim interrogant latro
nes qui sunt unde ueniāt & quo pergāt. At
illi inquiunt uiatores sumus de alexandria
uenientes betheleē petimus ut gloriosi Hiero
nimi reliquias uisitemus. Ad hæc latronū pri
ceps. Qui illi iqt fuerūt uiri Qui hucusq;
uobiscū tātūmodo ueniebāt. Mirāt hos talia
fari uiatores & se postq̄ nemus intrauerunt
neminē nisi ipōs & tres alios uidisse uel audis
se dicūt. Tū latronū princeps narrans q̄ gesta
fuerant illos obsecrat ut ipsis ob quam causā

hoc acciderit si nesciunt debeãt indicare. Qui
bus illi ob aliam causã nisi quia gloriosi Hie
ronimi custodie se dederunt hoc euenisse se
nescire dicunt Ad hæc latrones spiritu sctõ
qui ubi uult spirat subito inspirante omni
quã prius habebãt ferocitate deposita i terrã
eorũ pedibus prouoluti pro excogitatis flagi
tiis ueniã postulãtes illos ad latrones alios ꝑ
duxerũt. Sed ꝙ dicã non minus patet ad cõ
tuendũ. Hora prima noctis ad latrones expe
ctantes deueniũt post hec qd acciderat decla
rant eosdẽ suppliciter exorantes ut his flagiti
is solitis iã expulsis ad gloriosi uisitandũ cada
uer Hyeronimi secũ irent. Fit his uerbis cæ
teris latronibus irrisio promittũt siqdẽ suo
principi & illis aliis necem durissimã si aude
ãt ãplius ista fari. nõ cessãtib9 illis priora iterũ
loqui uerba latronum quãplurimi caĩs rabie
furibũdi mox in eos insurgunt ensibus denu
datis. Potuerũt nempe rumpheas eleuare
sed ipsis gloriosi Hyeronimi auxilia postu
lantibus enses illos deponere donec illi qui
fuerant occidendi a Hyeronimo glorioso po
stularet nullatenus ualeret: O ineffabilis no

ſtri clemẽtia ſaluatoris quot modis quos uult facit ad cognitionẽ ſui nomis deuenire. Repẽte hæc tam inſueta omnis illa latronũ uidens cũctio altis deo & glorioſo hieronimo uocibus debitas agunt laudes eiuſdem ſe uouentes reliqas uiſitare. Facto itaqꝫ mane plures trecẽtis hominibus qui tũc tempr̃is ibi erãt talia perpetrantes cum eiſdem alexandrinis ex illo exeuntes nemore ad glorioſi Hieronimi tumulum deuenerunt cũctis tam inſueta prodigia enarrantes. Baptizãtur itaqꝫ gentiles alexandrini & cunctis mũdi uanitatibus conculcatis religioſã in quodã cenobio uitam agunt latrones autem illi ſimiliter ad lucem ueritatis ſancteqꝫ & laudabilis uitæ diuina gratia & glorioſi Hieronymi meritis peruenerunt.

ſ Icuti cõſtãtiopolitãis lr̃is ac de re mihi ſpecialr̃ directis tranſacto nõ lõgo dierꝝ ſpatio itellexi ſimile pene miraculũ qđ ſupra fctũ ẽ in urbe cõſtantinopolitana duobus accidit romanis iuuenibus a romana urbe betheleẽ ueientibus ꝓ glorioſi hieronimi corpor̃ uiſitãdo Quod tractabo ſicuti breuius potero. Cũ

78

igitur duo illi iuuenes cuidam appropinqua
rēt turri a cōstantinopoli per duodecim forte
distanti miliariorum spatium anteq̄ rus duo
bus miliaribus introirent eadem fere hora
in loco quorsū iuuenes ueniebāt duos contin
gerat homines interimi. Quorum mortis ru
mor dum in predicto resonante rure loci eius
dem uiri insimul congregati circum quaq; qs
horum fuerit interfector ceperunt inquirere
Cūq; diligenter perquirerēt adeē circum ne
minem nisi predictos iuuenes qui tam ꝓpe
ueniant reperientes eosdē protinus tenuerūt
ab eisdem credentes fore homines iterfectos
Mirātur itaq; huius ignarri iuuenes horū se
nil scire totis nisibus cōiurabant. At illi eoꝝ
pro nihilo computantes uerba captos eosdē
ad rus conātur ire festināter. Post hæc de rur̄
quia ad eosdē iustitia nō aspectabat cū accu
sationibus ad constantinopolitanū dn̄m capti
iuuenes destināt̄. Qui ne nimis longus fiam
uerbis qđ nō fecerāt tormītoꝝ rigor̄ iuueibus
iā cōfessis adiicitur mor̄ solito sn̄tia decollādi
heu q̄le cor audiēdo tot tormīta inocētū quos
& iuuētutis & pulcritudis maxia uēustas &

ortus nobilissimus decorabant posset se a la
chrimis cõtinere Flētes itaq̃ iuuenes grauib9
palidas fauces lacrimis irrigātes ululatus gei
tusq̃ & suspiria promere nõ cessantes glorio
se dicebant Hieronime hoc tale non est pre
miū quod obsequentibus tibi prestas. Est tale
premiū quod labore tui meruimur itineris.
Heu Romā urbs nostri prescia ortus. non sic
te credebamus nesciā nostri finis. Ad locū de
niq̃ tanti supplicii ibidem gentium maxima
multitudine expectāte innoxii iuuenes dedu
cūtur. Omni effabilis misericordia dei nostrū
qua cælum redūdat & terra nec ulli ad se cur
renti obliuiscitur misereri. Flexis in loco quo
plectendi erāt genibus i cælum uterq̃ iuue
nes manibus eleuatis gloriose magna uoce
iquit Hieronime uestre salutis & auxilii por
tus nostreq̃ spei anchora saluberrima & uita
lis hac inclina hora nostris indignis supplica
tionibus pias aures ut si hoc quo punimur
scelus nõ gessimus tuas liberationis opes pi
etate solita sētiamus. Quod si fecimus exi
gēte iustitia cõdemnēur. hæc ubi dixerīt colla
extēdūt carnificib9 feriēda nil dicentes q̃ suc

79

curre succurre Hieronime gloriose. quid mi
rũ si tot lacrimis cũctoꝝ ad se currẽtiũ mise
ricors opifex hier9 se a miserãdo non potuit
abstinerẽ circũstantium oium & carnificũ cor
da ẽt ad cõpassionẽ undiqꝫ mouebãtur. Ele
uatis si quidẽ ẽsibus iuuenũ carnifices colla
feriunt. At colla ꝑcussionũ signa uti poritifi
ci lapides forent recipiũt. Mirãtur carnifices
credentes se ictus fefellisse. denuo eleuant ut
plus possit & feriũt. sed tamẽ uti prius isensi
bilia iuuenũ colla manẽt. At illi iterũ atqꝫ ite
rũ feriunt. Sed enses uti palee essent iuuenes
sẽtiunt. Oritur ex hoc iter astantes admiratio
& stupor uehemẽtissimus omẽs capit. hinc
ĩde gentiũ ad tam insueti miraculi uisionẽ cõ
fluit multitudo. Audit hæc & ipse snie lator
& cucurrit iubetqꝫ carnificibus ut se uidente
denuo feriãt & tñ oimode illesa iuuenũ colla
manent. stupens magis ac magis iudex tãtiqꝫ
ignarrus miraculi nil sit aliud cur hæc fiant
q̃ ueneficia cogitare. Precepit itaqꝫ ministris
oĩ mora postposita nudos tradi arsuros iu
uenes rogi flãmis. Circa illos mox copiosus
ignis accenditur. infunduntur lignis oleũ &

pix ut eorũdẽ uita citius destruat. Quid mi
rãdũ si cõpos ꝓtegendi ab ensibus gloriosus
Hierõimus a flãmis suos se ĩnocẽtes sedulis
uocibus iuuenes potuit liberare Sursũ igniũ
flãme ĩ ĩmẽsum scãdũt : At iuuenes sub aliis
cõsistẽtes Hieronymi gloriosi salubriter per
manẽt uelut ĩ ameno si qescerẽt uiridario &
iocũdo. Post hæc iudex utꝝ hoc ascribẽdũ mi
raculis an uenefitiis citius cupiens experiri
ut si hi diebus octo suspensi uiuerũt quo uel
lent abirẽt soluti & liberi cẽsuit. Suspẽsis itaq
illis mox Hieronymi gloriosi pñtia minie de
fuit plãtas maibus tenẽs pedũ illesos & uiua
ces statutis diebus mirabiliter conseruauit
Currunt igitur octauo die totius ciuitatis &
circũ adiacẽtiũ ñnullarũ uiri currit & iudex
Cernũt clare gloriosum miraculũ patefacieti
bus quæ uiderẽt. Qui ad custodiẽdos iuuenes
fuerãt deputati. Miserantur omnes uocibus
ĩ excelsis laudes agũt creatori & Hieronymo
glorioso. Mox de eculeo innoxii iuuenes
deponuntur & maximis honorum exequiis
ab omni populo uenerantur. Verũ ceu idest
sicut ĩ urbẽ cõstãtinopolitanã capti & dolor

80

uehemẽtior intrauerunt ita liberi honorifice & cum gaudio ineffabili exierunt. Et tamen ãnuente deo a multis constantinopolitani populi cõmitati bethleem attingentes ueneratione debita gloriosi Hieronymi reliquias uisitarunt. Statimq; deposita secularium omni cura cenobium in quo gloriosus uixit Hieronymus intrauerunt. Et uacantes die noctuq; penitẽtiæ & orationibus celebri uita sanctitatis pspicue in predicto cenobio adhuc manẽt

m Agnæ admiratiõis gaudii deuotiõisq; iam precedens iuuenũ miraculum extitit sed multe formidinis constat sequẽs i sacris ordinibus maxime constitutis. Apud superiorem thebaidem quõdam dominarũ fuisse ante duos annos dicitur eximiũ & dite monasteriũ omni pulchritudine ac excellentia decoratũ in quo pene ducentæ domine uita honeste religionis reclusiõe cõtinua decorisq; moribus permanebant Ad hoc quibus insũt figant aures. nec quod una hauserunt auricula effundant altera. Nauis q̃tuncũq; sana sit & integra modicũ imo quasi nihil prodest si alta uolens secare maria puum qd' fundo inẽ

foramē relinquat ut dira naufragia non adū ritat Cur hæc sum factus pñtis narratiōis hi storia reserabit. Multis itaq; polēs predictū monasteriū uirtutibus unū pessimum quo fuit simoniæ uitiū retinebat. Nam instigāte diabolo in eisdē dominabus hæc obseruabat abusio ut si quā uellēt ī mōialē r̄cipere nō tā tum intuitu caritatis & misericordiæ recipiē dæq; bonitate quantum amore recipiebant pecuniæ. Nam enim i monasterium itrare mensura poterat nisi certæ pecuniæ q̄titas secum iret. In hoc si quidem erat moāsterio sanctimonialis quædam domina etate grāde ua quæ ab infantia sua in ieiuniis orationi bus omni terreno resoluta ceno deo uixerat quæ uitium illud quamplurimum abhor rebat. Cui nocte quadam ut erat solita in oratione posite gloriosus Hieronymus ap parens locum illum immenso illustrans lu mie eidem precepit ut ad abbatissā ceterasq; illius cenobii moniales mane pergeret nunti ans q̄ nisi a peccato iam in ueritate manum retraherēt ultionem diuinam subito expecta rēt. His dictis dispuit pterrita uisiōe insueta

sãctimonialis domia qs hic fuerit iubẽs talia
nũciari in seipsa auide ptractans totã illã noc
tẽ pegit isomnẽ. Crepusculo dei aduẽiẽte ões
i capitulo moniales propulsato tintinabulo
cõgregauit: quibus admirãtibus ad qd forẽt
tãta festinatione i capitulo cõuocare sãctimo
nialis domia ex eaꝝ exurgens medioqꝫ uide
rat & audierat oibus patefecit. fit illico moia
libus cũctis ex hoc irrisio hanc exclamãt fatu
ãm multisqꝫ garriunt derisioibus hoc forte il
la nimia ebrietate somniasse. Illa uero decep
ta cõtumelia patiẽtie se scuto muniens de ea
rumdem siqdem pertinatia nimium dolens
sed de sua despectione gaudẽs ad solitas re
dit orõnes supplicãs cõtinue ne suis moniali
bus quod audierat eueniret. trãsactis igr̃ die
bus decẽ nocte media p̃dictæ sanctimoiali do
minæ hic pro re deuotis oratiõibus icũbenti
gloriosus iterꝝ apparuit Hieronimus eidem
utqꝫ prius nũciauerat moialibus itrepide nũ
ciaret allocutione mandauit benigna ad quẽ
illa quis inquit es domie talia mihi mãdans
at ille hieronimus inqens sum ab eiusdẽ eua
nuit oculis. Illa uero sanctus earũ ptinaciam

quid ageret qd ue diceret nesciēs.tādē malēs a monialibus insana & ebria reputari.q̄ diui nis contraire p̄ceptis congregatis iteꝝ moni alibus quæ uiderat & audierat uoluit ītima re.Ast ut eā assurgere moniales pestifere cō spexerunt diuini nescie iudicii sibi de proxio affuturi anteq̄ uerba incipet e capitulo cum magnis cachiationibus exierūt.Trāsactis ue ro insup diebus tribus dormiēti p̄dictæ sācti moniali dominæ gloriosus Hieronymus in effabili quasi societate uallatus angelloꝝ no cte apparens media eā excitauit eiq; iussit ꝑ tinus ut de illo exiret monasterio:nec subito futurā sentētiam expectaret.Cum uero illa multis lachrimis suplicaret ne hoc fieret glo riosus inquit hieronimus ad Abbatissā & cæ teras ꝑgito omni mora postposita eisdē nun cias ꝙ nisi pœniteāt hac nocte diuinā sentiēt ultionē.Si autē in sua permanebunt duritía statim exiens amplius in monasterio ne mo reris his finitis abscessit. Hæc igitur audi ens sanctimonialis anxia plenaq; tristitiis ca pitulū adiit & cāpanā cepit uehemēter ut ad capitulū moniales accederent resonare.Quo

abbatissa de somno euigilãs cognoscensq; ab
hac fore pulsatã campanam iracunda ꝓpera
uit. At ubi illam uidit diris eã nimis icrepãs
nullum uoluit audire uerbum ꝓmittẽs q; ni
si cessaret hæc agere secũ ãplius ĩ mõasterio
nõ maneret. Cui sãctimonialis domina Ne
trades ĩquit quæso agere quæ ꝓmittis ꝑfec
to me noscas hoc in loco amplius nõ mãsurã
Gloriosus equidem Hieronymus apparens
mihi tãtũmodo huic statim monasterio fu
turũ iuditiũ patefecit. hæc audiẽs abbatissa
deridere cœpit hanc existimãs uesano capite
ista fari. Et hostiariã cõuocãs iussit ut hãc de
monasterio ꝓtinus effugaret. Mãdãs eidem
ut aliquali hora sic extra dimissã postmodũ
faceret introire ut sic ab inceptis operibus iã
cessaret. hac de re leta sanctimonialis domi
na q̃citius potuit de monasterio est egressa
lacrimis tamen fusa doloribusq; repleta pro
his quæ monasterio nonerat euenir̃. Terribi
lis siquidem deus fortis atq; potens & quis
resistet ei. Heu cur homines eum non formi
dant Qui tantum irritant idest ꝓuocãt eius
irã scientes nullatenus posse ab eius effugere

mãibus ut eos eius magnũ & ienarrabile iũ
diciũ nõ cõprehendat saltẽ his miseri terreã
tur exẽplis. Audiãt qui in suis cõfidũt diuiti
is qꝗ in ira cõcitãt excelsũ dominũ suæ aua
ritiæ siccitate quale huic mõasterio a deo ꝓ
pter pecunias faciẽ auertẽti de cælo ẽ iuditiũ
iaculatũ. Pene lim̃ hostii sãctimõialis dña ex
cesserat ꝙ subito totũ corruit mõasteriũ ões
opprimẽs moiales ita ut ex eis nec una remã
sit. Sãctimonialis uero illa in quodã uenera
bili dominaꝝ monasterio qđ ẽ apud inferio
rẽ thebaidẽ hactenus sanctitate ꝑcipua uiua
manet.

d Ignum cẽsui præmissis miraculis ali
qua alia cõtra peccãtes diuini iudicii
declaratiua uigere si forte premẽtui multitu
die peccatorũ corda tenacia & plusq̃ lapidea
cõuerterẽtur quatẽus cũ se ob peccata cerne
rẽt belluas fieri rationẽ & cognitionẽ sui rcu
perãtes ut fierẽt hoĩes adipisci mererentur.
Abiecta eteni ratiõe qua sũt hoĩes infra bru
ta animalia rediguntur. Græcorũ quidã he
reticus die quadã cum sacerdote quodam iñ
ierosolomitana ecclesia publice disputabat

83

Cũq; sacerdos ob suæ ptis defẽsionẽ auctori tatẽ q̃dam gloriosi Hieronymi allegaret ut græci destrueret rationes temerario pestifer græcus ore gloriosũ hieronimũ totius ueri tatis lumẽ mẽtitũ nõ erubuit uoce fare. Atq; uoce talẽ nequitiã perpetrarat uocẽ deinceps nullatenus nõ formauit.

q Vidam insuper alius hereticus pesti fer arrianorũ in quadã disputatione quãdã Hieronimi gloriosi auctoritatẽ cõtra eũ inducẽti ut mentitus esset sua temeritate respondit qui subito fuit diuina ultione per cussus. Nam nũdum uerbum uoce finiẽs cla mare p totũ illũ dicit sine aliqua cessatiõe nõ desiit miserere miserere hieronime gloriose q2 a te pœnis durissimis torqueor. Et hoc p totũ illum diẽ q̃tis poterat uocibus clamans hora cõpletorii miserabilr̃ cunctis q ad hoc spectaculũ concurrerãt cernẽtibus expirauit.

h Ereticus qdã alius pestiferæ heresis arriane cui ante meum obitũ finem prius ĩ ponat dominus ĩ ecclesia sion gloriosi hierõi mi imaginẽ cernẽs utinam inquit sic te cum

uiuebas meis manibus tenuissem qa meo te gladio iugulassē. hæc ut dicta dedit gladiū euaginās tota in ipm imagini illius gutturi infixit quāmagnus est iste hieronimus tot faciens mirabilia iaudita: cui secūdum opa sua similis nō apparet. Potuit equidē imbecilis ī imaginis gutture gladiū figere dextera. Sed ab imagie gladiū & a gladio manū quousq; res innotuit extrahere nullatenus fuit cōpos Moxq; ex pcussionis loco tāq̄ ex hois corpor̄ uiui sanguinis nuda fluxit quæ usq; modo pro miraculo declarādo nūq̄ fluere cessat. Eadē insup hora qua res sic acta ē iudici ī atrio existenti idē gloriosus Hieronymus cū gladio gutturi infixo apparēs pro offēssione huiusmodi uindictam fieri postulauit. Et hæc dicens abiit stupefactus itaq; iudex cum cæteris qui astabant ad ecclesiam properans hereticum manu gladio infixum tenentem reperit: Qui protinus ut hi uiderunt manum fuit cōpos a gladio remouendi. Captus itaq; hereticus in sua permanēs duritia ob aliud non se dolere nisi quia uiuum non teneret hieronymum garriens a populi multitudine

lapidibus lignis ensibus & lanceis iugulatur.
n Epos meus ioannes quē agnoscis oī
fulgēs pulchritudine quē mihi in lo
cum filii adoptaui utputo tibi pridie quid
ei euenerit enarrauit. Sed tamē ut prestanti
us memoriæ cōmēdetur silentio nō transibo
Captus itaq; idē Ioannes ante duos ānos a p
sis & persa℞ regis ministris uēditus propter
eminētem suā pulchritudinē ad ŕgis exercē
da obsequia deputatur. Cūq; per annū in re
gis curia nō paruo dolore & tedio pmāsisset
eodē reuolutionis animi die prandenti regi
seruiens p̄tristitia se a lachrimis nō potuit cō
tinere. hoc rex intuens lachrimarū ab eo aui
de querit cām. Qua comperta in quodā eum
castro quibusdā precepit militibus custodire
Sequēti itaq; nocte eodē in castro existēte di
tis lachrimis ūdiq; madefacto i somnis eidē
gloriosus Hierōimus ueniēs manūq; eius ut
sibi uidebatur capiēs ad ciuitatē ierusalem se
cū duxit. Expergefactus mane putās se i cā
stro a militibus retineri in domo qua maneo
se iuenit: qui admiratione uelut amens qua
si utrum in castro uel i domicilio meo staret

nullatenus dicernebat. In se postremo rediẽs emissa uoce dormiẽtẽ familiã excitauit. Cur runt igitur ad me famuli adesse Ioãnem inef fabili gaudio nũciãtes. Sup qua re dubius ac currẽs quẽ a persis uinctũ putabã pñtẽ cerno Quo quidẽ quid ei acciderat enarrãte deo & glorioso hieronimo laudes maxĩe psoluũtur

¶ Antimoĩalis qdã domina oĩum pene pulcherrima feminarꝝ etate iuuẽcula sed animi sapientia ualde cana beati Hieroni mi deuotissima in quodã cenobio dominarũ multa sanctitate ut opinor adhuc uiuit. Cui quod audies dicitur contigisse. Sit mulier hæc aliis in exemplum quæ huc illucq; pla teas & uicos discurrere nũq̃ cessãt sua stulto rum hominum illaqueantes animas uisiõe Nullo tot diabolus animas recte capit quot pessimo mulierum. Sanctimonialis hæc ut oĩum dominarum testimonio comprobatur nũq̃ nisi eã maxia cõpellat necessitas extra suã celulã gradũ figit. Neq; eim aliud agit opus qn aut oratioĩbus uacat aut lectioĩbus & meditationibus ĩplicat aut corpus reficit

85

dormiendo. His dūtus sapiens antiquus dia bolus inuidens ut eam a sancto proposito re uocaret cuiusdam nobilissimi iuuenis aīmū in eiusdē sanctimonialis tantam concitauit cō cupiscētiam q nil poterat die noctuq; aliud nisi quomodo posset eam attingere cogitare. Circa monasterium non lumine excecatus cō tinue pergens nullum remedium aliud repe rire quibat. Tantam nāq; stultitiæ nube calli gatus extitit ut multotiēs se suis pniciosis tur batum affectibus cernēs uoluerit se aquis tra dere suffocandum. Stulti amoris stultum iuuenem cathenā de die i diem stringit & ut hæc ad sanctimonialis aures resonent ob suā nō audet pudicitiam. Qua de re omni ad hoc auxilio destitutus quēdam inuenies magū ueneficia & demonum incantationes nephā das artibus exercentem magnam promittit si quod optat executus fuerit peccuīæ quan titatem. Tunc uenefitiorum magus suis car minibus conuocatum demonem decipiendi eam nocte media festine ad sanctam desti nat monialem. Ad celulam itaq; accedens demon transire ultra cellulæ lumē hieroimi

gloriosi imagis i cella picte tiore nimio inqt
Mira res augustine ut multiplicib9 patet exẽ
plis. Tãtus gloriosi hieroimi diabolo timor
inẽ ut ẽt suæ picturæ nõ audeat apparerẽ. Nã
si cui ab eodem obsesso corpori p̃ciosa demon
stretur imago ab eodẽ cõtinuo diabolus effu
gatur. Igitur cõmissũ explere opus neq̃ spũs
posse desperans admittẽrẽ reuertitur sibiq; ne
gari ad monialem introitũ pãdit ob gloriosi
hieronimi imaginẽ celle pictaui. Quem deri
dẽs dimisit. Moxq; cõuocatum alium demo
nẽ q̃ citius potest mittit ad huius opa finien
da sit secundo id q̃ primo. At secũdus p horã
manens coactus cœpit excelsas uoces emitterẽ
Si me hieronime hic finis recedere huc ulte
rius non reuertar. Ad hæc stupefacta mulier
quæ orationibus cellule inherebat quis istas
fundat uoces nimio pauore perconctatur.
Non cessante diabolo sic clamare excitate il
lius cenobii moniales timore percusse grandi
tremule ad illam accurrunt celulam cruce do
mini preunte. At ut illum fore nequam spi
ritum sicut eundem coniurant ut debeat
qua de causa uenerit intimare. Narrans

86

equidē diabolus rei seriem seq; gemitibus & ululatibus pandens cathenis igneis iunctum a hieronymo detineri rogat eas ut suis mereatur precibus abeundi gratiam inuenire. Ast ubi hæ mōiales audiunt deo & glorioso Hieronymo laudes reddunt suppliciter postulantes ut demonem hunc nullatenus reuersurū de eodem cenobio effugaret. Vix orationum uerbis finitis diabolus magnis stridoribus ex eodem loco recedens magum adiit eumq; capiens tantis uerberibus & cruciatibus flagellauit ut per multa horarūm spacia ī eo aliquod uitale signum paulominus appareret diris clamans uocibus Mei cruciatus causa fuisti ad illam me destinans monialem certe in te hisdem uerberibus uindicabor. Inter uerbera autem tam horrida magus cum se pene perniciei proquum cerneret suas uidēs artes nullum sibi auxilium adhibere: ad totus refugii portum Hieronimum gloriosum iam naufragus se dirigens glorise inquit Hieronyme huic ad tuam clementiam subueni misero accurrēti ei solita misericordiæ dona ī grādia nō denegās. Promitto nanq; si tuis

hac hora adiutus auxiliis pnitie tã horribili nõ succumbã. deiceps cũctis exutus fallatiis a tuis obsequiis nõ recedã. his finitis uelut fumus ab eodẽ neq̃ spũs euanuit. Per ãnũ autẽ idẽ iacuit uerberibus magus intãtum sui corporis ipos ꝙ nõ nisi alieno auxilio potuit se mouere. Mox idẽ accepta pnia magus ãteq̃ e lecto surgeret cũctis cõbustis codicibus q̃bus artes illas nequissimas exercebat uẽditisq; õibus quæ habebat & pauperibus erogatis cõpleto ãno i illa se ob penitẽtiã peragẽdam in quadam spelũcha claudẽs heremo i qua per quadriẽium gloriosus stetit hieronimus multa sãctitate & penitẽtiæ asperitate polet. huc queso iuuenes omnes currant. & isani iuuenis exemplo discant ne quod illi contigit sibi postmodũ doleant cõtigisse. Insanus itaq; iuuenis tantis circumligatus luxuriæ laqueis se uidẽs omnimode suæ miserrimæ uoluptatis desiderio nephandissimo defraudari quadam nocte laqueo se supendit Et sic infelix tẽporali uita simul & ꝑpetua se priuauit. Ecce quot maloꝝ causa turpissimum luxuriæ uitiũ fore liquet. Nil tã ruinæ aïæ pariter &

corporis promptum p̄cipitiū q̄tum istud ne quissimū arbitror scelus. Ex ip̄o nāq; homici dia ebrietates cōmessatiōes inuidiæ detractio nes contentiones & pene uniuersa oriuntur mala ut ueteris & noui testi īfinitis patet exē plis. necnō & continuis manifestisq; experien tiis declaratur. At hæc autē ut maior iuueni bus detur astutia se tuēdi q̄a status ullus peri culosior ñ ē inscipiētis iuuētutis aliud censui exemplū mei nepotis rufi etatis forte decem & octo ānorum q̄q̄ dolore nimio subrogare.

n On ē ambiguū ista q̄ȝ æ icipio enarra re magnis tribulatioibus meæ memo riæ reuocari. Sed tñ ut p̄missū ē ut omnibus maxie iuuenibus p̄ueniāt in exemplū scilētio illa nequeo p̄terir̄. Nepos q̄dam meus rufus noie utroq; priuatus parente āniculus ad me as deuenit manus qui ūt ex matris uiscerib9 nō exisset ne illi q̄d sustinet cōtingisset. Quē tāta diligentia suo infortunio enutriui ut a pluribus a me genitus putaret̄. Crescens itaq; idē puer īfelix etate sed nō sapia igēti pulcri tudie corporis sed nō aie decorisq; & p̄bis mo

ribus hōestate boitate & multæ sapiētiæ ele gātia decoratus a cūctis dilectiōe supflua co lebat᷑. Is nāq; i decio octauo etatis sue āno ibe cillis & miserrimus expirauit. Propter quē tā tis ab omnibus īsonuit luctus ut uix per mē sem finē potuerit inuenire. Sed certe luctus ꝑ eo qđ euenerat nō sufficit. At ego nimiæ eius incumbens dilectioni pluries gloriosum rogaui Hieronymū: ut mihi qd nepoti meo acciderat reuelaret. Igit᷑ meis ānuens Hieroni mus gloriosus precibus obtinui quod glisce bam. Oranti eim mihi die quodam hora no na tantus affuit fetor quod naribus nullare nūs poteram tollerar᷑. hæc dum mecū tacitus reputans unde hic tantus aderet fetor admi rarer supra meum uerticem eleuatis oculis infœlicem nepotē uidi terribilis uisionis ita ꝙ in eū uisum iprimer᷑ nō audebam. Nā ca thenis igneis circūligatus fornacis instar flā mas fedicissimas erumpebat. Ad hāc itaq; ui sionē subito me tā uehemēs timor arripuit ut dū pluries loq uellē formādi uocē nullate nus cōpos essē. Postrēo aliqtulū i me r̄diēs si meus erat nepos uoce cepi pqrer᷑ tremebūda.

88

Ad hæc ille ululatibus & suspiriis ũt iqt non fuissem ne tam diris essem cruciatibus depu tatus. Nam scias me tartareis mãsioibus per petuis tẽporibus permãsurũ heu quid dicã: his dictis tantus mihi dolor affuit ut si admi ratus quomodo uita protinus nõ dicessit lon gis auté expletis colloquiis ab eodem sciscita tus fui cur diuinæ fuisset misericordiæ sic ex ors cum in mundo tot uirtutibus sic polleret pro nulla inquit me scias causa fore damna tũ nisi qa i ludis maxime delectabar. At quia in morte accepta penitentia quasi stulta igno rantia ut debebam postposui confiteri diuinã non merui ueniam adipisci. Et hæc dicens a meis disparuit oculis. Talis auté eo abeunte remansit fetor ut in locũ illum hactenus nul lus audeat introire. Ecce q̃tum turpissimũ lu di scelus diuine abhorrent maiestatis oculi. Timeamus ergo ne uos bonorũ rapiat iner mes tã repẽtinus interitus penitere nos uitio rum contingat dum tempus inest: quia post modum penitentia foret frustra. Vt igitur a xp̃ianis tãte ruinæ ludi ꝑcul effugiat nephas imo ut omni memoria deleatur extra. alia

quædã q̃breuius potero ſubrogabo.

i N ſamaria quidecim nundũ expletis diebus dũ miſer quidã ludẽs quaſi oĩa que habere poterat cõſũpſiſſet glorioſi cepit hieronimi nomẽ auſu temerario blaſſemare Quem nephãda blaſſemie uix finiẽtẽ uerba uidentibus & ſtupentibus cunctis mox e cælo fulmen ueniens interemit.

t Ribus aliis in tiro ludẽtibus hoc accidit quod enarro. Cũ.n.illi ſuũ uellent incipere ludum ut qui ſe hoc ab eiſdẽ audiſſe & totam rei ſeriem ſe uidiſſe fantur referunt ſic dixerunt: Fac quicquid uis hieronie quia te inuito ludũ iſtũ alacriter finiemus. His itaq; dictis ſuum inceperũt ludum: quo quidem primordiato quaſi uno elapſo inſtãti ſe terra aperiens illos ſolum aſſorbuit itã ut nil ex eis amplius fuerit uiſum.

q Vod uiſu noſcitur ueriſſimo teſtimonio comprobatur Iccirco etſi dico que multis poſſes comprobar̃ teſtibus tamen me ipſo teſte qui ea uiſione propria didici comprobato. Iuxta meã in qua in hyeruſalẽ habito edẽ nobiliſſimus qdã fuit milles trãſitoriis

m

nimiũ locuples qui unicũ habẽs filiũ eiusdẽ stultissimi amoris cecitate ꝑcussus nõ solum a prauis eũ corrigere noluit: sed ẽt eũ ipse me praua instrueꝛ conebatur parẽtes fatui & isti similes mẽtis queso oculos huc inclinẽt ut qs finis eueniat nõ ignorẽt. Multi.n.homines magnas aĩæ & corporis inciderũt ruinas ob prauoꝝ parẽtũ insipiẽtiã. Crescẽs nãqꝫ illius militis filius cũctis bonis moribus destitutus de die in diẽ peiorãdo totũ suũ tempus amittẽs in ludis & blassemiis cũctisqꝫ immõditiis patre accusante annum attigit duodenum qui quodã aduesperascẽte die solitis cum patre ludis insistens ludum eodem ut gliscebat non habente prior prorupit in hæc uerba: Si quid ille potest Hieronymus qui ludos prohibet iam exerceat. Nam se inuito non nisi uictor exurgam uerum hoc duntaxat ipso prosequente nequam spiritus interimi hominis specie cunctis uidentibus locum in quo ludebant ueloci gradu adiens eundem puerum infœlicem rapuit: sed quo detulit nulli hactenus hominum est compertum. Verum ut puto eum detulit in

infernū. Eadē nāq hora casu ad quādā mee domus fenestrā quæ loco in quo ludētes degebāt pater & filius ex opposito sita est me posuerā quo me necesse fuit uidere ueritate prospicua seriem tā formidādæ rei gestæ. Discāt ergo iuuenes in iuuētutis tpre qđ cæteris est pstātius expetēdis moribus se fulcirē ne uilibus caducisq moribus iuuenilis aīus informatus statū uitiosū in canitie nequeat pmutare. Quod.n. nouæ cartæ scribitur de facili nō deletur. Discāt & parentes fatui filios correctionibus & uerberibus erudire nec uitiorꝝ sinant ut ueteres radices figere nō faciliter euellandas ne flendi & hic & in futuro eis succedat euētus. Nā nisi fallor ad æternorū gaudiorum patriam deueniendi artissima & sine ambiguitate aliqua a paricissimis certe cognita extat uia. At uno habito oppositorum alterum per se patet. Eundi ad perditionē iter latissimum & multis imo pene infinitis limitibus plenū fore cōstat. quodlibet.n. mortaliū peccatorum ad perditionē tramitem suum struit ad quam nedum hominum paganorum: sed etiam illorū quos

ſacri baptiſmatis unda lauit cõfluit multitũ
do. nã de paganis nulla oritur queſtio ꝙ non
dãnentur maiorẽq; fore liquet numeꝝ mul
tiplicibus inſiſtẽtiũ flagitiis quorũ nulla pe
ne unq̃ cognoſcitur emẽdatio. Quiimo r̃ſpe
ctiue qdẽ dico pariter malis & bonis oibus cõ
ſideratis nõ eſt qui bonũ faciat nõ eſt uſq; ad
unũ: ſed ões poſt ſuas improbas & peſſimas
ambulant uoluptates. Conſequẽter ergo con
cludi debet ꝙ ad eterna beatitudis gaudia ra
riſſimi gradiantur infinite qnimo omnes pe
ne ſacræ ſcripturæ auctoritates hoc teſtãtur
infinita ſiqdẽ & exẽpla poſſemus pſpicaciter
intueri ad huiuſmodi i ueritatẽ ſufficiẽtius.
demõſtrãdã. Sed hæc ex oibus unũ cẽſeri de
cet nec ad hæc diſcrepari põt nullũ. ſ. ad eter
na modo aliquo puenire poſſe gaudia niſi
oibus nõ particulariter uitiis extirpatis uirtu
tũ ſtudeat itinere properare. His iã fine da
to exẽpla & prodigia modica huius operis fi
ne propinquo breuiter ĩtroducã & duo p̃ci
pue admirãda quæ a uenerabili uiro Nico
lao cretenſis inſulæ archiepiſcopo referente
didici primo.

u Enerabilis idē archieps pridie glorio
si Hieronymi deuotione nimia betheleē ue
nit ut eiuſdē cūctis honoribus colēdas r̄liqas
uiſitaret ut totus caritate feruidus redire no
luit donec me ſua gratiſſima uiſitatiōe eximi
is letitiis adimpleret qui uti bonoꝝ p̄cipuus
ut gratiſſima mihi donaria ſupabundātiſſie
more ſolito impartiret me uiſitare minime
contētus mecū dignatus ē iā diebus pluribus
cōmorari quod ūt tēpoꝛ̄ longo duret. In chri
ſto nāqꝫ Auguſtine cariſſime uenerabilis idē
pōtifex te ſalutat. Quāpluries igr̄ mihi ſuoꝝ
uerborū auido uenerabilis idē pōtifex enar
rauit hoc tale in ciuitate candie contigiſſe. Sa
cerdos qdā ſuus ſuæ maioris eccleſiæ cuſtos
impudicus luxuriæ & ebrietati deditus nū
dū cōpleto anno miſerrime de hoc ſæculo
emigrauit cuius corpore in cæterorū ſepul
to baratro ſacerdotū ut eius punitio cūctis in
noteſceret ad exēplū ſubſequēti nocte tantus
in eccleſia eiuſqꝫ cimiterio fuit ſtrepitus quod
rumore nimio in urbe illa cōmorantes excita
ti pauore ingenti uelut amētes ad eccleſiā cu
currerunt. Stant itaqꝫ omnes circa eccleſiam

91

ſtrepitus uehemētes cāpanarūq̃ ſonitus au
dientes ſed minime q̃d uidētes diuinā quidē
exorāt clemētiā: quatenus cur iſta fiāt debe
at reuelare: ſed nullū exauditiōis ſētiūt adiu
uamē. Diliculo hoc ceſſāte cūcta q̄ fuerant ī
eccleſia reperiūt reuoluta & quaſi undiq̃ flā
mis igniū uiolata. Ad hæc memoratus pon
tifex orationes populos indicēs quid ſequēti
eueniat nocte precipit expectari. Ne nimis
ſuccūbam uerbis ſequēti nocte duplex ſtrepi
tus & pauoris tribulatio eſt ſequuta. qua de
re repletus populus amaritudine & dolore
cernēs ſibi nullū a domio adiutoriū euenire
ſicut uulnerati qui in monumētis ꝓiecti dor
miunt exiſtebant. die autem illuceſcente om
nibus in eccleſia orationibus cōgregatis glo
rioſus Hieronimus ſubito ſepties ſole ſplen
didior in eccleſiam ueniens ad altareq̃ gra
diens cunctis uidentibus & mirantibus per
horā forte ſub ſilētio ꝑmanēs obſtupenti po
pulo hec ꝓpter ſacerdotis illius miſerrimi ca
dauer ſacris īdigne locis cōditū ad terrorē pe
cātiū cōtigiſſe intiauit eidēq̃ mādās cadauer

miserū tartareis post resurrectionē oīum mā
sionibus deputādū dissepultū flāmis trade
rēt protinus cōcremandū alioqn icepta pesti
lētia nō cessaret & sic ob intuētiū oculus ē ui
sus: quod ut ordinauerat letabūdus populus
adimpleuit deo & beato hieronymo laudes
p̄cipuas persoluēdo: & sic pestis illa cessauit
Quo deinceps beatissimū hierōimū omnes
unaminiter deuotiōe maxima coler̄ iceperūt
iN eadē insup ciuitate qdā pulcherri
mus extitit iuuenis titus noīe hōestis
moribus luculētus cardinali nō ignobiliori
natus progenie p̄diues ualde totā pene deuo
tionē & fiduciā habēs in beato Hierōimo hic
siqdē iuuenis uirgineo nitens candore ī eius
dē sanctæ uirginitatis proposito usq3 ad uige
simū annū probis uitæ moribus perdurauit
quo tempore utiq3 cuiusdam sui fratris ne
phando consilio incitatus spretis tam nobi
lissimis uirginitatis gemmis auri preciosissi
mum metallum calcans ad carnis spurcitias
& lutū & fetorē uehemētē declinās puellam
quādā omni pulchritudie corporis renitentē
sibi in matrimoīo copulauit in cuius amoris

92

retibus a deo captus ē quod nihil aliud præ
ter ipam poterat cogitare. Cœpit nāq; de die
in diē diuina obseqa obliuisci. At qa miser
dereliquit iustitiā & oblitus fuit deū alētē se
oblitus fuit sibi dominus misereri. Cōpleto
itaq; āno quo cū puella iuuenis insēsatus ste
terat nō ut in matrimōio sed cā explēdæ libi
dinis copulatus suggerēte diadoli astutia iu
uenis frater puellæ illaqueatus amore auide
diu querēs eiusdē amplexibus frui tādēq; op
tata ē adeptus. huc accurrant iuuenes & exē
plo iuuenis sint astuti. Fiunt nota iuueni pu
ellæ uiro iā pacta Tacens idē cogitat auide
quo ualeat modo certitudinē reperire. Expe
ctat diebus aliquot se simulans hoc nescire.
Ast die quodam ordinat urbem deserēs per
egre proficisci Et latens per diem in ciuitate
nocte media domum ueniens reseratis seris
a puella seruitrice clam ut prius simul ordi
nauerant ambo usq; ad thalamum in quo
eius frater & uxor in lecto stabant procedens
sibi postulat aperiri. Mirantur illi & timore
perterriti uehementius pulsanti negligunt
hostium reserare. Tandem confractis se

ris thalami iuuenis ira & furore nimio for
nacis ardentis instar undiq; inflammatus
uxorem proprio euaginato gladio iterfecit
Deide sub thoro proprium lacitãtem fratrẽ
inueniens interemit. His itaq; gestis ciuita
te exiens multo tempore per mudum huc il
lucq; errans cũ quibusdã aliis cœpit quosdã
trãseuntes in itiner depredari: ac et iugulare.
Permanenti itaq; eodẽ tito per decem ãnos
talibus negotiis implicato gloriosus Hieronĩ
mus salubre refugium & uitale die quodã
iã aduesperascente luce in modum merca
toris se mõstrauit: ne ille solummodo habite
deuotionis premiis priuaretur. Nã ille quã
quã tot & tanta uitia abhorrenda continue
exerceret tamen in beato hieronimo deuotio
nem aliquam retinebat ita ut eidẽ quotidie
se commendans boni aliquid diebus singulis
ad eius honorẽ facer nullatenus postponebat
Cernens igitur titus mercatorem nephandis
sociis ad solita nequitiæ opera conuocatis
cõcito cũ eisdem pergens cursu uibratis lãceis
Hieronymo instar mercatoris obuiant ueniẽ
ti. Moxq; in eum insurgens a sociis eundem

93

precipit retineri donec eius lateri gladius in figatur. Deinde manū eleuat īterficiendi gla dium retinētem: ut scelus tantum ualeat iam explere. Ad hæc gloriosus Hieronymus inqt Amore hieronimi quē tu diligis loquendi ali qua breuis licētia mihi detur postmodū si uo lueris facito id quod optas. Ad hæc titus iqt amore eius quē nominasti & loquēdi & uiuē di licentia tibi ut postulas concedatur. tantum quæ portas mercimonia iam depone. At Hie ronimus gloriosus dixit. Ego ipse sum hiero nimus qui huc propter tuam liberationē ue ni ne mihi a te impēsa obsequia i uacuū ꝑte rirēt. Te tot quæ gessisti pectu nimiū iā peni teat ad te ipsum r̄deas ne formides. Hucusq; me noueris propter tuam salutem & anime & corporis apud diuinam iustitiam iratam contra te supplicem extitisse ne in te di gnas tibi sententias exerceret. Ad peniten tiæ igitur quamcitius perge callem & pec catorum onera iam depone. Alioquin tui custodem & supplicem non hēbis his dictis gloriosus hieronimus ab illorum oculis dis paruit. Ad hæc stupefactus titus & qui cū

illo erant timore & admiratione tam ingenti ad terram procidens per horam non potuit eleuari. Tunc subito in titum & qui cum illo erant spiritus sancti gratia est effusa & lux eos celitus illustrauit. Qui protinus in uiros alteros iam mutati spretis cunctis spurciciis uitiorum ad penitentiæ tramitem rediere. Deinde ad heromorum ātra deuia & ignota properantes in magnis se corporum asperitatibus & uita sanctissima tradiderunt.

m iraculum aliud quod ueridicorum testimonio solidissimo in superioribus egipti partibus in quodam monasterio fuisse non multis diebus peractum intellexi quatenus hominibus & maxime iuuenibus quantuncunq; castis proueiat ī exemplum ad euitandum periculum mulierum p̄cedēti miraculo addere cogito fore gratum. Monachus quidam iuuenis & decorus honestate precipuus moribus maturus & senex uirginalis pudicitiæ custos: cunctisq; illius monasterii monacis speculum sanctitatis gloriosissimi Hieronymi amator deuotissimus fuit duodeci ānis ī moāsterio cōtiue oratioibus uacās &

94

ſtudio ſcripturaꝝ hic amore caſtitatis timẽs
ne cor aliqualr̃ uiolaret mulieꝝ uiſus ineffa
biliter abhorrebat ita ut eius memoriã formi
daret. huic ꝓpoſito diabolus ãtiquus ſerpens
& hominũ inimicus inuidens ſuæ nequitiæ
inueteratæ contra eum dolos & artes multi
plices incitauit cõtinue cogitationũ ſtimulis
iuuenem peſſimus tentator affligens die no
ctuq3 a tẽtatiõibus duobus mẽſibus nõ ceſſa
uit. Iuuenis uero prouidus ſe ſe dñi & beati
Hieronymi cuius dilectionis ardor̃ feruebat
commendans cuſtodiæ uictrici dextera tenta
menta diabolica ieiuniis & oratioibus ſe mu
niẽs triumphabat. Cõfluant huc queſo iuue
nes atq3 ſenes & q̃ti ſit caſus mulierũ fallax
pulchritudo hic doceant̃ maxie p exẽplũ cer
nẽs ſe aſpis pfidus diabolus a iuuene ſupari
tãq̃ leo rugiẽs ſubtiliores nocẽdi artes cœpit
querer̃ ut iuuenẽ deuoraret. fit itaq3 iter eos
pugna grauis hic aſtutiis cõſuetis caſtra ad
uerſus iuuenẽ ſtruit peſſimus inimicus hinc
iuuenis orõibus glorioſiſſimi hierõimi ꝓtec
tus caſtrorũ ſternit munitiões & uires eorũ
triũpho nobili uilipẽdit. interea genitoris ad

mortem egrotantis uisitationis cā ingruente
ex monasterio in ciuitatem ad paternā edē
uenire iuuenis est compulsus. Nam se pater
dolore nimio moriturꝝ si uisione frustraret
filii crebris clamoribus acclamabat. Ob hoc
dolens monachus ne mulierum uisu cor mū
dum & uirgineo cādore nitidum uiolaret po
tius nisi factum sui cenobii fuisset supplicatio
nibus inclinatus erga patrē crudelitatē uole
bat pp dominū exercere q̄ eidē cōfirmāti cō
pati a monasterio recedendo. Sciebat eim nil
monacho tam nociuū destabile & mortale q̄
uicos & ciuitates & gētiū multitudinē circuir
Nulla certe pmanet i hoie qes mētis q mul
toꝝ uerbositatibus & uaniloquiis iplicatur
Quod aqua piscibus monachis precipue idē
scilentiū opatur. In paterna itaqꝫ manēs ede
monachus diebus tribus tedio tā ueiēti affec
tus ē q sibi potius uidebatur tetris se for car
carceribus mācipatū. cōpleto die tertio dū.n.
cū soror sua q̄dā pulchritudinis iaudite infir
mitatis cā patris cura similis cōtigeret cōfrica
re casu sororis dextera eiusdē tāgēte dexterā
tā diris iaculis libidinis eiusdē sororis inepte.

95

& abhominabilis cōcupiſcētie fuit ſubito cor eiuſdē monachi inſtāte diabolo uulneratum quod pene eam ad illicita & omnino ab hoi bus abhorrenda niſi extitiſſet timor uerecū diæ inuitaſſet. Heu qd dicā: Quæ monachis illis inerit obſeruantia caſtitatis qui continue mulierum uiſibus potiuntur iſimul colloquē do. Sic manet i caſtitate homo faciem intuēs aſſidue mulierum ſicut manet palea incūbu ſta ſtans in igne. Fallax certe & ruinæ maxi mæ ꝓpinquus caſus ieuitabileq; periculū eſt feminæ pulchritudo. Timor certe euenit monacho quē timebat & ſic accidit quod tan to tēpore uerebatur: Nec ſine exemplo maxi mo aliorum non illi uiſſū ē parentibus obedi re in quo animæ periculum formidatur. A monaſterio inuite monachus egreditur: ſed ardor libidinis tā nephāde iflāmate nil aliud q̄ ſororis hoc neſciētis ſcelus faciē i ꝓbis oculo rū uiſibus uider cogitans pene unquā fuiſſe monaſterium recordat. Sanatur iterum pater At monachus excuſatioibus adinuētis retar dat de die i diē ad mōaſteriū rmeare. Manēte eodē i paterna domo tribus mēſib9 hic mōa

chos hic patrē & ōem familiā maxia mouet admiratio cur istū tā uehemēs arripuit imitatio & alteratio iaudita. ignorat siqdē rei cām iccirco effectū eius contigit ignorare. Ad monasteriū cū duobus ad se ex monasterio destiatis monachis tādē reuertitur illud referēs tediū redeūdo qd̄ prius detulerat exeūdo. Cœpit itaq; in monasterio corpus degere mōachi cor uero a sorore aliqualiter nō recedit. hoc sibi fit studiū scripturarū ut atingat pessima q̄ affectat. hæc contemplatio diuinorū & peccatorū modū iueniat explēdorū. Percutitur alienus sui & a ueritatis cognitione deuius continue a diabolo cuius iugo grauissimo imbeci le collum submisit libidinis nouis telis inflāmatur. Sicut fumus deficiunt dies eius cōfūgūtur sicut in frixorio ossa eius & infirmat̄ i doloribus uita eius Irrationabili fit similis aiali. Obliuiscitur i toto diuinam clemētiam exorar̄ tota die cogitās quis modus appareat abilis ut poculū mortis ualeat degustar̄. Heu q̄ sūt inopes & miseri & omnibus bonis egētes & exules q a dn̄o se elōgāt. Tāto fit peior

96

brutis animalibus ut uir peccatis quibus ab
anima deus maiori spacio elungat q̄ id quo
cælum a terra distat .& oriens ab occasu q̄to
eisdem prestat dū diuina gratia est fulcitus.
Cogitāti deniq; monacho ueritatis luminis
nescio & ignarro nephandissime & auditui
horribilis uoluptatis adipiscēde reperire mo
dum mali consilii seminator diabolus .Hoc
tale sibi insinuat cōsilium. Occulto cogitami
ne uani cordis ut.s. intempeste noctis medio
cūctis dormientibus ueste deposita mōachali
sumptoq; habitu laicali ex monasterio exiens
paternas clam adeat mansiones & domū cre
pusculo noctis latenter intrans sub thoro so
roris lateat donec dormiente ipsa ad eandem
accedat sue uoluptatis libidinis cōplecturus
Placet insane mētis imperitiæ consilium er
rogatum:studeq; toto posse quam potest bre
uius effectui mandare. Sequenti igitur ad
uenientis noctis medio sub silentio ad fores
cenobii claues gerens manibus properat sed
p̄ totam illam noctem huc illucq; discurrens
quo sit ĩ loco hostia cenobii posita nō inuenit
Stupore & admiratione perterritus. Cur hæc

ſint neſciẽs intueri iã matutinali qua ad lau
des debitas dominicas monachi excubabãt ꝓ
pinquãte hora cõpellitur ille ad celullã retro
gredi manet in celulla idẽ admirãs per diem
illum proponit ſequẽti nocte facere quod nõ
fecit audet imbecillis dextera quæ non põt
ſperat ſtultum pecus cõtra leonẽ pugnãs trĩ
umphi gloriã adipiſci. quid inſenſate feris
putas agere uile pecus quæ leo fortiſſimus
Hieronimus contradicit ceſſa imagine glorĩ
oſiſſimi Hieronimi genua flectere ipſũ ulte
rius nõ ſalutes & tibi poteſtas protinus cõce
detur: ut cadas in foueam quã effodis ut dira
naufragia iã admittãs. Nõ poſſunt impenſa
glorioſiſſimo Hieronimo ſeruitia quoquo fi
ant modo a mercedibus uacuari. Retinebat
ſiquidem in celulla monachus ille deuius &
errans & a diabolico dominio mancipatus
imaginẽ hieronimi glorioſi tabulæ inſigni
tam: cui diebus ſingulis antiqua cõſuetudie
flectens genua ſe eidem pluries commenda
bat. Ignorãs uero hæc ille monachus ſubſe
quenti nocte ad cenobii iterum fores pergit
Sed quod præcedẽti euenerat id hac ſecũda

97

nocte iterum euenit nocte. Ne igitur nimis inheream uerbis per unum fere mensem si gulis noctibus continue hoc euenit. Comple to itaq; utputo mensis circulo in somnis bea tus Hieronymus sanctissimo cuidam illius monasterii monacho apparuit in stratu suo quiescenti nocte eidem reuelās quid iste mo nachus faciebat mandansq; illi ut debeat illi monacho sic erranti declarare. Quomodo ip se eum ob sibi impensam reuerentiam custo diuit: ut hostia non uideret ad propetrandū cogitatum scelus: & quod nisi uelox de incep tis subsequatur emendatio sese de ipsius cu stodia remouebit: discessitq; protinus ab eodē Mane autem facto quæ uiderat monachus alteri monacho enarrauit. At ille se quid hic dicat intelligere pluribus detestans sacramen tis cœpit dicere: propter cerebri uacuitatem hæc illi somnia euenisse. Tacet monachus & recedit. hic uero gaudens proponit nocte sequenti nullam amplius exhibens solitam Hieronymo reuerentiam hostia monasterii ad nequam opus quod tam diu affectaue rat peragendum ad suum libitum reserare

Vt dicã breuiter quod miser diu hiãti aio co
gitauerat a Hieronimo honore solito priua
to sibi tradita potestate ut uoluit sic effecit
sed tñ i fine gloriosissimi hierõimi clemẽtia
nõ deficit. Recedẽs itaq ille de mõasterio no
cturna hora alieno hitu occultatus patris do
mũ adueniẽs p diẽ illũ ũdiq circuiuit. Cũq
noctis crepusculo domũ intrasset ad lectũ in
quo uirgo soror quiescere tunc solebat clã p
cedẽs tãdiu sub eodẽ latitauit q̃diu sororem
dormire potuit existimare. Tũc inde exiens
expoliatis uestib9 sororis se dextro lateri ap
plicauit. Ad hæc soror leui somno dormiens
ẽxcitatur & uirũ iuxta se sẽtiẽs & admodũ se
expauescẽs diris emissis clamoribus ad se ões
pariter euocauit. Currũt ad puellæ thalamũ
cũcti cũ lumie & tãdẽ in lecto iueniunt hũc
iacẽtem. Mirãtur parẽtes & stupẽts cernunt
hoc cũcti qui concurrerãt & cõdolẽt. Interro
gat a filio pater discriminis tãti cãm. Reatũ
suũ silẽtio filius cõfitetur. Vt eni dixi uoluit
gloriosus hieronimus hũc suam stultitiã ex
periri ut in posterum astutior & humilior fi
eret ad cauendum & in prœlio se tuendum

98

& ne amplius exẽplo huius qs de sua sancti
tate cõfideret & speraret. Quanto maior iest
hõi sanctitas dũ in mari huius mũdi procel
loso & inimicoꝝ agminibus pleno dũ i imbe
cilli carnis nauicula nauigat: tãto maior ineẽ
debet timor & astutia se tuendi. Infinitas pes
simus ille tentator diabolus possidet artes.
qui incautus pergit leuissime capietur. qui i
cunctis timet ab oĩbus diabolis hic timetur.
Certe nil plus nocet q̃ sp̃reto aliorũ consilio
ut propria uolũtas p̃cipit ambulare. qui suæ
tãtũ uolũtati credit in cũctis q̃ facit finẽ odi
bilẽ adinueniet. magnus timor in p̃nti exem
plo de fragilitate maximã & diabolica calli
ditate & astutia nobis oĩbus demonstratur.
magna & spes ueniæ peccatorib9 declarat̃. cer
nẽs itaq; se mõachus sic a diabolo deturpiter
delusũ ac ẽt in tãta miseria captiuatũ ꝓtinus
suffragiis gloriosissimi hieronimi cuius sem
per deuotus extiterat suã miseriã & culpam
uehemẽtissimã recognoscẽs in se ip̃m rediit
& de eãdẽ paterna domo oĩ retardatiõe abie
cta lugẽs & dolens ad fõtem p̃niæ ꝓperauit
deide uero in suo mõasterio per annos duos

in tanta abstinētiæ se asperitate afflixit ut fo
ret cor hominū insufficiens cogitare & com
pleto annoꝝ duorum spacio ante dies modi
cos ex hoc sæculo fœliciter expirauit.

De celestino cardiale detractoꝛ scti hierōimi.

u eñerabilis damasi portuēsis epī pridie
receptis litteris aliqua eis iscripta cor
de auido intellexi: quæ ob eius reueretiā non
dimittā. Romæ cardinalis quidā celestinus
noie gloriosissimi æmulus hieronimi & de
tractor dum die quodā in conuētu existēs car
dinaliū more solito ore audaci & temerario i
eiusdē iniurie uerba prorumperet dolore su
bito uiscerum impellente ad occulta naturæ
loco properans uiscera omnia protinus ema
nauit: & anteq̄ illinc recederet expirauit.

De Andrea cardinale resuscitato.

a Lius quoqꝫ presbiter cardinalis andre
as noie isti nō similis: sed gloriosissimi
hieronimi deuotissimus atqꝫ cultor pridie in
eadē romana urbe multis circūstantibus ex
pirauit qui cū iam in ecclesia esset pactis exe
quiis quæ solent fideliū tumulandis exhibe
beri corporibus assistente summo pontifice

cũm pene toto clero & populo romanorum qui ad eũdẽ andreã cõuenerant honorandũ emissis ululatibus & crebris gemitibus in se retro cũctis stupẽtibus & ueluti amẽtibus ef fectis tanq̃ si a somni dormitione excitaretur mirabiliter exurrexit. Cũq; a romano põtifi ce remoto de ecclesia uniuerso populo clau sisq; foribus ĩterrogaretur intulit ista uerba dũ starẽ diuino examini iudicãdus & iam ꝓ pter uestium & ciboꝝ quibus hactenus usus erã nimiã sup̃fluitatẽ tartareis cruciatibus cõdemnarer subito adueniẽs quidã sole splẽ didior niueq; candidior quẽ fuisse gloriosũ Hieronymũ ad se inuicẽ referẽtibus q asta bãt intellexi p̃sidenti iudici flexis genibus ai mam meo corpori iungi porrectis precibus impetrauit. Quibus finitis uerbis ĩ ictu ocu li inde recedens anima uti cernitis meo cor pori est coniuncta. Ad hæc miratur sũmus põtifex cæteriq; audientes. Fuit hæc nota po pulo extra ecclesiã expectanti qui confractis ecclesiæ foribus protinus ecclesiam ĩtrãt ões magnis uocibus deum & gloriosissimum Hi eronymum collaudantes.

Narrauit de malis episcopis.

m Vlta nos mentis afflictio cõmouet & cõtristat intellecto q̄ q̄plurimi epõrũ deũ & dominũ nostrũ Iesum christũ cuius uicẽ gerunt abnegãtes terrenoꝝ quorũ deus uenter est uestigiis inherẽtes de stipẽdiis pauperum de sanguie Iesu christi delicatissimis ferculis cũ hystrionibus & cæteris diuitibus suã uẽtris replẽt ingluuiem ad feditatẽ luxuriæ incitandam uestimentorumq́; de die in diem superfluitatibus abutũtur de pauperibus: quorum mercedem raptam manu latrocinii deuorant fame morientibus & frigore nõ curantes hi certe non sunt episcopi sed diaboli Episcopus aũt sanctissimus aũt diabolicus. Magni certe meriti status episcopalis sed periculi infiniti leuissimum peccatum aliis imputandum grauissimum episcopo imitatur. Pontificis etenim uitiũ in subditos diffundit̄ ꝑ exẽplum maiora recipiẽti ratio magis crescit debiti. Quot enim ouium christi uel negligẽtia episcopi uel exemplo in peccata deuiant de tot tenetur domino reddere rationem. Heu quid Augustine carissime dicam.

100

Graue nobis inest pōdus grauis sarcina. Sed debiles ego habēs humeros quomō portabo Sūt certe mihi angustiæ undiqꝫ me torquentes. At dum graues mihi pactos casus itueor timore maxie succrescente cōtinue affligor & cōtristor. securius ē epalē statū fugere q̄ appetere. laudabo certe epatū tanq̄ uicariatum domini nostri Iesu christi. Sed illis qui in eo agunt uitā militū terrenoꝝ qui mūdi pōpas & gloriā appetunt nō collaudo: imo eis cōsulo ut eum fugiāt q̄tum possunt. melius certe fuisset eis cū terrenis uitā agere terrenorum quā in pontificali culmine hoc agentes ad ī fima & profundiora loca decidere tanto pre cæteris cruciandi quanto p̄cæteris plura donaria receperunt. Intellexi enim episcoporū plurimos potius nomen gerere quam essentiam potius lupos rapaces fore Christi ouiū quam pastores destructores magis esse christi ecclesiæ quam rectores qui christianorum elymosinas depredantes mercedem pauperum lupinis faucibus superfluitatibus ciborum & uestium deuorant & consumunt q̄d absurdū ualde ē & abhominabile & deflēdū

hæc iccirco dixerim ut talis abhomiatio cun ctis gētibus inotescat: quatenus si deū nō me tuūt homies uerētes suis abhoiationibus ali qualr̄ retardētur. Audiāt queso hi tales epi quæ narranda proponimus & saltem alioꝝ calamitatibus terreantur.

De uisione Helyæ monachi.

i N supioribus diebus partibus in deser to quodā ab hoibus ꝑpter uitæ incōmodo i habitabili quidā degebat monachus helyas nomine antiqssimus magna uitæ sanctitate radians qui i uita beatissimo hieronymo fa miliarissimus ualde fuit: quē idē beatissim⁹ Hieronimus habuisse prophetiæ spiritum pluries enarrauit. hic die quodam ut plures mihi testificauerunt monachi uita uenerabi les fideq; digni: qui se hæc dixerunt ab eius dem uiri sancti ore multotiens peraudisse solitis incombens orationibus somno repenti no adueniente aliquantulum obdormuit. Et ecce in uisione quo quidē modo multotiens deus omnipotens grādia & occulta suis fide libus reserat sacramenta in quodam pallatio miræ & ineffabilis pulchritudinis & a mor

101

talibus nūnq̄ uiso ut sibi uidebat̄ erat. Cūq̄
per horam per pallatiū illud huc illuc gra
diēs eius admiraretur pulchritudinem tā ue
hemētē uidit quoddā p̄parari tribunal a qui
busdā nimiæ pulchritudis iuuenibus stratis
tapetis & uestibus auro gēmis & multa arti
ficii uarietate decoratis & circūquaq̄ pariete
inuoluto:in quo postmodū quidā rex maxi
mus & decorus:cuius aspectus tantæ erat su
auitatis ut nil uellet aliud quis haber̄ magna
uiro℞ sole lucido℞ cōitatus societate ueni
ens se posuit ut iuditia exerceret. Inter hæc
cuiusdā anima quē fuisse anchonitanū p̄sulē
ab aliquibus ibidē cōsistētibus postmodū in
tellexit a nequā spiritibus cathenis igneisq̄
uinculis uincta instar fornacis flāmas erum
pens sulphureas deportata maiestati regiæ
presētatur.que priusq̄ de aliquo interrogaret̄
cœpit diris uocibus se infernalibus māsioni
bus dignissima acclamare:hanc iter cæteras
maxime assignās principalē cām:quoniā ua
nis pōpis itērus cōuiuiis & uestibus & huius
modi stultitiis delectabatur. Quibus finitis
lata per iudicem sentētia:ut penis ifernalib9

traderetur donec corpori iuncta duplices pe
nas i ppetuum substineret mox igitur illum
secũ ferens omis illa nequã spirituũ turba ide
diris clamoribus recesserunt. Deinde alterius
cuiusdam anima quã fuisse theodori senato
ris fratris pdicti uenerabilis fratris damasi
epi supradicti similiter intellexit ãte maiesta
tem regiam circũstãtibus multis nequã spiri
tibus eũ grauissime accusãtibus putat. Cũq;
a diabolis in longum accusatio traheretur
& nullus ex aduerso aliqua responderet. Vir
quidã septies sole splendidior & ut sibi uide
batur pene cæteris astãtibus eminẽtior ad de
xteram regis sedẽs in pedibus se erexit. quo
quidẽ surgente silentiũ rex manu propria a
cunctis fieri imperauit. tunc qui steterat om
nibus opponens accusantibus hunc suum fu
isse fidelissimũ & deuotũ & ei continue exhi
buisse reuerentiam specialem eisdẽ mox au
daciã loquẽdi abstulit & taciturnitate multa
uit. Postmodũ uero his flectẽs ante regẽ ge
nua huic suo fidelissimo ueniam & æternã
requiẽ solita pietate & misericordia iestabili
clemẽtissime elargiri ita q p cõmissis i mũdo

102

flagitiis in purgatorio purgaretur suis ꝑcibus ut uoluit ẽ adeptus. Tũc oĩs illa nephandoꝝ spirituũ multitudo gemens & ululãs de illo loco protinus se remouit. Interuallo autẽ fac to hor̃ unius Iuuenis quidã pulcherrimus cõ cito gradu per pallatium ueniens & huncqꝫ accedens qui tã eminens & ꝑclarus i auxilio exurr̃exerat theodori senatoris se fore dixit a petro patricio romanoꝝ eius deuotissimo mis sum quatenus eiusdem preces exaudiens si impetrare filiũ a domino dignaretur. Ad hec rex Quod inquit a filio meo Hieronimo pe trus postulat cito fiat. his omnibus sic finitis somno illo mox helias monachus excitatur laudes immensas deo reddens & hieronymo glorioso: Qui diem illum in quo tam miran da uiderat ꝑnotans eodem postmodum itel lexit die epm anchonitanum & theodrũ sena torem ex hoc sæculo emigrasse: Quo liquido datet hæc uana somnia non fuisse.

De uisione sancti Cirilli.

m Agnam putabas Augustine carissime aliquibus admirationẽ iducer̃ ueluti

ſi quid nouum & iauditū proponeres: dum i tuis priſtinis litteris quas recepi Ioāni bapti ſte & ceteris apoſtolis Hieronimum ſanctiſ ſimū equalem in ſanctitate & gloria rōnibus ſine dubio efficacibus & uiſionibus mirificis cōprobabas. Certe non eſt aliqua ambiguitas uerifſima eſt & omni fide & deuotiōe digniſ ſima iſta fore. Nec puto aliquibus eius uitā ſanctiſſimā & eius tanta prodigia hominibus inſueta non ignorantibus admirationis aliqd euenire. Sed quoniam tue tales fuerūt ratio nes ad ueritatem huiuſmodi declarandam ꝙ meas leuiſſimas & imperitas nūc illis appōe re nō deceret omiſſis omnibus uiſſionem mi rabilem quā uenerabilis uir Cyrillus eps Ale xādrius ſe uidiſſe ſuis ad me diebus pluribus iam elapſis deſtiatis litteris affirmabat breui ter introducam. Poſt beati hieronimi obitum glorioſū anno completo in die natiuitatis glo rioſiſſimi Ioannis domini precurſoris exple tis laudibus matutinis dum memoratus Pontifex more ſolito in eccleſia ſolus ante altare eiuſdem precurſoris domini glorioſi flexis genibus ipſius gloriam & excellentiam

103

multa spiritus dulcedine contēplaretur repē
tino somno ibi aliquantulū obdormiuit. Et
ecce in eclesiam ut sibi clarissime uidebatur
binatim quorundā speciosissimorū hominū
ultra humanā cantus alternati suauissimos
cōtinentium turba uehemētissima mirando
ordine ueniebat Deinde binatim oēs ad alta
re precedentes & ibidem flectentes genua ad
sedendum singuli se ponebāt. Cūq3 illoꝝ ho
minum iā esset ecclesia ualde plena post om
nes duo uiri eminētiores ceteris in toto simi
les atq3 pares īfinito sole lucidiores stella idu
ti candidissima auro & gēmis undiq3 ineffa
biliter rutilanti ueniētes in ecclesiā pariter in
trauerunt: Ad quorū introitū omnes in eccle
sia rescidentes protinus flexis genibus eisdē
summam reuerentiam persoluerunt. Tūc il
li duo uiri altari ab eisdem reuerentia ex
hibita ī duabus partibus cathedris aureis mi
ra lapidū ꝑtiosoꝝ uarietate & pulchritudine
decoratis sibi a qbusdā pulcherrimis iuuēib9
ꝑparatis. ābo pariter cōsederūt. & sic silētes ali
quātulū ꝑmāserūt. Interī facto iter illos scilē
tio cœpit alter eoꝝ duoꝝ alteꝝ īpellere ad

loquẽdum. Cũq; longa ad inuicem altercatio oriretur ut quis primo incipet predicare cepe rũt figuli ut Hieronymus Ioannis cuius erat die illa solẽnitas laudes & magnificentias ex plicaret magnis uocibus acclamar. Quo un9 illorũ sermonẽ mox incipiens laudes beatissi mi pcursoris domini tãta loquelle dulcedine tãtoq; uerboꝶ ornatu necnõ & sententiæ gra uitate cõteruit q fas nõ esset linguẽ hominũ declarare. Finito itaq; sermone illo alter quẽ Ioãnem baptistã cũcti qui aderãt nominabãt eidẽ grates referrẽs multiplices hæc circum astantibus ad eius gloriã & honorẽ ẽ locutus

Verba gloriosi Ioannis baptiste de laudibus beati Hieronymi.

[I]ocius iste meus carissimus hierõimus equalis mihi in gloria equalis etiã in sã ctitate seriem mearum laudum ẽ hactenus p secutus iccirco dignũ ẽ ut eius laudibus nunc isistam hic uere lux ecclesiæ tenebræ effugãs erroꝶ & cũctos illuminãs homines ueritatis claritate cecos. hic fõs est aquæ sapiẽtiæ salu taris ad quem sitiẽtes dũ accedũt largissime

ſatiantur. Hic arbor altiſſima cuius cacumẽ
cælum aſcẽdit ſub cuius doctrinæ frondibus
de ſuaui eiuſdẽ oris fructu aues cæli.ſ.hoies
ĩgenio ſubtiliores & uniuerſa pecorá.ſ. hoíes
parum intelligentes uberrime ſatiantur Hic
mecũ fuit ĩ ſæculo heremita & certe non mi
nus me carnem abſtinẽtiis macerauit hic me
cũ uirgo nitidus atq; purus.hic mecum fuit
pro phiſico ſpiritu illuſtratus hic mecum doc
tor extitit ueritatis.Ego pp iuſtitiam & ueri
tatem uitam corpoream dereliq hic & ſic ui
tã non amiſerit corporalem propter iuſtitiã
tamen & doctrinæ ſuæ perſpicaciſſime ueri
tatẽ tempus ſuũ totum geſſit ĩ ſeculo ĩ marti
rio afflictióibus & dolor.ego Chriſtiane fidei
precucurri nuntius & gentium inuitator.hic
poſtmodum ueniens eiuſdem extitit ſuſten
tator & ab hereticis eandem lacerantibus de
fenſator .Ego ſemel manibus propriis Chri
ſtum dominum tetigi in iordane . Hic ip
ſum non ſolum manibus propriis habuit
multotiens in altari Sed & ore proprio
mãducauit.Hic ſicut mihi in ſanctitae p oĩa
fuit equalis ita nũc ãbo æquali æternæ uitæ

p̃mio simul cōgaudemus hæc & alia mul
ta. Prosequēte beato Ioāne quæ idem episco
pus Cirillus non potuit memoriæ totaliter
cōmendare iam hora diei prima adueniēte
ecclesiā custos intrans ep̄m intuitus dormien
tem eundem manibus excitauit. Expergefac
tus itaq; Pōtifex stupore admiratione & gau
dio admodum plenus quæ uiderat custodi
cū lachrimis enarrauit. Deide illo die missā
solēnissime celebrans uisionē mirabilē omni
populo declarauit.

s Vnt ifinito plura q̃ dici possēt miracu
la uerissima utilia & narrāda quā eā q̃
breui hoc opusculo sūt iscripta. Sed ne ꝓlixi
tate opis aliqd legētibus tedii oriat̃ uno solū
miraculo ꝑfecto quod nūdum expleto mēse
in bethleē pactum est huic operi finis erit.

Multa miracula.

d ie domico trāsacto post octauas pēteco
stes oibus meis suffraganeis ep̄is & multitu
dine maxīa tā uirorū q̃ mulierum in ecclesia
in qua qescit sanctissimū Hierōimi cadauer
simul congregatis honore & ueneratione tan
debita q̃ deuotā primo egomet sacris idutus

105

uestibus ad locum foueæ in qua corpus uene randum iacet accedens terrã cœpi effodere se pulturæ. Quatenus sanctissimum illud cor pus inde ablatum in tumulo marmoreo mi ra pulchritudine ũdiq; decorato quod hac de cã fuerat fabricatum postmodũ poneretur: Quũq; iam foret fouea uacuata cunctis cernẽ tibus corpus sanctissimum ĩ medio foueæ tã quam ĩ aere a nulla parte terram tãgens per manebat integrum nec corruptiõe aliqua ui olatum. Q uod idem eleuantes cum odore tam uehemẽtissimo & suaui quod talẽ olphã tus hominũ nũquã sensit collocauimus ĩ alta ri quatenus a populo sãctissimæ reliquiæ ui derentur. Quot autẽ illo die me cũctis quæ q aderãt astantibus sunt miracula gloriosa per acta explicandi ea nullatenus compos essem. Ceci sedecim illas reliquias tangentes facie uisũ protinus recepunt. Tres preterea demo niaci cathenis uicti ĩ illã ecclesiã plurimorum hõinũ maibus deportati sũt ꝓtinus liberati. Mulieris cuiusdã uiduæ pauperculæ pueru lus eius unicus filius ĩ ecclesia fuit ꝑgẽtium multitudine suffocatus Q uẽ mater iueniẽs

dolẽs & lugẽs mox ĩ ulnis pueruli cadauer ad
foueã in qua fuerat sepultum corpus Hiero
nimi gloriosi deferẽs eũ in fouea ꝓiecit hæc
dicẽs uerba : Sãcte Hieronyme gloriose hinc
nõ recedã donec restituas mihi unicũ meũ fi
lium quẽ amisi . Mirabilis certe deus in sactis
suis faciẽs ꝓdigia ĩsueta statim ut terram ex
tincti pueruli corpus tetigit eide aĩa ẽ cõiũcta

De quodam iuuene resuscitato.

q Vidã uir corpus cuiusdam sui filii de
sepultura in qua per triduũ steterat ex
tractũ mox ad foueam illam currẽs detulit &
illud ĩ foueam sic proiecit. Q ui iuuenis illico
fuit uitæ pristinæ restitutus . Innumerabilia
pene forent miracula q̃ pacta sũt a mane usq;
ad uesperas quo qdẽ tẽpoꝛ gloriosũ Hierony
mi cadauer de fouea desepultum ĩ altari ex
titit collocatum. Sed tamẽ ad huiusmodi mi
racula enarrandã ulterius non ꝓcedam . Ve
rũtamẽ unũ qđ nocte seq̃nti accidit nõ silebo.

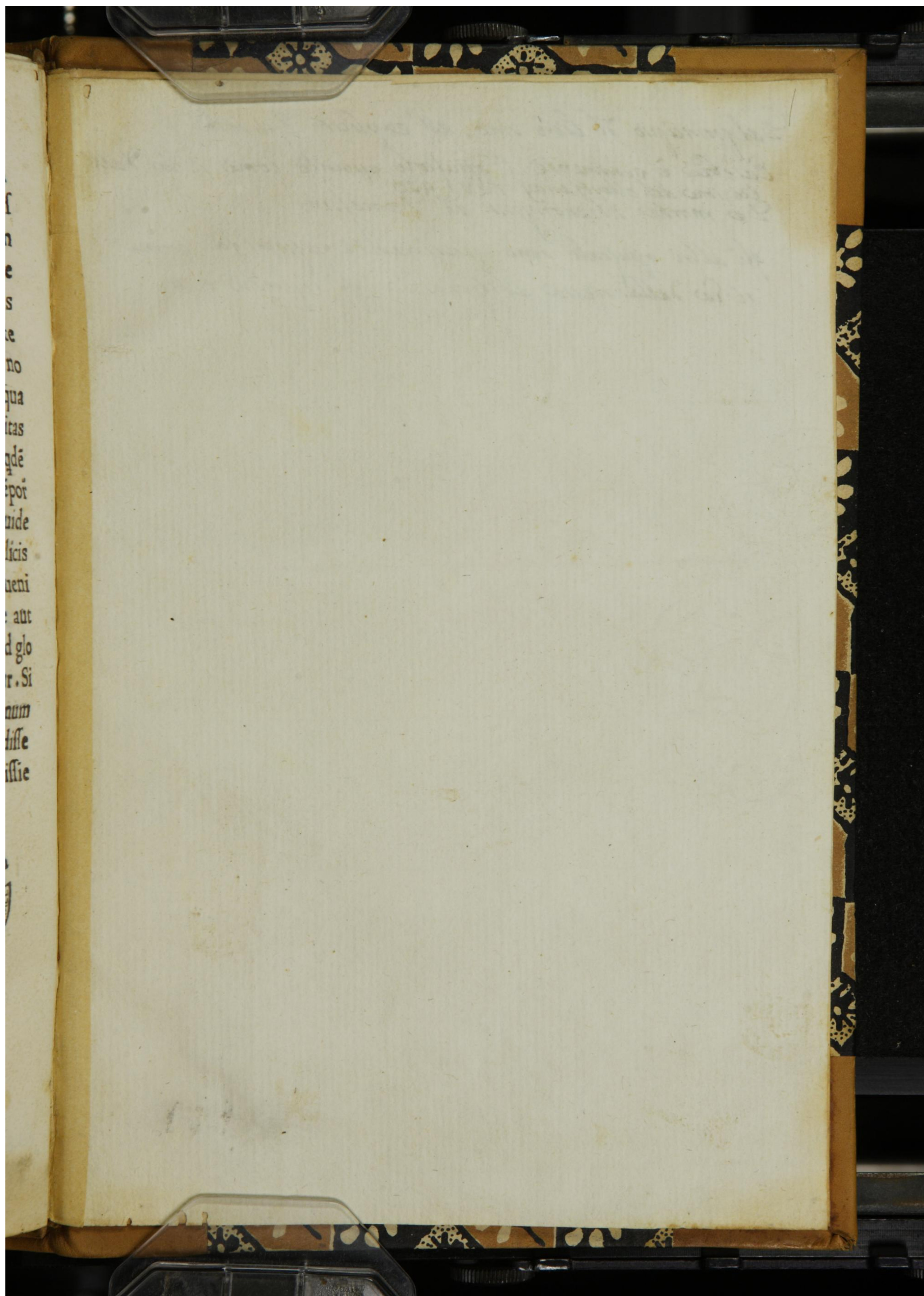
De uisione sãcti Cyrilli.

i N hora si quidem uespertina corpus il
lud sacratissimum ĩ monumento quod

preparauimus posuimus: Sed mane monum
tum uacuum est inuentum & corpus sanctis
simum foueæ pristine inuenimus restitutum
Quod dum ego plurimum admirarer nocte
sequenti mihi dormiēti beatus hieronymus
apparens in uisione plurima in grandia pate
fecit. Sed iter cetera uerba talia mihi dixit no
ueris Cirille q̄ corpus meum de fouea ī qua
iacet nullatenus extrahetur quausq̄ ciuitas
yherusalem ab īfidelibus capietur. Quo qdē
tempore romam delatū ibidem multo tēpor
requiescet. Ad hæc expergefactus quæ uide
ram cunctis episcopis & aliis uiris catholicis
enarraui. Quid autem & quando hæc eueni
ent aliter non agnosco. Si quid utile aut
bonum in hac epistola dixi non meis sed glo
riosissimi Hieronimi meritis imputetur. Si
quid uero superfluum inutile & nō bonum
solū mei īsipiētia & negligentia hoc accidisse
ab omnibus iudicetur. Mi Augustine carissīe
in tuis orationibus memor esto.

FINIS.

Dal principio del libro sino all'explicit Epistola
Eusebii è veramente l'opuscolo apocrifo come si ha dall'
edizione del Martianay T. V. 450
De morte Hieronymi ad Damasum

gli altri opuscoli sono parimente apocrifi come
si ha dalla stessa edizione che gli riporta tutti

